

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ε' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1983 | ΑΡΙΘ. 19

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΕΩΔΕΣ

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» παρουσιάσαμεν φαινομενολογικῶς μερικὰ δείγματα τῆς πολιτιστικῆς πλημμυρίδος, ἣ ὁποία κατέκλυσε πάσας τὰς συνοικίας τῆς πρωτευούσης, τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων, ἀκόμη καὶ πολλῶν χωριῶν.

Ἄλλὰ πῶς θὰ κριθῆ καὶ ἀξιολογηθῆ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς; Διὰ νὰ δοθῆ ἱκανοποιητικὴ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτό, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑπομνησθῆ τὸ — κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὑγιᾶ Φιλοσοφίαν τοῦ πολιτισμοῦ — γνήσιον πολιτιστικὸν ἰδεῶδες.

★

Πολιτισμὸς εἶναι ἡ καλλιέργεια καὶ πρόοδος, ἣ ὁποία ἐπιτυγχάνεται ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ πεδίου, ἣ κυριαρχία ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς μας φύσεως. Ἐπομένως πολιτισμὸς εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐπιτευγμάτων ἐκ τῆς καλλιέργειας καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Δυναμικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια τοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι ἀποκλειστικῶς καὶ πρωτογενῶς αἱ οικονομικαὶ συνθήκαι ἢ παραγωγικαὶ σχέσεις, ὡς τονίζει ὁ Μαρξισμὸς· οὔτε τὸ εἰς τὸ «ἀσυνείδητον» ἀπωθημένον σεξουαλικὸν ἔνστικτον (libido), ὡς νομίζει ὁ Φρόυντ· οὔτε ἢ πρὸς ἐξουδετέρωσιν οἰοδῆπο-

τε «συναισθήματος μειονεξίας» ἀντίρροπος ἔφρσις καὶ ὁρμὴ πρὸς ἐπικράτησιν, ὡς τονίζει μονομερῶς ὁ Ἄντλερ. Τὰ οὐσιαστικώτερα κίνητρα καὶ ἐλατήρια τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι πάντες οἱ βαθύτεροι πόθοι τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος, τοὺς ὁποίους ὁ μὲν Jung θὰ ἐχαρακτήριζεν ὡς «ἀρχετύπους», οἱ δὲ ἐκπρόσωποι τῆς «ἀξιολογικῆς φιλοσοφίας» θὰ ἐχαρακτήριζον ὡς ἀξιολογικὰς τάσεις, νοσταλγίας καὶ ροπᾶς. Κατ' αὐτοὺς ὁ πολιτισμὸς εἰς τὴν ἐνδοτέραν φύσιν καὶ οὐσίαν του εἶναι ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἐμφύτων τάσεων, νοσταλγιῶν καὶ ροπῶν τούτων. Τὰ διάφορα ὑλικοτεχνικὰ ἐπιτεύγματα καὶ αἱ διάφοροι πτυχαὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου εἶναι ἡ βίωσις καὶ πραγματοποίησις ἐντὸς τοῦ κοινωνικοῦ βίου ὑπερατομικῶν ἀξιῶν τῇ βοήθειᾳ τῶν ἀντιστοίχων προδιαθέσεων καὶ ἱκανοτήτων τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως. Αἱ ἀξίαι αἰσθητοποιοῦνται, ὑλοποιοῦνται, ἐνσαρκώνονται, πραγματώνονται εἰς τὰ διάφορα πολιτισμικὰ ἀγαθὰ καὶ καθιστοῦν αὐτὰ ἀρεστά, ἐφετά, ἐπιθυμητά, στόχους τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς δραστηριότητος τῶν ἀνθρώπων.

Ἀναλόγως τῶν ἀξιῶν, αἱ ὁποῖαι πραγματοποιοῦνται ἐντὸς τῶν πολιτισμικῶν ἀγαθῶν, ὁ πολιτισμὸς διακρίνεται εἰς διαφόρους τομεῖς, τὸ νόημα τῶν ὁποίων συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἕκαστος τούτων σημαίνει πραγμάτων μίαν ὀρισμένην ἀξίαν, ἐπομένως ἀνταποκρίνεται εἰς ἰδιαίτεραν ἀξιολογικὴν προδιάθεσιν, τάσιν καὶ ροπὴν τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ἢ φροντὶς διὰ τὸ οἰκολογικὸν φυσικὸν περιβάλλον, ὁ Οἰκονομικὸς βίος καὶ

τιζε τὸν περικυκλοῦντα ὠκεανὸν τῆς βαρβαρότητος. Ἄν δὲν ἔσωζεν ἡ Κωνσταντινούπολις τὴν ἑλληνολατινικὴν κληρονομίαν, σήμερον τί θ' ἀπέμενεν ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν Εὐρώπην; Δὲν ἐπῆρξε δὲ τὸ Βυζάντιον ἀπλοῦς ἱεροφύλαξ τοῦ παλαιοῦ θησαυροῦ, ἀλλὰ καὶ μέγα κέντρον ἐκπολιτιστικῆς δημιουργίας. Καθ' ὃν χρόνον εἰς Εὐρώπην οἱ ἄνθρωποι ἔζων ἡμιβάρβαρον βίον ἐν μέσῳ παχυλῆς ἀμαθείας καὶ σκοτεινῆς δεισιδαιμονίας..., καθ' ὃν χρόνον αἱ μεγάλαι σημεριναὶ πρωτεύουσαι τῆς Εὐρώπης εἴτε δὲν ἐπῆρχον, ὡς τὸ Βερολίνον, εἴτε ἦσαν, ὡς οἱ Παρίσιοι καὶ τὸ Λονδῖνον, ἔλεεινὰ χωρία, ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτο ἡ ἀληθινὴ εὐρωπαϊκὴ μεγαλόπολις, ἡ ὁποία περιέκλειεν ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς περισσότερα βιβλία καὶ ἀριστουργήματα τέχνης παρ' ὅσα ὀλόκληρος ἡ ἄλλη οἰκουμένη. Πολιτικοὶ ἄνδρες, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ, λόγιοι, καθηγηταί, ρήτορες, φιλόσοφοι, ποιηταί, καλλιτέχναι δὲν ἔλειψαν καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας νὰ διαλάμπουν εἰς τὸν πολιτικὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν βίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ δοξάζουν τὴν μακροχρόνιον περιόδον τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας» (Ἄδ. Ἀδαμαντίου, Βυζάντιον, ἐν ΜΕΕ).

Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Ὁρθόδοξος Λατρεία ἀποτελεῖ ἓνα ὕμνον πρὸς τὸν ὑγιᾶ πολιτισμόν, ἐφ' ὅσον πρὸς δημιουργίαν τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς καὶ πρὸς προβολὴν τῶν ἑορτῶν τῆς, ὡς καὶ πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν λειτουργικῶν βιωμάτων τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν, συνειργάσθησαν καὶ συνεργάζονται ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνας ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Θρησκείας πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, οἷον ἡ θεολογικὴ καὶ μεταφυσικὴ σκέψις, ἡ λυρική καὶ δραματικὴ ποίησις, ἡ μουσική, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ ζωγραφικὴ, ὁ κοινωνικὸς βίος, ἡ πολιτεία, ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ οἰκονομικὸς καὶ τεχνικὸς πολιτισμὸς.

Ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται, ὅτι τὸ ὀρθόδοξον χριστιανικὸν ἔργον δὲν εἶναι μόνον κατάφασις τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ πλέον παρέχει ἡμῖν καὶ τὰς δεοντολογικὰς ἢ κανονιστικὰς ἀρχὰς τῆς καθ' ἕλλην διαμορφώσεως αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἱεραρχικὴν διαβάθμισιν καὶ κλίμακα τῶν ἀξιών.

Βεβαίως ἡ κλίμαξ αὕτη, ἣτις, κατὰ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν τοῦ ὕμνου, ἐπιδιώκει «τὸ χεῖρον καθυποτάξαι τῷ κρείττονι καὶ τὴν σάρκα δουλώσαι τῷ πνεύματι», μορφολογικῶς εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὴν τῆς σημερινῆς ἀξιολογικῆς φιλοσοφίας, καθ' ἣν τὴν μὲν κατωτέραν βαθμίδα ἐν τῇ κλίμακι ταύτῃ ἀποτελοῦν αἱ ὕλικαι, οἰκονομικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἀξίαι, τὰς δὲ ἀνωτέρας βαθμίδας καταλαμβάνουν αἱ λοιπαὶ πνευματικαὶ ἀξίαι (κοινωνικαί, θεωρητικαί, αἰσθητικαί), αἵτινες, κορυφούμεναι εἰς τὰς πολιτειακὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας, ζωογονοῦνται ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν ἀξιών, αἱ ὁποῖαι ἴστανται ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος καὶ ἀποκαλύπτουν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ ἔσχατον νόημα τῆς ὑπάρξεως. Ἄλλ' ἡ μορφολογικὴ σύμπτωση τῆς χριστιανικῆς διαβαθμίσεως τῶν ἀξιών πρὸς τὴν τῆς ἀξιολογικῆς φιλοσοφίας δὲν σημαίνει καὶ οὐσιαστικὴν σύμπτωσιν καθ' ὅλα. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐκ τῆς καθ' ἕλλην ἐπόψεως τελειοῦ καὶ καθιστᾷ ἀπαράμιλλον τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα τῶν ἀξιών, διότι αἱ θεμελιούσαι, διαμορφοῦσαι, διαποτιζούσαι καὶ καταναγάζουσαι πάσας τὰς βαθμίδας ταύτης θρησκευτικαὶ ἀξίαι αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀφηρημέναι φιλοσοφικαὶ ἔννοιαι, ἀλλ' ἔχουν τὸ θεμέλιον αὐτῶν εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν.

★

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, τὸ ὀρθόδοξον πολιτιστικὸν ἰδεῶδες εἶναι τὸ ἀξιολογικὸν μέτρον καὶ κριτήριον, διὰ τοῦ ὁποῖου δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν καὶ ἀξιολογῶμεν τὰς ἐκάστοτε καὶ ἐκασταχοῦ συγκεκριμένας πραγματοποιήσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τοῦ κριτηρίου τούτου ἀκριβῶς, εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον μας, θὰ ἐπισημάνωμεν ἀπὸ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς τὰ θετικὰ καὶ τὰ τυχόν ἀρνητικὰ σημεῖα τῆς πολιτιστικῆς πλημμυρίδος, τὴν ὁποῖαν περιεγράψαμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄριθ. { Πρωτ. 3148
Διεκπ. 1512

Ἀθήνησι τῆ 13ῃ-9-1983

ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρου 21 τοῦ Ν. 590) 1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τοὺς διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 287) 119) 26.1.1983 καὶ 733) 228) 24.2.1983 Συνοδι-

κῶν ἐγγράφων δημοσιευθέντας «Προκαταρκτικὸν» καὶ «Συμπληρωματικὸν - Προκαταρκτικὸν» Πίνακας τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἐγγραφήν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸν καταρτισθέντα «Πίνακα ὑποψηφίων» Κληρικῶν τῶν ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικὰ προσόντα πρὸς ἐγγραφήν αὐτῶν εἰς τὸν ὡς προερίρηται Πίνακα τῶν δι' Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων.

Π Ι Ν Α Κ Ε

ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ
1)	Ἀρχιμ. ΑΓΓΕΛΟΥ Χρυσόστομος	Ἄρτης
2)	» ΑΓΡΙΤΕΛΛΗΣ Πλωτίνος	Καισαριανῆς
3)	» ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος	Τριφυλίας
4)	» ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Χριστοφόρος	Χαλκίδος
5)	» ΙΩΑΝΝΟΥ Παύλος	Χαλκίδος
6)	» ΚΑΛΠΑΚΙΔΗΣ Παντελεήμων	Θεσσαλονίκης
7)	» ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Χρύσανθος	Φθιώτιδος
8)	» ΚΑΠΝΙΣΗΣ Ἰγνάτιος	Χαλκίδος
9)	» ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ Χριστοφόρος	Φθιώτιδος
10)	» ΜΗΑΝΤΑΛΟΥΚΑΣ Νικόδημος	Θηβῶν - Λεβαδείας
11)	» ΜΠΕΝΑΡΔΗΣ Εδούμιος	Ἀττικῆς
12)	» ΠΑΠΑΔΕΞΙΟΥ Παύλος	Καλαβρύτων
13)	» ΤΖΟΥΜΕΡΚΑΣ Θεοφύλακτος	Λαρίσης
14)	» ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ Ἀνδρέας	Δρυϊνουπόλεως

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ

Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΖΗΛΩΤΩΝ

α) Ὁ Ἰουδαϊσμός καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Πολιτεία κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοῦ.

Ἴνα ἐνοήσωμεν πλήρως τὴν ἀντίστασιν κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐξουσίας τῶν κατὰ καιροὺς καὶ μικρὸν πρὸ τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Κυρίου ἀναφανέντων στασιαστῶν, ὡς καὶ τὰς ἐπιδιώξεις αὐτῶν, ἀνάγκη ὅπως ἐξετάσωμεν τὸ πρόβλημα τῆς Πολιτείας, ὡς τοῦτο ἐνεφανίζετο καθ' ἑαυτὸ εἰς τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ Ἰουδαϊσμόν.

Τὸ Ἰουδαϊκὸν Ἔθνος, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων κατακτησιν τοῦ Βορείου Βασιλείου τῶν δέκα (10) φυλῶν (722 π.Χ.) καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων τοῦ Νοτίου Βασιλείου τοῦ Ἰούδα (588 π.Χ.), ἀπόλωσεν ὀλοσχερῶς τὴν αὐτοτέλειάν του, περιελθὼν ἀλληλοδιαδόχως εἰς διαφόρους κατακτητάς¹. Τελευταῖοι

1. Ὁ Ἀσσύριος βασιλεὺς Σαλμανάσαρ ὁ Ε' (727-722 π.Χ.) ἐπολιόρησε τὴν Σαμάρειαν, πρωτεύουσαν τοῦ Βορείου Βασιλείου (Δ' Βασιλειῶν, 17,4-6), ἥτις ὑπέκυψε τὸ ἔτος 722 π.Χ. ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Ἀσσυρίων Σαργῶν τοῦ Γ' (722-705 π.Χ.), ὁ ὁποῖος εἰς τὰ χρονικά του κυγχᾶται ὅτι αὐτὸς κατέλαβε τὴν Σαμάρειαν καὶ ὅτι συνέλαβε καὶ μετέφερε 27.800 κατοίκους αἰχμαλώτους (βλ. Ἀρχιμανδρίτου Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, τόμος ΙΑ' Δ' Βασιλειῶν, σελ. 117, Ἀθῆναι, 1958). Ὁ ὀνομαστὸς τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς Ναβουχοδονόσωρ (604-561 ἢ 605-562 π.Χ.) πολιορκήσας τὴν Ἱερουσαλήμ, πρωτεύουσαν τοῦ Νοτίου Βασιλείου, κατέλαβε ταύτην δις, ἥτοι τὸ ἔτος 597 π.Χ., ὅτε ἔλαβε χώραν ἢ πρώτην μετοικεσίαν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὸ ἔτος 587 π.Χ., ὅτε ἡ Ἱερουσαλήμ κατεστράφη, τὰ ἱερά σκεύη ἀνηρπάγησαν, ὁ Ναὸς ἐκάη καὶ τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων ἀπήχθη εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν (Δ' Βασιλειῶν, 25,1-18).

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κύρος Β' († 529 π.Χ.) τὸ ἔτος 539 π.Χ. κατέλαβε τὴν Βαβυλῶνα καὶ διὰ τοῦ ἐν ἔτει 538 π.Χ. ἐκδοθέντος περιφήμου διατάγματος περὶ ἐπιστροφῆς τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν πατρίδα των (Β' Ἐσδρας, 1,1 ἐξ.), μέγας σχετικῶς ἀριθμὸς Ἰουδαίων, 42.360 κατὰ τινὰ πληροφορίαν (Β' Ἐσδρα, 2,6), ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, τῶν πλουσιωτέρων παραμεινάντων ἐν Βαβυλῶνι (πρβλ. Ζαχαρίου, 6,9 ἐξ.). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (323 π.Χ.), ὅστις διῆλθεν ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἰουδαίας (331 π.Χ.), ὁ κυβερνῶν τὴν Αἴγυπτον στρατηγὸς τοῦ Πτολεμαίου (337-284 π.Χ.) κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλήμ ἀμαχητὶ καὶ οἱ κατακτηθέντες Ἰουδαῖοι προσωικειώθησαν τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμόν. Ἡ

κατακτητὴ τῆς Ἰουδαίας, οἱ Ρωμαῖοι ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Πομπήιον (63 π.Χ.), εἰς πάντας τοὺς κατακτωμένους λαοὺς ἐπέτρεπον τὴν ἐλευθέραν ἄσκησιν τῶν θρησκευτικῶν των καθήκοντων, ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον, ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ ἡσπάζοντο τὴν ἐπίσημον ρωμαϊκὴν θρησκείαν, ἥτοι τὴν λατρείαν τοῦ αὐτοκράτορος, ἢ ὅποια εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας ἡσκειτο μετὰ ζήλου². Τοῦ γενικοῦ τούτου μέτρου ἐξηρέθησαν οἱ ἀπανταχοῦ τῆς ἀχανοῦς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας Ἰουδαῖοι. Οἱ Ρωμαῖοι πρὸς τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν Ἰουδαίων ἐδειξάν κατανόησιν, οὐδέποτε ἀπαιτήσαντες παρ' αὐτῶν τὴν ἀποδοχὴν τῆς καισαρολατρίας, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ Καλιγούλα (37-41 π.Χ.)³.

τυραννία τῶν Σύρων Βασιλέων, μάλιστα δὲ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Δ' (175-164 π.Χ.), τοῦ ἐπονομασθέντος Ἐπιφανοῦς, ὅστις, ὡς γνωστὸν, τὸ ἔτος 169 π.Χ. κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλήμ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ναόν, ἐβεβήλωσε τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, φκοδόμησε θυσιαστήριον εἰς τὸν Δία, κατεδίωξε τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰαβὲ καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐφένευσεν (πρβλ. Α' Μακκαβαίων, 1,10 ἐξ., 20 ἐξ.), ὤθησεν εἰς ἐξέγερσιν ἐν ἔτει 168 π.Χ. τοὺς Ἰουδαίους, ὑπὸ τὸν Ματθαῖον καὶ τοὺς υἱοὺς του, μετὰ τῶν ὁποίων διέπρεψεν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος († 160 π.Χ.). Ἡ Ἱερουσαλήμ, ἀπληλευθερώθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 165 π.Χ. Μετὰ παρέλευσιν ἑκατῶν ἐτῶν ἡ Ἰουδαία ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων. Ἡ ἐνότης τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Βασιλείου διετηρήθη καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς βασιλείας Ἡρόδου τοῦ Μεγάλου (37 π.Χ.-4 μ.Χ.), διασπάσθη δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του. βλ. καὶ M. J. Lagrange, Le Judaisme avant Jésus Christ, Paris, 1931. Carl Schneider, Einführung in die Neutestamentliche zeitgeschichte, Leipzig, 1934, σελ. 248 ἐξ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, Ἀθῆναι, 1951, σελ. 195. W. Foerster, Das Judentum Palästinas zur Zeit Jesu und der Apostel², 1955. Βασιλείου Βέλλα, Θρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τόμος Α', σελ. 236 ἐξ., Ἀθῆναι 1957. Τοῦ Αὐτοῦ, Θρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τόμος Β', ἐκδοσις Β', σελ. 51 ἐξ. καὶ 191, Ἀθῆναι, 1963. Ἀντωνίου Κόμπου, Εἰσαγωγή εἰς τὰς Ἀγίας Γραφάς, σελ. 45-46, Κόρινθος, 1959.

2. βλ. Ἀρχιμανδρίτου Βασιλείου Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Β' ἐκδοσις, σελ. 130, Ἀθῆναι, 1959.

3. βλ. E. Schürer, Geschichte des Jüdischen Volkes in Zeitalter Christi, τόμος 1, σελ. 495-501, Ε' ἐκδοσις 1920. Βασιλείου Στεφανίδου, ἐνθ' ἄν., σελ. 130.

Οί κατακτηται ήρκοῦντο μόνον εἰς τὸ νὰ προσφέρωνται ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἱερουσαλήμ θυσίαι δις τῆς ἡμέρας ὑπὲρ τοῦ καίσαρος, καὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ⁴, εἰς ἐξαιρετικὰς δὲ εὐκαιρίας ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ἐβεβαίωσεν τὴν νομοτάξειάν του διὰ μεγάλων θυσιῶν ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος⁵.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἡ Παλαιστίνη ἀπέλαυεν αὐτονομίας τινός, χάρις εἰς τὸ ἰδιόρρυθμον καὶ εὐθικτον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ, διοικουμένη ὑπὸ Ρωμαίου ἐπιτρόπου. Ἡ Παῦλαιστίνη κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀπετέλει λαμπρὸν δεῖγμα τῆς κυριαρχίας καὶ ἀκμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ, εἰς χώρας τελοῦσας πολιτικῶς ὑπὸ τὴν ρωμαϊκὴν ἐπικυριαρχίαν⁶.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ περίοδον τὸ θεοκρατικὸν ἰδεῶδες⁷, τοσοῦτον ἔντονον κατὰ τὰς παλαιότερας ἐποχάς, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἐπραγματοποιήθη λίαν ἀσθενῶς⁸. Τὸ Ἰουδαϊκὸν θεοκρατικὸν ἰδεῶδες ἀπορρίπτεται ἀπολύτως ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅστις θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἐπινόημα αὐτόχρημα σατανικόν⁹. Ἡ ἀποψις αὕτη περὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς θεοκρατίας ἐπιρρωνύεται καὶ ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων περὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ Κυρίου, ἔνθα ὁ Σατανᾶς, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ματαιώσῃ τὸ ἀπολυτρωτικὸν τοῦ Κυρίου ἔργον, προφανῶς αὐταπατώμενος, προσφέρει εἰς τὸν Ἰησοῦν τὴν ἐφ' ὄλων τῶν Βασιλείων τοῦ κόσμου ἡγεμονίαν¹⁰.

4. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πόλ. II, 10,4 (197). 17,2-4 (409 καὶ 415-417). Τοῦ Αὐτοῦ, Κατὰ Ἀπίωνος II, 6.

5. Φίλωνος, Πρεσβεία πρὸς Γάϊον 32. p. 580 M., 232 ἐξ. 45, p. 598 M., 355 ἐξ.

6. Βλ. Λεωνίδου Φιλιππίδου, Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐξ ἐπόψεως Παγκοσμίου καὶ Πανθησκειακῆς, Ἀθήναι, 1958, σελ. 390.

7. Διὰ τοῦ ὅρου Θεοκρατία σημαίνεται μορφή καθεστῶτος, εἰς τὸ ὅποιον ἡ ὑπερτάτη πολιτικὴ κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὸν Θεὸν καὶ παρ' αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας ἀσκειῖται.

8. Τὸ ἀνασυσταθὲν μετὰ τὴν Βαβυλωνίων ἐξορίαν Ἰουδαϊκὸν Κράτος, ἀναδιωργανώθη θεοκρατικῶς ὡς Ἱερατικὸν Κράτος, τῇ συγκαταθέσει καὶ τῶν ἐκάστοτε ξένων κυριάρχων τῆς Παλαιστίνης. Βλ. καὶ Λεωνίδου Φιλιππίδου, ἔνθ' ἀν., σελ. 436.

9. Βλ. Oscar Cullmann, Dieu et César, σελ. 12, Paris, 1956.

10. Ματθαίου, 4,1-11. Μάρκου, 1,12-13. Λουκᾶ, 4,1-13. Ὁ Σατανᾶς ἄρχων ὢν τῶν ἀπίστων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν, ἀναμιγνύει τὴν ἀλήθειαν μετὰ τοῦ ψεύδους, ἀξιῶν ἐξουσίαν ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης δόξης τοῦ κόσμου. Πρβλ. Ἐφεισίου, 2,2. Β' Κορινθίου, 4,4. Ἀποκάλυψις, 13,2. Ὁριγένους, Εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν, Ὁμιλίαν Α', Β.Ε.Π., σελ. 53, τόμος ΙΕ', Ἀθήναι,

ὅττω τὸ πρόβλημα τῆς Χριστιανικῆς Πολιτείας ἐμφανίζεται διάφορον πρὸς ἐκεῖνο τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ· παρὰ τὸ γεγονός ὅτι Ἰουδαῖοι¹¹ καὶ Χριστιανοὶ ἀπηνῶς κατεδιώχθησαν ἐκ μέρους τῆς Ρωμαϊκῆς Πολιτείας.

β) Ἡ ἀντίστασις τῶν Ἰουδαίων Ζηλωτῶν κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐξουσίας. Ἡ στάσις τῶν Σαδδουκαίων πρὸς αὐτὴν καὶ ἡ σχέσις τῶν Μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴν κίνησιν τῶν Ζηλωτῶν.

Ὡς παράλληλον ἐνίοτε τῆς ἀντιστάσεως τῶν τε Ἰουδαίων καὶ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐξουσίας ἀναφέρεται ἡ ἀντίστασις τῶν Μακκαβαίων¹²

1958. «Βασιλείας κόσμου φησὶ τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων, τίνα τρόπον οἱ μὲν βασιλεύονται ὑπὸ πορνείας, οἱ δὲ βασιλεύονται ὑπὸ φιλαργυρίας, οἱ δὲ ὑπὸ κενοδοξίας καὶ ἐτέρων παθῶν». Κυριόλου Ἀλεξανδρείας, Ἐξήγησιν εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, MPG, 72, 529D-532A. «Πῶς δέ, ὦ κακοῦργε καὶ πονηρὲ καὶ ἀλιτήριε, ἐτόλμησας τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς κτίσεως δεῖξαι πάσας βασιλείας καὶ εἰπεῖν, ὡς ταῦτα πάντα ἐμὰ ἐστίν...; Πῶς ἐπαγγέλλῃ τὰ μὴ σά; Τίς σε κατέστησε κληρονόμον τῆς τοῦ Θεοῦ Βασιλείας; Τίς ὑπέταξέ σοι τὴν ὑπ' οὐρανόν; Ἐξ ἀπάτης ἤρπασας. Οὐκοῦν ἀπόδος ἐνανθρωπήσαντι τῷ Ἰῶ τῷ πάντων δεσπότη».

11. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπελαύνονται ἐκ Ρώμης ἤδη κατὰ τὸ 139 π.Χ. κατηγορούμενοι ὅτι διὰ τῆς λατρείας των ἐμόλυνον τὰ Ρωμαϊκὰ ἕθνη. Ἄλλη ἀπέλασις τῶν Ἰουδαίων σημειώνεται ἐπὶ αὐτοκράτορος Τιβερίου (14-37) 19 μ.Χ. Πληροφορίας γενικῶς περὶ τῶν διώξεων τοῦ Ἰουδαϊκοῦ στοιχείου κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἀντλούμεν ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων 18,2, ἐκ τοῦ Ἰωσήπου (Antiq. XVIII, 3,5), ἐκ τοῦ Τακίτου (Annales II, 85), ἐκ τοῦ Σουετωνίου (Tiber. 36. Claud. 25), ἐκ τοῦ Φίλωνος (Legat. 24), ἐκ τοῦ Δίωνος Κασσίου LX, 6 καὶ τοῦ Θεολόγου τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος Orosius (Historiae adversus Paganos VII, 6,15). Πλεονα ἐπὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν ἀπελάσεων μεθ' ἱκανῆς βιβλιογραφίας βλέπε ἐν τῇ Διδακτορικῇ Διατριβῇ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίου Γ. Κόμπου, Θερησκευτικὴ καὶ Κοσμικὴ Ἐξουσία κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην, σελ. 22, ὑπόσημ. 42, Ἀθήναι 1969.

12. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Μακκαβαῖοι εἶναι γνωστὴ ἡ Ἰουδαϊκὴ ἐκεῖνη οἰκογένεια τῆς ἑλληριστικῆς περιόδου, ἥτις ἐξεγερθεῖσα κατὰ τῶν Σύρων κατακτητῶν, μετὰ σκληροῦς καὶ μακροχρονίου ἀγῶνας ἠλευθέρωσε τὴν πατρίαν γῆν. Περὶ τῶν ἀγῶνων τῆς οἰκογενείας τῶν Μακκαβαίων κατὰ τῶν Σύρων κατακτητῶν, βλ. Arthur Allgeier, Biblische Zeitgeschichte, 1957, σελ. 274-290. D. Werner Foerster, Das Judentum Palästinas zur Zeit Jesu und der Apostel, Α' τόμος, 1959, σελ. 32-35 καὶ 40-50. M. Hengel, Die Zeloten, 1961, σελ. 384.

κατὰ τὸν Β' π.Χ. αἰῶνα, οἵτινες σφοδρὸς καὶ πεισματώδεις ἀγῶνας διεξήγον κατὰ τοῦ διαβόητου διώκτου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντιόχου Δ' (175-164 π.Χ.), τοῦ Ἐπιφανοῦς (Θεὸς φανερωθεὶς), ἐπιχειρήσαντος, ὡς γνωστόν, τὸν ἐξελληνισμόν τῆς Ἰουδαίας διὰ βιαίας ἐκριζώσεως τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, πρὸς δέ, εἰσελθόντος εἰς τὸν Ναὸν καὶ βεβηλώσαντος τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων διὰ τῆς τοποθετήσεως βωμοῦ λιθίνου πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, καὶ ἐν συνεχείᾳ προσενηκόντος ἐπ' αὐτοῦ θυσίαν κατὰ τὰ μέσα Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 168 π.Χ.¹³.

Ἄλλὰ τὰ κριτήρια τῆς καθ' ὅλου χριστιανικῆς ἀντιστάσεως, προκληθείσης ἐξ ἰδεώδους ὀλοσχερῶς διαφόρου τοῦ τῶν Μακκαβαίων καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἐν γένει, δέον ὅπως θεωρηθῶσι καὶ κριθῶσιν ἐντελῶς διαφόρως. Ἡ Καινὴ Διαθήκη οὐδὲν γνωρίζει περὶ συγχύσεως, μεταξὺ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πολιτείας, ὡς συμβαίνει εἰς τὸ θεοκρατικὸν ἰδεῶδες τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ἡ Καινὴ Διαθήκη σαφῶς ἀντετάχθη εἰς τὸ θεοκρατικὸν ἰδεῶδες τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, καὶ δὴ καὶ μάλιστα μετὰ τῆς αὐτῆς ὀξύτητος καὶ σθεναρότητος, μεθ' ἧς ἀντετάχθη εἰς τὰς ὑπερφιάλους ἀξιώσεις τῆς ὀλοκληρωτικῆς Ρωμαϊκῆς Πολιτείας. Ὁ Ἰουδαϊσμός, ὡς γνωστόν, κατεδιώχθη ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Πολιτείας, λόγῳ τοῦ θεοκρατικοῦ του προγράμματος, πάντῃ ξένου πρὸς τὸν γεννώμενον τότε Χριστιανισμόν¹⁴.

Ὁ ὀπαδὸς τοῦ Κυρίου ἐκαλεῖτο νὰ ἀντιμετώπιση τὴν ἀκόλουθον ἰδιάζουσαν ὄντως κατάστασιν. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς τότε ἐποχῆς ὤφειλον ὅπως ἀπορρίπτουν διαρρήδην τὴν ἀχαρakterιστον διαγωγὴν τῶν Σαδδουκαίων¹⁵, ἀνεπιφυλάκτως συνεργαζομένων μετὰ τῶν

13. Οἱ σκληροὶ καὶ ἀποφασιστικοὶ ἀγῶνες τῶν Μακκαβαίων ὑπὸ τοῦ ἱερέως Ματταθίου καὶ τῶν πέντε υἱῶν τούτου καὶ τῶν ἐγγονῶν κατὰ τῶν κατακτητῶν καὶ καταπιεστῶν τῆς πατρῴας θρησκείας Σύρων, μάλιστα δὲ κατὰ τοῦ σκληροτάτου καὶ βαιοτάτου βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντιόχου Δ' (175-164 π.Χ.), τοῦ λεγομένου Ἐπιφανοῦς, ἐνίοτε δὲ καὶ Ἐπιμανοῦς εἰρωνικῶς, συνεπέα τῶν κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῆς πατρῴας αὐτῶν θρησκείας ἀπηγῶν πιέσεων καὶ διώξεων τοῦ σκληροῦ ἐκείνου βασιλέως, κυρίως δέ, λόγῳ τοῦ Ἰαβέ, ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ ἔτους 169 π.Χ. καὶ ἔτερματίσθησαν ἐπὶ τοῦ Σίμωνος (142-135), ὅστις ἐπεράτωσε λαμπρῶς τὸ ἔργον τῶν ἐνδόξων προγόνων αὐτοῦ, ἀναγορευθεὶς ἀρχιερεὺς, στρατηγὸς καὶ ἐθνάρχης, ἀναγνωρισθεὶς ὡς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Β' (166-125 π.Χ.) καὶ τῆς Ρώμης. Περὶ τῶν σκληροτήτων καὶ βαιοτήτων τοῦ Ἀντιόχου Δ' εἰς βάρος τῶν Ἰουδαίων βλ. Allgeier, ἔνθ' ἄν., σελ. 274-290. F. M. Abel, Antiochus Epiphane, ἐν *Vivre et penser*, I (1941), σελ. 231-254. H. L. Jansen, *Die Politik von Antiochos IV*, Oslo, 1943. M. Mansoor, *The Dead Sea Scrolls*, σελ. 110, 1964.

14. βλ. Oscar Cullmann, ἔνθ' ἄν., σελ. 12.

15. Περὶ τῶν Σαδδουκαίων, τῆς ἱερατικῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, πληροφοροῦμεθα τόσον ἐκ τῆς Καινῆς Δια-

Ρωμαίων, καὶ ἀσεβῶς προδιδόντων τὴν περὶ Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐλπίδα τοῦ Ἰσραήλ. Οἱ Σαδδουκαῖοι ἦσαν πάντοτε ὑπὲρ τῆς καθεστηκυίας τάξεως τῶν πραγμάτων εἴτε ἐν τῇ πολιτικῇ εἴτε ἐν τῇ θρησκείᾳ, διὸ καὶ οὐδόλως ἠνθύνουν τὰ μεσσιανικὰ κινήματα, ἀντετίθεντο δὲ εἰς πᾶσαν ἀλλαγὴν ἢ νεωτερισμὸν ἐν τῇ λατρείᾳ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Οὗτοι ἐτέλουν ἐν ἀγαθαῖς σχέσεσι καὶ ἀναφανδὸν συνεργάζοντο μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, ὡς ἐκ τούτου δὲ προεκάλουν τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ κατ' αὐτῶν καὶ οὐδέποτε ἐκέκρυσαν τὴν συμπάθειάν του. Ἴδου τί λέγει ἐπ' αὐτοῦ ὁ σύγχρονος ἱστορικὸς Ἰώσηπος (Α' καὶ Β' μ.Χ. αἰών): «τῶν μὲν Σαδδουκαίων τοὺς εὐπόρους μόνον πειθόντων, τὸ δὲ δημοτικὸν οὐχ ἐπόμενον αὐτοῖς ἐχόντων»¹⁶. Ἡ τάξις τῶν Σαδδουκαίων ἀδιαμαρτυρητῶς ἐδέχετο πάσας τῆς Ρώμης τὰς παρεμβατικὰς ἐνεργείας, καὶ ἀνείχετο πᾶσαν παρανομίαν τῆς κυριάρχου Πολιτείας εἰς βάρος τοῦ ὑποδούλου Ἰσραήλ, σκανδαλωδῶς καὶ καταφώρως διὰ τῆς τακτικῆς ταύτης εὐνοοῦσα τὰ συμφέροντα τῆς Ρώμης.

Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ κυοφορούμενος τότε Χριστιανισμὸς οὐδέποτε ἐνέδωκαν εἰς ἀνεπιφύλακτον ὑποταγὴν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Πολιτείαν, ἥτις κυρίως ἐκαλλιεργήθη λόγῳ τῆς προϊούσης θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας. Οἱ Σαδδουκαῖοι οὐδὲν γνήσιον καὶ συγκεκριμένον θρησκευτικο-θεολογικὸν πρόγραμμα εἶχον, εἰ μὴ

θήκης, ὅσον καὶ ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ Ἰωσήπου καὶ τοῦ Ταλμούδ. Ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν Σαδδουκαίων ἢ Καινὴ Διαθήκη καὶ ὁ Ἰώσηπος διδάσκουν: α) Ἀπέρριπτον τὴν παράδοσιν, τηροῦντες μόνον τὸν γραπτὸν νόμον καὶ τιμωροῦντες μετ' αὐστηρότητος τὰς παραβάσεις αὐτοῦ (Ἀρχαιολ. 13,10, 6,8,14, 20,9,1). β) Ἡρνοῦντο τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, διδάσκοντες ὅτι ἡ ψυχὴ συναπόλλυται μετὰ τοῦ σώματος («ψυχῆς τε τὴν διαμονὴν καὶ τὰς καθ' ἑαυτοῦ τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσιν», Ἰουδ. Πολ. 2,8,14. Ἀρχαιολ. 18,1,4). γ) Δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν πνευμάτων ἐν γένει (Πράξων, 23,8). δ) Ἐπρέσβευον τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπέρριπτον τὴν θεῖαν Πρόνοιαν (Ἰουδ. Πόλ. 3, 8,14), καὶ ε) Δὲν παρεδέχοντο τὰς προσδοκίας τῶν Ἰουδαίων περὶ ἐλεύσεως Μεσσίου ἐλευθερωτοῦ. Ὁ Κύριος προέτρεπε συνεχῶς τοὺς Μαθητὰς Του, ὅπως φυλάσσωνται ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων» (Ματθαίου, 16,6, 11,12). Γενικῶς οἱ Σαδδουκαῖοι ἐθεωροῦντο ἐγωῖσται καὶ σκληροί, χωρὶς οὐσιαστικὸν θρησκευτικὸν ἰδεῶδες, ἀρκούμενοι μόνον εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς θρησκείας. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ τὸ 70 μ.Χ. καὶ ἰδίως μετὰ τὸ 135 ἢ τάξις τῶν Σαδδουκαίων ἐξαφανίζεται τελείως ἐκ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς. βλ. T. W. Manson, Sadducee and Pharisee. *The Origin and significance of the Name*, ἐν *Bulletin of the John Rulands Library*, 22 (1938), σελ. 144-159. Oscar Cullmann, ἔνθ' ἄν., σελ. 12. M. Simon, *Les sectes Juives au temps de Jesus*, Paris 1960. M. Mansoor, ἔνθ' ἄν., σελ. 111.

16. Ἰωσήπου, Ἀρχαιολ. 13, 298.

μόνον πολιτικόν τοιοῦτον. Κυρίως μετὰ τὴν μακκαβαϊκὴν ἐξέγερσιν οὗτοι ἐμφανίζονται ὡς κόμμα.

Σημαντικώτατον διὰ τὸν ἀνατέλλοντα τότε καὶ ἐν ἐμβρυώδει καταστάσει ὄντα Χριστιανισμόν ἦτο ὁ θεοκρατισμὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ἡ σύμφυρσις δηλονότι μεταξὺ Πολιτείας καὶ Συναγωγῆς, θεοκρατισμὸς διατυπωθεὶς ὡς γνωστὸν ὑπὸ τῶν Φαρισαίων¹⁷. Ὡς

17. Περὶ τῶν Φαρισαίων πληροφοροῦμεθα τόσον ἐκ τοῦ Ἰωσήπου, ὅστις, ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ κατανοητὸς ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἀναγνώστας του, παρουσιάζει τούτους ὡς φιλοσοφικὴν σχολὴν, συσχετίζων αὐτοὺς πρὸς τοὺς Στωϊκοὺς, καὶ ἐκ τοῦ Ταλμουδ, τὸ ὅποιον διαπνέεται ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐκ τοῦ φαρισαϊκοῦ πνεύματος, ὅσον καὶ ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐμμέσως. Κατὰ τὴν γενικῶς ἀποδεκτὴν ἄποψιν πνευματικοὶ πρόδρομοι τῶν Φαρισαίων ἐγένοντο οἱ Ἀσιδαῖοι (Hasidim, εὐσεβεῖς), ἐνεφανίσθησαν δὲ κατὰ τοὺς δυσκόλους χρόνους τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Μακκαβαίων, ὅτε ὁ Ἀντίοχος ὁ Δ' ἐπεχείρησε νὰ ἐξελληνίσῃ τοὺς Ἰουδαίους. Οἱ Φαρισαῖοι ἠγωνίσθησαν μετὰ ζήλου παρὰ τὸ πλεῖρόν τῶν Μακκαβαίων (βλ. Α' Μακκαβαίων, 2,42. 7,13) καὶ σφοδρότατα ἀντετάχθησαν κατὰ τῆς κοσμικοποιήσεως τῆς ἱερατικῆς Ἐξουσίας ὑπὸ τῶν Ἀσμοναίων. Μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἀσμοναίων ἐγκατέλειψαν τὴν ἐνεργὸν πολιτικὴν καὶ ἠρεσέθησαν εἰς τὴν παθητικὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν Ρωμαίων κατακτητῶν. Οἱ Φαρισαῖοι σὺν τῷ χρόνῳ προΐοντι πολιτικῶς ἐξεσθένησαν, ἀλλὰ θρησκευτικῶς ἀπέβησαν ἡ κυριαρχοῦσα τάξις ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ. Ὁ Φαρισαϊσμός ἐπέζησε μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ 70 μ.Χ. εἰς τὰς διαφόρους ραββινικὰς σχολὰς. Οἱ Φαρισαῖοι ἐτήρουν μετὰ σχολαστικῆς ἀκριβείας τὸν Νόμον καὶ ἐφύλασσαν τὴν «παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων» (πρβλ. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πολ. II, 8,14: «οἱ μετ' ἀκριβείας δοκοῦντες ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα»), ἀπεστρέφοντο πᾶν τὸ μὴ Ἰουδαϊκόν, ὡς ἐπίσης καὶ τὸν ἀκάθαρτον καὶ ἀμαρτωλὸν λαόν. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ὀνομασία των perushim = χωρισμένοι (ἐκ τοῦ paras ἀποχωρίζειν, διακρίνειν. Πρβλ. Ὁριγένους, εἰς Ματθαῖον 23,2: «dividund seipos quasi meliores a multis...qui interpretantur divisi et segregati» (MPG., 13, 1611) καὶ Ἐπιφανίου, κατὰ Αἰρέσεων, 16,1: «ἐλέγοντο δὲ Φαρισαῖοι διὰ τὸ ἀφωρισμένους εἶναι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων» (MPG, 41, 249). Κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Ἰωσήπου οἱ Φαρισαῖοι ἐπίστευον α) εἰς τὴν θεϊκὴν Πρόνοιαν, μὴ ἀρνούμενοι τὴν ἐλευθέραν βούλησιν καὶ τὴν ἠθικὴν εὐθύνην τοῦ ἀνθρώπου (Ἀρχαιολ. 18,1,3. 13,5,9. Ἰουδ. Πόλ. 2,8,14). β) εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, εἰς ζωὴν μετὰ θάνατον, εἰς ἀμοιβὴν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καὶ εἰς ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς («ψυχὴν μὲν πᾶσαν ἄφθαρτον...» Ἰουδ. Πολ. 2,8,14). γ) εἰς τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν κακῶν πνευμάτων. δ) Ἐτήρουν πλῆθος λατρευτικῶν διατάξεων, τὸ Σάββατον, τὰς νηστείας καὶ προσηύχοντο ἐπὶ μακρόν. ε) Ἐτρεφον μεσσιανικὰς καὶ ἐσχατολογικὰς προσδοκίας. Κλασσικὸν κείμενον διὰ τὰς περὶ Μεσσίου φαρισαϊκὰς ἀντιλήψεις εἶναι οἱ ψαλμοὶ Σολομώντος 17 καὶ 18 (περὶ τὸ 63 π.Χ.). Ὁ Κύριος κατ' ἐπανάληψιν ἐστηλίτευσε τὴν ἀνευ οὐσίας θρησκευτικὴν τῶν Φαρισαίων (βλ. π.χ. Ματθαίου, 23,13 κ. ἐξ., κ.ά.). Περὶ τῆς προελεύσεως τῶν Φαρισαίων, τῆς διδασκαλίας των καὶ τῆς δράσεώς των ἐν γένει, βλ. E. Schürer, Geschi-

forēis τοῦ θεοκρατικοῦ ιδεώδους οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὡς φανατικοὶ ἐθνικισταὶ καὶ κρυπτοὶ ἢ φανεροὶ κήρυκες ἱεροῦ κατὰ τῶν Ρωμαίων πολέμου, ἀντετίθεντο πλήρως πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν Πολιτείαν¹⁸. Ἡ ἐμμονὴ τῶν Φαρισαίων ἐπὶ τοῦ θεοκρατικοῦ ιδεώδους ἀφεύκτως ὡδήγει εἰς ἀνεπιφύλακτον ἀποκήρυξιν τῆς Πολιτείας. Οἱ ἐκ τῶν Φαρισαίων ριζοσπαστικώτεροι ἀπετέλεσαν τὸ ἀντιρρωμαϊκὸν θρησκευτικὸν καὶ πολιτικὸν κόμμα ἀντιστάσεως τῶν Ζηλωτῶν (ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως ζῆλος)¹⁹. Οἱ Ζηλωταὶ διετήρησαν τὴν περὶ Μεσσίου πίστιν τῶν Φαρισαίων καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὴν ἐνθουσιαστικὴν χροιάν. Ἀνέμενον μᾶλλον ἐθνικὸν Μεσσίαν, τοῦ ὁποίου τὴν ἐμφάνισιν ἤθελον νὰ προκαλέσων διὰ τῆς βίας²⁰.

chte des Jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi, 1907, II, σελ. 456-475. E. Stauffer, Jerusalem und Rom im Zeitalter Jesu Christi, 1957, σελ. 62-66. M. Simon, Les sectes Juives au temps de Jesus, Paris, 1960, σελ. 26 κ. ἐξ. M. Hengel, Die Zeloten, σελ. 384 κ. ἐξ., 1961. M. Mansoor, The Dead Sea Scrolls, σελ. 110-117, 1964. Γ. Πηγοπούλου, Ἡ περὶ Μεσσίου πίστις τῶν ἐρημιτῶν τοῦ Khirber Qumran, σελ. 34-35, Ἀθήναι, 1967, ἐνθα παρατίθεται καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

18. βλ. Oscar Cullmann, ἐνθ' ἂν., σελ. 13.

19. βλ. Oscar Cullmann, ἐνθ' ἂν., σελ. 13. M. Hengel, ἐνθ' ἂν., σελ. 384.

20. βλ. Γ. Πηγοπούλου, ἐνθ' ἂν., σελ. 35-36. Περὶ τῶν Ζηλωτῶν γράφει ὁ Ἰώσηπος ἐν Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XVIII, 16. Πλείονα περὶ τῆς μερίδος ταύτης ἰδὲ H. Gressmann, Die Religion des Judentums im späthellenischen Zeitalter, Tübingen, 1926, σελ. 87. Oscar Cullmann, ἐνθ' ἂν., σελ. 13. W. R. Farmer, Maccabees, Zealots and Josephus, N. York, 1956. A. Tricot, Introduction a la Bible, τόμος Β', σελ. 83, Paris, 1959. Fritz-Otto Busch, The Five Herods, σελ. 155, London, 1959. D. W. Foerster, ἐνθ' ἂν., σελ. 91-94, 161. M. Simon, ἐνθ' ἂν., σελ. 36. M. Hengel, ἐνθ' ἂν., σελ. 61-64, 64-68, 72-76, 235 κ. ἐξ., 384 κ. ἐξ. G. A. Williamson, The World of Josephus, σελ. 98-99, 152-153. M. Mansoor, ἐνθ' ἂν., σελ. 121-123. Ὁ J. Klausner (Jesus et Najaret, Paris, 1933, σελ. 300) ὀνομάζει τοὺς Ζηλωτὰς ἀναρχικούς, ἐκτὸς νόμου, σιακίους τῶν χρόνων τῆς καταστροφῆς, Μπολσεβίκους τῆς ἐποχῆς, ἐχθροὺς πεισματῶδεις τῆς τάξεως τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν. Κατ' οὐσίαν ὁμοίως οἱ Ζηλωταὶ ἦσαν ἄσπονδοι ἐχθροὶ παντὸς Ἐθνικοῦ καὶ Ἰουδαίου ἀπαθῶς θεωμένου καὶ συμβιβαστομένου μετὰ τὴν κακὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εἶχε περιέλθει τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος. Τὸ ὄνομα Ζηλωταὶ προέρχεται ἐκ μεταφράσεως ἀντιστοίχου ἀραμαϊκοῦ, τὸ ὅποιον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταγράφεται «καναναῖος» (Μάρκου, 3,18. Ματθαίου, 10,4. βλ. καὶ M. Mansoor, ἐνθ' ἂν., σελ. 122), ἡ δὲ λέξις Ζηλωτῆς παράγεται ἐκ τοῦ ρήματος ζῆλοῦν (βλ. A. Stumpff, Art. ζῆλος ThwB 2,884 ἐξ.). Ἡ λέξις αὕτη ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον τὸν Δ' π.Χ. αἰῶνα (πρβλ. F. Passow, Handwörterbuch der griech.

Ὁ ἱστορικός Ἰώσηπος βεβαίωσι, ὅτι οἱ Ζηλωταὶ συνεφώνουν κατὰ πάντα μετὰ τῶν Φαρισαίων, ὧν ἀπετέλουν τὴν φανατικωτέραν μερίδα, πλὴν εἰς τὸ ὅτι εἶχον ἀκαταγώνιστον ροπὴν πρὸς ἐλευθερίαν καὶ διετείνοντο ὅτι μόνος ἀρχηγὸς καὶ κύριος αὐτῶν ἦτο ὁ Θεὸς (Ἰουδ. Ἀρχ. 18,1,6). Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν Ζηλωτῶν ὁ ἀληθὴς Ἰσραηλίτης δὲν ἠδύνατο νὰ δουλεύῃ εἰς ἄλλον Κύριον πλὴν τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἄσπονδον μῖσος τῶν Ζηλωτῶν ἐπέσυρον καὶ οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Ἡρωδιανοί, εἰς τὰ ἐρείπια δὲ τῆς κυριαρχίας τῶν δύο αὐτῶν δυναστῶν προσετίθεντο νὰ ἰδρῦσουν ἰδίαν θεοκρατίαν. Ἐν τῇ θρησκευτικο-πολιτικῇ κινήσει τῶν Ζηλωτῶν, τὸ Ἰουδαϊκὸν θεοκρατικὸν ἰδεῶδες εὔρε τὴν τελειοτάτην αὐτοῦ ἔκφρασιν. Πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεώδους τούτου οἱ Ζηλωταὶ ἐκήρυξαν ἱερὸν πόλεμον, ὃν παρεσκύασαν μυστικῶς, καὶ δι' αὐτοῦ προεκάλουν παντοίας φθορὰς εἰς τὰ στρατεύματα τῆς Ρώμης, ἀρχικῶς δι' ἀτομικῶν καὶ μεμονωμένων στάσεων, τέλος δὲ, κατὰ τὸ ἔτος 70 μ.Χ. ἐνεπλάκησαν εἰς ἔνοπλον κατὰ μέτωπον μετὰ τῶν Ρωμαίων ἀγῶνα, ὅστις ἑτερματίσθη διὰ τῆς ὀλοσχεροῦς καταστροφῆς τοῦ τε Ναοῦ καὶ τῆς Ἀγίας Πόλεως, πρὸς δὲ καὶ διὰ τῆς πλήρους καταστολῆς τῆς ἀντιστάσεως τῶν Ζηλωτῶν²¹.

Αἱ Ζηλωταὶ καὶ μετὰ τὴν κατὰ κράτος ἤτταν των δὲν ἐξαφανίζονται ὀλοσχερῶς. Τὸ θρησκευτικο-

πολιτικὸν κόμμα τῶν Ζηλωτῶν παρ' ὄλην τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐξουδένωσιν, ἣν ὑπέστη κατὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 70 μ.Χ., ἀνασυνεκροτήθη καὶ ἐξήκοντα πέντε ἔτη βραδύτερον, τὸ ἔτος 135 μ.Χ. ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (117-135) ὑπὸ τὸν νέον ἡγέτην του Barkochba²², ἐκήρυξε νέον ἱερὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ρωμαίων, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαναστάσεως ἀνακηρυχθέντος Μεσσίου καὶ πολιτικοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἡ δευτέρα αὕτη ἐπανάστασις τῶν Ζηλωτῶν κατὰ τῆς κυριαρχοῦ Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, ὡς εἰκός, ἑτερματίσθη ἀδόξως, διὰ τῆς πλήρους καὶ ὀλοσχεροῦς ἐκμηδενίσεως τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως τῶν Ἰουδαίων.

Ἐσχάτως, εἰς τὰ ἀνακαλυφθέντα περίφημα χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης²³, τὰ τοσοῦτον, ὡς γνωστῶν, συμβαλλόντα εἰς τὴν διασάφην καὶ αὐθεντικὴν ἐπικύρωσιν γεγονότων συνδεομένων στενώτατα μετὰ τῆς ἱερᾶς καθ' ὅλου ἱστορίας, μεταξύ τῶν ἄλλων ἀναφέρεται καὶ ὁ δεῦτερος οὗτος περὶ ἐθνικῆς ἐπιβιώσεως ἀγῶν τῶν Ἰουδαίων Ζηλωτῶν. Αἱ ἔρευναι ἐπίσης ἀπεκάλυψαν, ὅτι τὰ σπῆλαια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνεκαλύφθησαν τὰ ἐν λόγῳ χειρόγραφα, ἐχρησίμουν καὶ ὡς χρυσόφγητα τῶν ἐπαναστατῶν²⁴.

Sprache, 5. A. 1841 ἐξ. 1, 1309. Liddell-Scott 775. W. Bawer, Wörterbuch zum Neuen Testament, 5.A. 1958, 668 ἐξ. Περὶ Ζηλωτῶν ὁμιλεῖ καὶ ὁ Πλάτων (427 ἢ 428-347 ἢ 348) ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Πρωταγόρας 343a: «αὐτῶν ἦν καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος καὶ Πιττακὸς ὁ Μυτιληναῖος καὶ Βίας ὁ Πριηνεὺς καὶ Σόλων ὁ ἡμέτερος καὶ Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος καὶ Μύσων ὁ Χηνεὺς, καὶ ἑβδομος ἐν τούτοις ἐλέγετο Λακεδαιμόνιος Χίλων. Οὗτοι πάντες Ζηλωταὶ καὶ ἐρασταὶ καὶ μαθηταὶ ἦσαν τῆς Λακεδαιμονίων παιδείας», ὁμοίως καὶ ὁ Διόδωρος Σικελιώτης (90-20 π.Χ.) ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη 1,73,9: «ὁμοίως δ' οὗτοι τὴν τάξιν ταύτην ἐκ προγόνων διαδεχόμενοι ταῖς μὲν τῶν πατέρων ἀνδραγαθίαις προτρέπονται πρὸς τὴν ἀνδρείαν, ἐκ παίδων δὲ Ζηλωταὶ γινόμενοι τῶν πολεμικῶν ἔργων ἀνίκητοι ταῖς τόλμαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις ἀποβαίνουσιν».

Ἦνομάσθησαν δὲ οὕτως ὡς Ζηλωταὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἰδρυτὴς τοῦ κόμματος τῶν Ζηλωτῶν ὑπῆρξεν ὁ Ἰούδας υἱὸς Ἐζεκίου, ζήσας πρὸς τὸ τέλος τῆς βασιλείας Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου. Οἱ Ζηλωταὶ ἀνεκίνουν κατὰ καιρὸν στάσεις, ἰδίως εἰς τὴν Γαλιλαίαν ὅπου ἦτο ἡ ἔδρα των. Οἱ Ζηλωταὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων (70 μ.Χ.), δὲν ἐξαφανίζονται. Τὸ κόμμα των ἀνασυγκροτήθη προεκάλεσε καὶ τὴν νέαν ἐπανάστασιν (133-135).

21. Βλ. περὶ τοῦ πολέμου τοῦ 70, τῆς σθεναρᾶς ἀντιστάσεως τῶν Ζηλωτῶν καὶ τῆς κατὰ κράτος ἤττης τούτων, M. Hengel, ἐνθ' ἀν., σελ. 384-385. G. A. Williamson, ἐνθ' ἀν., σελ. 202-213, 217 καὶ 220. Fritz - Otto Busch, ἐνθ' ἀν., σελ. 167. M. Mansoor, ἐνθ' ἀν., σελ. 123.

22. Οἱ Ζηλωταὶ ὑπὸ τὸν Barkochba ἐξηγέρθησαν εἰς ἀγρίαν ἀντίστασιν πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ ζυγοῦ. Οἱ Ρωμαῖοι κατέπνιξαν εἰς τὸ αἶμα τὸ ἐπὶ τριετίαν διαρκέσαν ἀπελευθερωτικὸν τῶν Ἰουδαίων κίνημα (132-135) καὶ ἀπηγγέρευσαν εἰς αὐτοὺς τὴν εἴσοδον εἰς τὴν ἐπανακτισθεῖσαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Aelia Capitolina Ἱερουσαλὴμ. Βλ. E. Schürer, Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi, τόμος I, σελ. 670 ἐξ.

23. Περὶ τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης ἐγράφθησαν ἀξιολογώταται μελέται ἀφορῶσαι εἰς τε τὴν εὔρεσιν καὶ τὴν περιγραφὴν αὐτῶν καὶ ὑπὸ ἡμετέρων καὶ ὑπὸ ξένων. Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐν λόγῳ μελετῶν σημειοῦμεν τὰς κάτωθι: Παναγιώτου Ν. Σιμωνῆ, Τὰ εὑρήματα τοῦ Khirbet Qumrān, ἐν Ἱεροσολύμοις, 1952. Βασιλείου Βέλλα, Τὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης (ἐν περ. Ὁρθόδοξος Σκέψις 1 (1958) 6.8. ἐξ.), Μάρκου Σιώτου, Τὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης, ἐν Ἀθήναις, 1961. J. T. Milik, Dix ans des Decouvertes dans le desert de Juda, Paris, 1957. G. Vermès, Les manuscrits du desert de Juda², Paris, 1954. A. Vincent, Les manuscrits Hebreux du desert de Juda, Paris, 1955. Ἐπίσης πλουσίαν βιβλιογραφίαν εὑρίσκει τις ἐν J. Van der Ploeg, Six années d' Études sur Qumrān, ἐν La Secte de Qumrān et les origines du Christianisme, Paris, 1959, σελ. 68-84. Ἡρβλ. C. Burchard, Bibliographie zu den Handschriften von Toten Meer, Berlin, 1957.

24. Βλ. R. de Vaux, Quelques textes hebreux de Murabbāat (Revue biblique 1953, σελ. 268 ἐξ.). J. T. Milik, Une lettre de Simeon Barkokheba (Revue biblique 1953, σελ. 276 ἐξ.). M. Mansoor, ἐνθ' ἀν., σελ. 123.

Μεῖζον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν μελέτην ἡμῶν συγκεντροῦ ἢ πρώτη κατὰ τῶν στρατευμάτων κατοχῆς στάσις τῶν Ζηλωτῶν (66 μ.Χ.), ἧς ἠγγεῖτο ὁ Μεναχὴμ²⁵, τρίτος υἱὸς τοῦ Ἰούδα. Οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Πόλιν ὡς βασιλεὺς, ἀλλ' ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τῶν ἀρχιερέων. Ἰδιαίτατα δὲ ἐνδιαφέρουν αἱ ἐπαναστατικαὶ ἐκεῖναι κινήσεις, αἵτινες προπαρεσκευάσαν καὶ τελικῶς ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐκρηξίν του τὸν ἀτυχή ἐκεῖνον Ἰουδαϊκὸν Πόλεμον (66-73 μ.Χ.)²⁶.

Πρὸς τούτοις, ἡ κίνησις τῶν Ζηλωτῶν τὰ μέγιστα συντελεῖ εἰς τὴν κατανόησιν καθ' ὅλου τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης, μάλιστα δὲ τῶν συγκλονιστικῶν ἐκείνων γεγονότων, ἅτινα ὠδήγησαν «τὸν Κύριον τῆς δόξης»²⁷ εἰς τὸν διὰ Σταυροῦ φρικτὸν θάνατον. Ἀσφαλῶς θὰ ἀπετέλει ὑπερβολὴν τὸ νὰ κατατάξωμεν τὸν Ἰησοῦν μεταξὺ τῶν Ζηλωτῶν, ἢ τὸ καὶ τολμηρότερον νὰ θεωρήσωμεν Τοῦτον ὡς ἀρχηγὸν Ζηλωτῆν, ὑπερβολὴ συνδεθεῖσα μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ R. Eisler²⁸.

25. Περὶ τοῦ Μεναχὴμ, τρίτου υἱοῦ τοῦ Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ πρωτοεργοῦ τῶν Ζηλωτῶν, βλ. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πόλ. II, 17,8-9. R. H. Pfeiffer, History of New Testament Times, New York, 1949, σελ. 41* ἐξ. D. W. Foerster, ἐνθ' ἄν., σελ. 107. Fritz-Otto Busch, ἐνθ' ἄν., σελ. 167. M. Hengel, ἐνθ' ἄν., σελ. 287-293. 384. M. Mansoor, ἐνθ' ἄν., σελ. 123. G. A. Williamson, ἐνθ' ἄν., σελ. 99.

26. Τὸν ἀμείλικτον ἐνοπλον ἀγῶνα τῶν Ζηλωτῶν κατὰ τῶν Ρωμαίων κατακτητῶν ἐπεδοκίμασαν καὶ τὰ μέλη τῶν κοινοτήτων τοῦ Qumrān, ἅτινα ἀσφαλῶς ἐν τῇ ἐξεγέρσει ἐκείνη θὰ ἔβλεπον ἀρξάμενον τὸν «πόλεμον τῶν Υἱῶν τοῦ φωτὸς μετὰ τῶν Υἱῶν τοῦ σκότους» κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐν λόγῳ κοινοτήτων καὶ ἐγγὺς τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδιώξεως τῶν Kittim, ὡς ἀνεγίνωσκον ἐν IQpH. Ἡ τραγικὴ ἔμβασις τοῦ πολέμου τοὺς μὲν ἐρημίτας ἐξηφάνισε τὰ δὲ ἐνδιατήματα αὐτῶν ἡμανία τῶν Ρωμαίων ἐπυρπόλησε. βλ. J. T. Milik, Dix ans des Decouvertes dans le desert de Juda, σελ. 109-112, Paris, 1955. Γ. Πρηγοπούλου, ἐνθ' ἄν., σελ. 53.

27. Α' Κορινθίους, 2,8.

28. R. Eisler, Ἰησοῦς βασιλεὺς οὐ βασιλεύσας, 2 vol. 1929/30. Τοῦ Αὐτοῦ, The Messiah Jesus and John the Baptist, 1931.

Ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐπιχειρήσωμεν ὅπως δεῖξωμεν τὸ ἐσφαλμένον τῆς ὑπὸ τινων ὑποτιμήσεως τῆς σημασίας τῶν Ζηλωτῶν, διὰ τε τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ζωὴν καθ' ὅλου τοῦ ἀρχεγόνου Χριστιανισμοῦ, ὡς καὶ διὰ τὴν περὶ πολιτείας ἀντίληψιν αὐτοῦ²⁹. Ὁφείλομεν κυρίως ὅπως μὴ παραθεωρῶμεν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἰησοῦς κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ Σταυροῦ θάνατον ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὡς Ζηλωτῆς³⁰.

Κατὰ τοὺς ἀρμοδίους τῆς Ρώμης ἢ περιπτώσις τοῦ ἀπὸ Ναζαρετ Ἰησοῦ ἀνῆκεν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πρὸ Αὐτοῦ δρασάντων ἀρχηγῶν Ζηλωτῶν, οἵτινες λόγῳ τῆς δράσεώς των σαφῶς στρεφόμενης κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας συνελαμβάνοντο καὶ ἐθανατοῦντο. Ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ Ἰησοῦ αὕτη κρίσις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ρώμης ἐλέγχεται ὡς αὐτόχρημα ἐσφαλμένη καὶ ἀδικος, διότι παρὰ πάντων ὁμοφώνως ἀπορρίπτεται ἢ ἀποφισις ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξε Ζηλωτῆς³¹. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ζῶν καὶ δρῶν ἐν μέσῳ τοῦ ὑποδοῦλου Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὅστις λόγῳ τῆς μακρῆς δουλείας εἰς ποικίλους σκληροὺς κατακτητὰς κατὰ λόγον φυσικὸν εἶχεν ὀλοσχερῶς ἀπωλέσει καὶ τὸ ἔσχατον ἴχνος ὑπομονῆς, διὸ καὶ συχνάκις ἐξηγέρθη κατὰ τῆς καθεστηκυίας καταστάσεως, ὅτε μὲν διὰ μεμονωμένων στάσεων, ὅτε δὲ διὰ γενικωτέρων ἐνόπλων κινήματων, δι' ὧν ἐπεδίωκε τὴν πάσῃ θυσίᾳ ἀποτινάξιν τοῦ ἐπαχθοῦς ζυγοῦ, ὑπεχρεοῦτο ὅπως ἐξηγῆ ἑκάστοτε τὴν σχέσιν Του πρὸς τὴν κίνησιν τῶν Ζηλωτῶν³².

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ANTONIOS

29. Ὁ S.G.F. Brandon, ὁρθῶς ὑπεγράμμισε τὴν σημασίαν τῆς κινήσεως τῶν Ζηλωτῶν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, The Fall of Jerusalem and the Christian Church, 1951.

30. Πρβλ. H. F. Branch, Ἡ Δίκη τοῦ Ἰησοῦ, Μετάφρασις ὑπὸ Κ. Μαντῆ, Β' ἐκδοσις, σελ. 15. Oscar Cullmann, The State in the N. Testament, σελ. 38. Ἀρχιμανδρίτου Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, Ἡ Δίκη τοῦ Χριστοῦ νομικῶς, σελ. 29-30, Ἀθῆναι, 1962.

31. Oscar Cullmann, ἐνθ' ἄν., σελ. 33.

32. βλ. Oscar Cullmann, Dieu et César, σελ. 15, Paris, 1956.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

(ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

Προκειμένου ο μακράν του περιβάλλοντος τής Πατριαρχικής Αύλης και τής τροφού Θεολογικής Σχολής ανατραφείς αναγνώστης ήμων να έχη πλήρη και σαφή εικόνα τής ως άνω πολυπλεύρου και πολυδιαστάτου ανεκτιμήτου εκκλησιαστικής, θεολογικής, διορθόδοξου, διαχριστιανικής και έθνικης προσφοράς τής κατά Χάλκην Ίερās Θεολογικῆς Σχολῆς θεωρούμεν απαραίτητον τήν μνείαν ώρισμένων προσωπικότητων μετά τών όποίων είναι άρρήκτως συνυφασμένη ή νεωτέρα Ιστορία τής Ελλάδος. Ως τοιαύτας προσωπικότητας αναφέρομεν ένταϋθα δειγματολογητικώς εκείνας, αί όποϊαι έδρασαν έν

λάδι, Εύρώπη και Άμερικῆ και αί όποϊαι είναι περισσότερο γνωσταί τόσο εν τώ έλληνικόν όσο και εν τώ διεθνές κοινόν τής εποχῆς μας.

Ούτως, επί παραδείγματι, εν τών σπλάγγων τής Σχολῆς ταύτης προήλθεν ο πρό πολλών ετών εν τοῖς κόλποις του Πατρὸς κοιμηθεῖς στιβαρότατος ήγέτης Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρός Σπυρίδων, όστις διά του παραδείγματός του, διά τής πίστεώς του, διά του χαλκεντέρου χαρακτήρος του, διά τής επιβλητικής του έθνικης και εκκλησιαστικής προσωπικότητος, διά τής ιστορικῆς παρησιας του ένώπιον τών βασιλέων και τών μελῶν τών διαφόρων μεταπολεμικῶν ελληνικῶν κυβερνήσεων, διά τής παγίας και άμετακλήτου εκκλησιαστικῆς του πολιτικῆς να μη υποχωρή πρό τών αξιώσεων τής παντού και πάντοτε «άδηφάγου Πολιτείας», κατά τήν προσφυᾶ έκφρασιν του Χρ. Ανδρούτσου, θυσιάζων ζωτικά συμφέροντα τής Έκκλησίας είτε πρός αναρρίχησιν εν τόν αρχιεπισκοπικόν θώκον, είτε πρός εξασφάλισιν τής παραμονῆς του εν αὐτόν, είτε, τέλος, διά καθαρῶς προσωπικῆς εξυπηρετήσεως και διά τῶ μέλλον επενδύσεως, ως και διά τής έμμοιῆς αὐτοῦ εν τας παραδόσεις τής Έκκλησίας, ήδυνήθη να οδηγήσῃ αὐτήν διά τών εν τῷ έμφυλίῳ πολέμῳ έρειπίων εν τόν κολοφῶνα τής δόξης της, από τήν αφάνειαν εν τήν λαμπρότητα, από τήν λόγω τών συνθηκῶν τής κατοχῆς έσωτερικῆν χαλάρωσιν εν τήν έντως αξιόλογον αὐτῆς μεταπολεμικῆν όργανωσιν, δώσας κυρίως μεγάλην σημασίαν και προτεραιότητα εν τήν έσωτερικῆν ιεραποστολήν και τήν εκ βάθρων αναδιοργάνωσιν αὐτῆς. Διά τής πολυσχιδοῦς δράσεώς του ανεδείχθη έντως μία εν τών πλέον διασήμων και λίαν επιφανῶν προσωπικότητων τής νεωτέρας Ελλάδος, ασφαλῶς δε πρέπει να καταταγῆ μετά τών αιδίμων Αρχιεπισκόπων Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου και Δαμασκηνού Παπανδρέου εν τήν τριανδρίαν τών καλύτερων και πλέον δραστηρίων πνευματικῶν ήγετῶν, οί όποϊοι ως φαεινοί άστέρες και ως πολυεδρικοί εκκλησιαστικοί άνδρες έλαμψαν φαεινῶς εν τῷ στερέωμα τής Αὐτοκεφάλου Έκκλησίας τής Ελλάδος, αναδειχθέντες πρότυπα μιμήσεως διά τούς έπερχομένους Αρχιεπισκόπους και λοιπούς πνευματικούς αὐτῆς ταγούς.

Ο θρυλικός Μητροπολίτης Ίωαννίνων και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρός Σπυρίδων (Βλάχος).

Τῆς έθναρχικῆς αὐτοῦ μορφῆς και δραστηριότητος, ή όποια ανεπτύχθη κυρίως κατά τήν διάρκειαν τών άπελευθερωτικῶν άγώνων και του έμφυλίῳ πο-

* Συνέχεια εν τής σελ. 432 του ύπ' άρ. 17-18 τεύχους.

λέμου, ὅστις ἀνεπανορθώτως κατέστρεψε τὴν ὑπαιθρον' καὶ δὴ καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν τῶν Ἰωαννίνων, ἔχει ἀνάγκη περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐποχὴν τόσο ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὅσον καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ Γένος, τῶν ὁποίων ἢ ὑπαρξίς καὶ ἢ περαιτέρω αὐτῶν ἐπιβίωσις κλονίζονται ἐκ θεμελίων, καὶ δὴ διακυβεύεται τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας τὸ κῦρος, ἢ τιμὴ καὶ ἢ ἀξιοπρέπεια ἔφθασαν εἰς λίαν χαμηλὸν καὶ λίαν ἀνησυχητικὸν ἐπίπεδον ἐνῶ ἡ ἐπιρροή αὐτῆς ὀλονέν καὶ περιορίζεται διὰ τῆς σκανδαλώδους ἐπεμβάσεως καὶ ἐν πολλοῖς διὰ τῆς ἐκ μέρους ἡμῶν μεγάλης ἀνοχῆς τινῶν ἐκ τῶν κυβερνώντων τὴν χώραν αὐτῆν. Οὗτοι, ἀπὸ τὰς πρώτας δεκαετίας τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου, καὶ κυρίως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτώσεως τῆς δικτατορίας καὶ ἐντεῦθεν, ἐπωφελοῦμενοι ὀρισμένων ἀδεξίων χειρισμῶν ἐκ μέρους ἐνίων ἐκ τῶν ἡγετῶν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐπικρατοῦντος ἀντικληρικῶν πνεύματος τῆς ἐποχῆς μας, ἔτι δὲ χάριν ψηφοθηρίας, καθαρᾶς κομματικῆς σκοπιμότητος καὶ ἐνίοτε ἐξυπηρετήσεως ξένων πρὸς τὰ καλῶς νοούμενα ἀντικειμενικὰ συμφέροντα τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Γένους, πράττουν ὅ,τιδήποτε θεωροῦν ἱκανὸν νὰ τρώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ δεσμεύσῃ τὴν ἀνεκμετάλλευτον ἐναπομείνασαν ἐλαχίστην περιουσίαν, νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀσκησιν παντὸς κοινωνικοῦ ἔργου, νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἀνέγερσιν ἱερῶν Ναῶν καὶ εὐαγῶν καθιδρυμάτων καὶ νὰ ταπεινώσῃ τοὺς πνευματικοὺς αὐτῆς ἡγέτας, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀπόλυτον ἀνάγκη τοῦ θάρρους, τοῦ σθένους, τῆς παρρησίας καὶ τῆς ἀγωνιστικότητος τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Σπυριδωνος, ὅστις ἀρθεὶς εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων ὕψωσε φωνὴν διαμαρτυρίας καὶ ἐπραξε τὸ πᾶν, προκειμένου νὰ ἐμποδίσῃ πᾶσαν ἐπέμβασιν τῆς Πολιτείας εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὴν διὰ σειρᾶς εἰδικῶν κρατικῶν νόμων τόσο ἐν τῷ παρελθόντι ὅσον καὶ ἐν τῷ παρόντι²⁶¹ κατοχυρωθεῖσαν ἐσωτερικὴν αὐτονομίαν

261. Ὅπως ἰδιαιτέρως ὀφείλομεν ἐνταῦθα νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ τελευταῖος Καταστατικὸς Χάρτης, τὸν ὁποῖον πρὸ τινῶν ἐτῶν (31-5-1977) ἀπέκτησεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ προσωπικὸν ἐπίτευγμα τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, τῶν μεγαλεπήβολων σχεδίων καὶ ὀραματισμῶν, ὡς καὶ τῶν ἀόκνων προσπαθειῶν καὶ ἀκαμάτων ἀγώνων τοῦ νῦν προκαθημένου αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ καὶ τῆς στενῆς Αὐτοῦ συνεργασίας μετὰ τῆς Πολιτείας.

Ἀσφαλῶς ὁ Καταστατικὸς οὗτος Χάρτης, ὁ ὁποῖος ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ὡς Κῶδιξ (590), καὶ ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἱστορικὸν γεγονός θεμελιώδους ἀξίας, μεγίστης σπουδαιότητος καὶ σημασίας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, εἶναι πολὺ καλύτερος ἀπὸ τοὺς προηγουμένους τοιοῦτους, ἀναμφιβόλως δὲ εἶναι πλησιέστερος πρὸς τὴν κατοχύρωσιν τοῦ αὐτοδιοικητοῦ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πιθανὸν βεβαίως νὰ μὴ

πολλάκις ἐπεχείρησαν καὶ δὲν παύουν καὶ σήμερον ἔτι, ἀργὰ ἀλλὰ σταθερὰ, νὰ ἐπιχειροῦν νὰ καταργήσουν οὗτοι νομοθετοῦντες ἀπουσία καὶ δίχα τῆς γνώμης αὐτῆς μετ' ἀπώτερον ἀντικειμενικὸν σκοπὸν νὰ ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὴν καὶ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ξένα ἐκκλησιαστικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα διὰ τῶν ὁποίων ἐν συνείδειά εὐκόλως θὰ δυνηθοῦν νὰ τὴν ἀλώσουν καὶ νὰ τὴν ἀχρηστεύσουν, ἀλλοιοῦντες μαζὶ μετ' αὐτὴν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ταυτότητα καὶ φυσιογνωμίαν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ οἰκτρὰ προδομένου ἀπὸ μίαν, εὐτυχῶς ἐλαχίστην, μερίδα τῶν πολιτικῶν τοῦ ἀρχόντων.

*

Ὁ πρὸ προκατόχος τοῦ νῦν προκαθημένου τῆς ὡς ἄνω Ἐκκλησίας Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Χρυσόστομος εἶχεν ὡσαύτως ἀνατραφῆ εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ μετ' ὁ θεολογικὸν πνεῦμα καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Πατριαρχικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης²⁶².

★

εἶναι ἀριστος, καθ' ὅτι ἀναντιρρήτως παρουσιάζει ὀρισμένας ἐλλείψεις, ἐν τούτοις ὅμως διασφαλίζει, τοῦλάχιστον θεωρητικῶς, τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ρυθμίζει, κατὰ τρόπον σαφῆ, τὰς συναλλήλους σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ὡς αὐταὶ διευμορφώθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ δὴ ἐν Βυζαντίῳ.

Ἐὰν τυχὸν οὗτος δὲν εἶχε τότε ψηφισθῆ δὲν δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν ποίαν θετικὴν ἢ καὶ ἀρνητικὴν ἀκόμη ἐξέλιξιν θὰ ἠκολούθουν αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ Καταστατικὸς τοῦ 1977 ἔδωκε καὶ δίδει εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἐνός μὲν τὸ αὐτοδιοικητικὸν Αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δυνατότητα νὰ ἐπισημάνῃ, προϊόντος τοῦ χρόνου, τὰς τυχὸν αὐτοῦ ἐλλείψεις καὶ ἀτελείας, εἰς τρόπον ὥστε ἐν εὐθέῳ χρόνῳ νὰ προβῇ ἢ Σεβασμίᾳ Αὐτῆς Ἐπαρχία εἴτε εἰς τὴν ἀναθεώρησιν αὐτοῦ, εἴτε, ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ, εἰς τὴν σύνταξιν νέου τοιοῦτου ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τοῦ παλαιοῦ καὶ τῶν νέων δεδομένων, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ μεταξὺ προέκυψαν ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς συντάξεως αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναθεωρήσεώς του.

Ἀξιοποιοῦντες τὰ θετικὰ σημεῖα τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ Χάρτου ὀφείλομεν ὅπως ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι οὗτος ὄντως ἀποτελεῖ καὶ θὰ ἀποτελέσῃ ἐὰν μὴ τὸ σημερινὸ ἔργον τοῦλάχιστον ἐν ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν ἱστορικῶν ἔργων τῆς Ἀρχιεπισκοπείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ.

262. Περὶ τῆς προσωπικότητος, τοῦ ἔργου καὶ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ποιμαντορίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, ὡς καὶ εἰς τὴν καθόλου διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰδὲ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Β' Ἀρχιε-

Ὁ Θεοσίνης Γεννάδιος, ὅστις διὰ τοῦ ἀκμαίου, εὐγενικοῦ, ἀδογματίστου καὶ πολυπύχου πατριωτισμοῦ του, ὡς καὶ διὰ τῆς συνετῆς ἐκκλησιαστικῆς του πολιτικῆς κατάρθωσε νὰ ἐπιζήση καὶ νὰ διαπρέψη καὶ ἐπὶ τῆς ὀθωμανικῆς ἀκόμη αὐτοκρατορίας καὶ νὰ παραμείνη ἐπὶ δεκαετίας σύμβολον ἐθνικῆς ἐνότητος ἐν Μακεδονίᾳ, φανεῖς δὲ ὑπέρτερος τῶν πολιτικῶν παθῶν καὶ διακυμάνσεων, κατάρθωσε νὰ ὀδηγήσῃ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ εἰς νομάς σωτηρίας.

★

Ὁ Θυατείρων Γερμανός, ὅστις ὡς πεπνυμένος καὶ σοφός Ἱεράρχης, ὡς ἀνεπανάληπτος Σχολάρχης καὶ μεγάλης ὀλκῆς Καθηγητῆς τῆς Τροφῆς Θεολογικῆς Σχολῆς μὲ εὐρὴ οἰκουμενικὸν πνεῦμα καὶ δαψιλῆ πνευματικὴν καρποφορίαν ἀφοῦ ἐνεφύσησεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν του τὰ ιδεώδη τῆς οἰκουμενικῆς Ὀρθοδοξίας ἐπραγματώσα μετὰ ταῦτα καὶ ἔκαμε πράξιν τὴν θεωρίαν καὶ τὰς οἰκουμενικὰς του ιδέας κατὰ τὴν πολυετῆ ἐν Κεντρῷ καὶ Δυτικῇ Εὐρώπῃ ποιμαντορίαν του καὶ ἀνεδείχθη μετὰ τοῦ Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, W. Visser T. Hooft, Kolmodin, G. Bell, J. Mott, W. Temple, Bögner, Nathan Soderblom, Viktor Schultze, Fr. Heiler καὶ ἄλλων ἰδρυτῆς τῆς ἀγνῆς, ἀνοθεύτου καὶ ἀνιδιοτελοῦς οἰκουμενικῆς ιδέας καὶ κινήσεως. Τὰς παρορμήσεις, ὠθήσεις καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν οἰκουμενισμὸν ἐνεφύσησε καὶ ἐνεφύτευσε εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀλήστου μνήμης μεγάλου οἰκουμενιστοῦ Πατριάρχου Ἀθηνᾶς. Ὁ τελευταῖος, ὅπως ἰδιαιτέρως ἐξετίμα τὸν σοφὸν Σχολάρχην Σελευκείας Γερμανὸν Στρηνόπουλον, ὅστις, ὡς ἱκανὸς καὶ εὐφυῆς θεολόγος ποῦ ἦτο καὶ ὡς Μητροπολίτης Θυατείρων, κατέστη κεφαλὴ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ τοῦ Π.Σ.Ε., τοῦ ὁποῦ καὶ διετέλεσε πρόεδρος (1948-1952)²⁶³.

πισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Τὰ πεπραγμένα ἀπὸ 14-2-1962 μέχρι 14-7-1963 (τόμος Α, Ἀθῆναι, 1963), ἀπὸ 15-7-1963 μέχρι 15-7-1964 (τόμος Β', Ἀθῆναι, 1964), ἀπὸ 15-7-1964 μέχρι 30-9-1965 (τόμος Γ', Ἀθῆναι, 1965), ἀπὸ 1-10-1965 μέχρι 20-4-1967 (τόμος Δ', Ἀθῆναι, 1967). Βασ. ΑΤΕΣΗ, Μητρ. πρ. Λήμνου, Ἐπίτομος Ἐπισκοπικῆ Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον, τ. Γ', Ἀθῆναι, 1969, σσ. 99-107. Γ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ, Χρυσόστομος Β' ὁ Χατζησταῦρος. Ὁ ἀπὸ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, Καβάλα, 1982, ἐνθα ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ εἶρῃ καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πλουσίαν βιβλιογραφίαν.

263. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης εἰσῆλθεν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν τὸ ἔτος 1917 διὰ τοῦ Σχολάρχου καὶ Καθηγητοῦ αὐτῆς Σελευκείας Γερμανοῦ τοῦ Στρηνόπουλου, ὅστις, συμφώνως πρὸς τὸν κάλαμον τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου αὐτοῦ Kolmodin, ὑπῆρξε πρέσβυς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ Ε' ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν θεμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁρόνου (B. SUNDKLER, «Nathan

Ὁ Γερμανός Στρηνόπουλος, Μητροπολίτης Σελευκείας καὶ εἶτα Θυατείρων, Καθηγητῆς (1904-1922) καὶ Σχολάρχης (1907-1922) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (†).

Οὗτος μακρὰν τῆς Σχολῆς εὐρισκόμενος περιέβαλε μὲ πατρικὴν ἀγάπην ὅλους τοὺς ἀποφοίτους αὐτῆς, καὶ δὴ τοὺς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ κατὰ καιροὺς μεταεκπαιδευομένους ἀποφοίτους, τοὺς ὁποῖους, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐνέπνεε μὲ τὸν βαθύτατον στοχασμὸν του καὶ μὲ τὴν ἀρραγῆ πίστιν εἰς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας στενωῶς συνδεδεμένα ἐθνικὰ ιδεώδη²⁶⁴.

★

Soderblom, His life and Work, London 1968, σ. 327). Ὁ Γερμανός Στρηνόπουλος ὡς Σχολάρχης καὶ Καθηγητῆς τῆς Σχολῆς διεδραμάτισε πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν σύνταξιν τῆς περιφήμου Ἀσυνοδικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» περὶ ἰδρύσεως Κοινωνίας Ἐκκλησιῶν.

264. Τὴν μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν Τροφὸν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Μητροπολίτου Γερμανοῦ τοῦ Στρηνόπουλου τὴν διαπιστώνομεν καὶ ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐξάρσεως τῆς ἱστορικῆς συμβολῆς τῆς Σχολῆς ἐν τῷ ἔργῳ του: «Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης - Ἱστορικαὶ Συμβολαί», Θεσσαλονίκη, 1962.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ*

«Τὸ πρῶτον καὶ κυριωδέστατον ἔργον τῆς Α' Οἰκου-
μενικῆς Συνόδου ἦτο τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Νικαίας ἢ
ἢ ἡ ἑκτεθείσας τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως,
ἐκτεθείσας ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἐπὶ τοῦ θεοφι-
λεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου, ἐν ὑπατεία Παυλίου
καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν λαμπρῶν, ἔτους ἀπὸ Ἀλεξάνδρου
χλστ', ἐν μηνὶ Δεσίου τῇ πρὸς 13 Καλανδῶν Ἰουλίου, ἐν
Νικαίᾳ μητροπόλει τῆς Βιθυνίας»⁹.

Ὡσαύτως ἐκτὸς τῆς καταδίκης τοῦ Ἀρειανισμοῦ,
ἔθηκε τέρμα καὶ εἰς ἕτερα τρία σχίσματα ἦτο: τὸ Νο-
βατιανόν, τὸ Σαμοσατιανόν καὶ τὸ Μελετιανόν¹⁰.

Ἐπίσης ἐπιληφθεῖσα τοῦ θέματος τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ
Πάσχα, ἐπερμάτισε τὰς περὶ τοῦ χρόνου ἑορτασμοῦ τού-
του ἑριδας, ὄρισσα ὅπως ἑορτάζονται: τοῦτο τὴν πρώτην
Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τῆς ἑαρινῆς
ἡμερίας¹¹.

Εὐθὺς δὲ ἄμα τῇ περατῶσει τῶν θεμάτων τῶν ἀφο-
ρώντων εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν Ὁρῶν τῆς Ὁρθοδόξου
Χριστιανικῆς Πίστεως, ἐξέδωκεν αὐτὴ 20 Κανόνας, διὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 434 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17-18 τεύχους.

9. Ἰωάν. Καρμίρη. Ἐκ Δογματικῆς καὶ Συμ-
βολικῆς Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τό-
μος 1. Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 123.

10. ἔνθ. ἀν. σελ. 124-125.

11. ἔνθ. ἀν. σελ. 125-126.

Εἰς τὰς φάλαγγας τῶν ἱεροσπουδαστῶν τῆς Σχο-
λῆς ταύτης ἀνήκουν ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Εὐαγγελιο-
στοῦ Μάρκου νῦν προκαθήμενος τῆς τῶν Ἀλεξαν-
δρέων Ἐκκλησίας Μακαριώτατος Νικόλαος ὁ βος, ὁ
ὁποῖος, συνεχίζων τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τοῦ Ἀπ.
Μάρκου καὶ τῶν προκατόχων αὐτοῦ, ἐργάζεται διὰ τὴν
διάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ὁρθο-
δοξίας μεταξύ τῶν μὴ εἰσέτι ἀκουσάντων τὸ σωτή-
ριον κήρυγμα, ὡς καὶ ὁ πρό τινων ἐτῶν ἐν Κυρίῳ ἀνα-
παυθεὶς προκαθήμενος τῆς τῶν Ἀντιοχείων Ἐκκλη-
σίας κυρὸς Ἡλίας Δ'.

★

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

τῶν ὁποίων ἀπήλλαξε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς διασαλεύσεως
τῆς κανονικῆς ἐν αὐτῇ τάξεως, καθορίσασα διατάξεις τὰ
μέγιστα ἐνδιαφερούσας τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν τῶν ποι-
μένων αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν πιστῶν ταύτης μελῶν. Ὅτι
δὲ αὕτη ἐξέδωκεν 20 Κανόνας μαρτυρεῖται σαφῶς ὑπὸ
τῶν παλαιῶν ἱστορικῶν¹².

Ὁ βος Κανὼν τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνό-
δου ἀπηγόρευσε τὸ ἔχειν συνεισάκτους γυναῖκας τοῖς
ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, ἐκτὸς μητρὸς,
ἀδελφῆς ἢ θείας αὐτῶν ἢ ἄλλων προσώπων, ἀπηλλα-
γμένων πάσης ὑπονομίας ἦτοι: συζύγων καὶ θυγατέρων
αὐτῶν, κατὰ τοὺς παλαιούς ἐρμηνευτὰς τοῦ κανόνος
τούτου. Ἡ Σύνοδος ἤχθη εἰς τὴν θέσπισιν τοῦ κανόνος
τούτου κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἄνω
Θηβαίδος Παφνουτίου, ταχθέντος κατὰ τῆς ἀγκυρίας τοῦ
ἱεροῦ κλήρου, καίτοι οὗτος νηπιόθεν, ὡς ἱστορεῖται, ἦτο
υπεράγαν ἀσκητικὸς. Οὗτος ὑπεστήριξε τὸν γάμον εἰς
τοὺς κληρικούς, ἀλλ' ἡ Σύνοδος μὴ ἀποδεχθεῖσα τὴν εἰση-
γησίαν τούτου, ἐθέσπισε τὸν βον κανόνα, ἀπαγορεύσασα
τὰς συνεισάκτους γυναῖκας εἰς τοὺς κληρικούς, «ὄρισσα
ὡς πρόσωπα ὑπέρτερα ὑπονομίας μητέρα, ἀδελφὴν, θείαν,
ἢ ἄ μόνον πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφυγε, σύζυγον
δηλονότι καὶ θυγατέρα»¹³.

Βριδύτερον δὲ ἢ ἐν Γάγγρα συναλθεῖσα Σύνοδος
(343;), ἐπιληφθεῖσα τῆς ὑποθέσεως τῶν Εὐσταθιανῶν,
ἠσχολήθη εἰδικώτερον περὶ τὸ θέμα τοῦ γάμου τῶν κλη-
ρικῶν καὶ τοῦ μοναχισμοῦ, διατυπώσασα ἐν τῷ 21ῳ ταύ-
της Κανόνι τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἐξέθετο
τοὺς κανόνας αὐτῆς. «Ἡμεῖς τοιγαροῦν, καὶ παρθενοῖαν
μετὰ ταπεινοφροσύνης θαυμάζομεν, καὶ ἐγκράτειαν μετὰ
σημνότητος καὶ θεοσεβείας γινομένην ἀποδεχόμεθα, καὶ
ἀναχώρησιν τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων μετὰ ταπεινοφρο-
σύνης ἀγόμεθα, καὶ γάμου συνοίκησιν σημνὴν τιμῶμεν»¹⁴.
Τελικῶς καθωρίσθη ἡ ὑπόθεσις τοῦ τε ἐγγάμου καὶ ἀγά-
μου ἱεροῦ Κλήρου ὑπὸ τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς

12. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυ-
ζίκου. Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἐν
Κωνσταντινουπόλει: 1930, σελ. 145 ἔ. Παλληκαί
Ποτλή. Σύνταγμα τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων. Ἀ-
θήναι 1852. Τόμ. Β', σελ. 113-164. Ἀμ. Ἀλιδιζά-
του. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Ἐκδοσις Δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις
1949, σελ. 25-33.

13. ἔνθ. ἀν. σελ. 27.

14. ἔνθ. ἀν. σελ. 216. Βασ. Στεφανίδου.
Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἀθήναι 1948, σελ. 144. Βιζύης
Χριστοφόρου. Ἀγκυρία Κλήρου. Ἐν «Θρησκευτικῇ
καὶ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ», Τόμ. Πρῶτῳ, Ἀθήναι
1936, σελ. 75-83.

Συνόδου (692). Ο μὲν 12ος Κανὼν δρίζει: «περὶ τοῦ μὴ συνοικεῖν τοὺς ἐπισκόπους ταῖς πρότερον οἰκίαις γυγαίξιν», ὁ δὲ 13ος Κανὼν παραγγέλλει: «ἔξεστ· πρεσβυτέρους, διακόνους καὶ ὑποδιακόνους ἡγαμῆν»¹⁵.

Ἐκ τῶν θεοπισθέντων ὑπ' αὐτῆς εἰκοσι Κανόνων, οἱ 6, 10, 12, 13 καὶ 14, ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν διαταραξάντων τὴν Ἐκκλησίαν ὁπαδῶν τοῦ Μελιτίου, Ἐπισκόπου τῆς Λυκοπόλεως, Μητροπόλεως Θηβαΐδος τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας. Περὶ τοῦ διαταράξαντος τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας Μελιτιανοῦ σχίσματος, ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου Καλλίνικος ἐν τῷ διδλίῳ αὐτοῦ «Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδος» ἀναφέρει τὰ κάτωθι:

«Μετὰ τὸν διακανονισμόν τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἡ Σύνοδος ἐπελήφθη τοῦ διακανονισμού τοῦ Μελιτιανοῦ σχίσματος, ὅπερ ἐλυμαίνεται τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας. Τὸ ἱστορικὸν τούτου ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὑπῆρχεν ἐν Αἰγύπτῳ Μελίτιος τις κατὰ Σωκράτη καὶ Σωζόμενον ἢ Μελήτιος κατὰ τὸν Γελάσιον καὶ οὐχὶ Μελίτιος, Ἐπίσκοπος τῆς Λυκοπόλεως, Μητροπόλεως τῆς Θηβαΐδος. Περὶ τούτου ἐκυκλοφόρει φήμη ἣν τινα ἀναφέρει ὁ Ἀθανάσιος (Ἀπολογ. κατὰ Ἀρειανῶν), ὅτι κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ εἶχε θύσει τοῖς εἰδώλοις τὴν φήμην δὲ ταύτην ἐνίσχυε τὸ γεγονός, ὅτι ἐνῶ ὁ Ἀλεξανδρείας Πέτρος μετὰ πληθῆος Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἐκρύπτοντο ἢ εὐρίσκοντο ἐν ταῖς εἰρηκαῖς, ὁ Μελίτιος περιέτρεχεν ἐλεύθερος καὶ ἀνεγόχλητος τὴν Αἰγύπτου χειροτονῶν, παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, Ἐπισκόπους καὶ κληρικούς, παύων καὶ ἀφορίζων τοὺς Ἐπισκοπικούς Ἐπιτρόπους καὶ ἀντικαθιστῶν αὐτοὺς δι' ἄλλων. Τὰς παρανόμους ταύτας πράξεις τοῦ Μελιτίου πληροφορηθέντες τέσσαρες ἐγκάθειρκοι Ἐπίσκοποι, οἱ Ἡσύχιος, Παχώμιος, Θεόδωρος καὶ Φιλέας, μαρτυρήσαντες ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (Εὐσεβ. Ἐκκλησι. Ἱστορ. Η'), ἔγραψαν αὐτῷ ὑποδεικνύοντες τὸ ἄτοπον τῶν πράξεών του. Ἀλλ' ὁ Μελίτιος οὐδεμίαν δοῦς προσοχὴν, οὐ μόνον ἐξηκολούθησε τὰς ἀτασθαλίαις του, ἀλλὰ καὶ ἐπέτεινε ταύτας, ἀποτομήσας νὰ μεταβῇ εἰς Ἀλεξανδρείαν καὶ νὰ χειροτονήσῃ πρόσωπα ἥμισυ κατὰ τὴν τάξιν, παύων ἅμα καὶ ἀντικαθιστῶν αὐτοὺς τοὺς Ἐπιτρόπους τοῦ Ἀλεξανδρείας Πέτρο, ὅπερ μαθὼν οὗτος ἀπηγόρευσε πᾶσαν ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτοῦ μέχρι νεωτέρας ἀποφάσεως.

«Κατὰ τὸν Ἐπιφάνιον καὶ Θεοδώρητον, ὁ Μελίτιος ἐφιλοδόξει νὰ διαδεχθῇ τὸν Πέτρον, ὡς ἐρχόμενος ἱεραρχικῶς ἀμέσως μετ' ἐκείνου. Ταῦτα συνέβαινον ἐπὶ τοῦ διωγμοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 303-305. Τότε ὁ Πέτρος προσέβη εἰς τὴν καθάρεισιν καὶ τὸν ἀναθεματισμὸν Συνοδικῶς τοῦ Μελιτίου καὶ εἰς τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διδο-

μένου βαπτίσματος, εἶδμεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Ἀρειος ἐπέκρινε τὴν διαγωγὴν τοῦ Πέτρο, ὡς λίαν αὐστηρὰν καὶ συνετάχθη τῷ Μελιτίῳ. Θανόντος μαρτυρικῶς τοῦ Ἐπισκόπου Πέτρο (Νοέμβριον 311), διεδέξατο τούτον ὁ Ἀχιλλᾶς καὶ μετ' ὀλίγων μηνῶν ἀρχιερατεῖαν ὁ Ἀλέξανδρος· ὁ δὲ Μελίτιος ψευθεὶς τῶν ἐλπίδων του ἔλα ἐκλεγῆ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, περιεφρόνησεν, ἐξύβρισε καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς, καθὼς τὸν Πέτρον, καταγγείλας μάλιστα τὸν Ἀλέξανδρον πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα (Λικίνιον). Ἐξηκολούθησε δὲ τὰς χειροτονίας καὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Κιὰτὰ τὸ σημεῖωμα ὅπερ εἶχεν ἐπιδώσει αὐτὸς οὗτος τῷ Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρῳ, εἶχε χειροτονήσῃ εἰκοσιν ὀκτὼ Ἐπισκόπους καὶ πολλοὺς ἄλλους κληρικούς, οἵτινες ἐπιζητούντες ν' ἀποκτήσωσι ποίμνιον, ἀνεστάτουν τὴν Αἰγύπτου»¹⁶.

«Ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος ἐπὶ τῷ τέλει εἰρηνεύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐδείχθη ἄγαν μετροπαθῆς καὶ ἐπεικῆς πρὸς τὸν Μελίτιον καὶ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ, «ὅπωςδῆποτε» (Μ. Ἀθαν.). Ἐθέσπισεν, ὅτι ὁ Μελίτιος θὰ παρέμενεν ἐν Λυκοπόλει φέρων τὸν φιλὸν τίτλον τοῦ Ἐπισκόπου, ἀνευ τῆς παραμικρᾶς ἐνασχίσεως δικαιοδοσίας. Ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Μελιτίου προχειρισθέντας Ἐπισκόπους καὶ λοιποὺς κληρικούς, οὗτοι γινόμενοι δεκτοὶ δι' ἀπλῆς χειροθεσίας, θὰ παρέμενον ὑποτασσόμενοι τοῖς νομίμοις Ἐπισκόποις, δυνάμενοι μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν, νὰ τοὺς διαδεχθῶσιν, ἂν ἦσαν ἄξιοι, καὶ ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ, θὰ ἐπεκυροῦντο ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας»¹⁷.

Τὸ κείμενον τῆς ἀποφάσεως περὶ τοῦ Μελιτιανοῦ σχίσματος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔχει οὕτω:

«Ἐξετασθέντων δὲ καὶ τῶν κατὰ Μελίτιον ἀνὰ τὴν Αἰγύπτου συμβάντων, κατεδίκασε αὐτὸν ἡ Σύνοδος ἐν τῇ Λυκῇ διατρέθειν φιλὸν ὄνομα ἐπισκοπῆς ἔχοντα· τοῦ δὲ λοιποῦ μήτε ἐν πόλει μήτε ἐν κώμῃ χειροτονεῖν. Τοὺς δὲ ἤδη παρ' αὐτοῦ καταστάντας κοινωνεῖν ἢ λειτουργεῖν, δευτερεύειν δὲ ταῖς τιμαῖς τῶν ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ καὶ παροικίᾳ λειτουργῶν. Ἐπαναθαινεῖν δὲ ταῖς τάξεις τῶν προτεσευτευτικῶν, εἰ ψήφῳ τοῦ πλήθους ἄξιοι φανεύειν ἐπιχειροτονοῦντος τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐκκλησίας· μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτοῖς ἐπιλέγεσθαι

16. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυζίκου, Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1930, σελ. 141-144. Χρυσόστομος Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας. Ἀλεξανδρεία 1935, σελ. 150 ἐ. Βασιλείου Στεφανίδου. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἀθήναι 1948, σελ. 79 ἐ. 80, 122, 157.

17. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυζίκου, Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1930, σελ. 143. Βασιλ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἀθήναι 1948, σελ. 160 ἐ.

15. Ἀ. μ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, Ἐν Ἀθήναις 1949, σελ. 81-82. Βασ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἀθήναι 1948, σελ. 85, 86, 448. Ν. Θ. Μπουγάτσου, Ἡ ἄγρια τοῦ Κλήρου. Ἐν Ἐρησκειτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ Τόμῳ Α', Ἀθήναι: 1962, σελ. 118-125, ἐνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

κατά γνώμην ἰδίαν οὐς ἂν ἐθέλωσι» (Σωζομένου Ἐκκλησ. Ἱστορ. Α') «συνεπιψηφίζοντος καὶ ἐπισφραγίζοντος τοῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Ἐπισκόπου» (τοῦ Ἀλεξάνδρου δηλ.) ἐπιφέρει ὁ Θεοδώρητος. Ἐπειδὴ δὲ Μελίτιος, τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας ἡξιώμενος οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς Ἀρείου μανίας, εἶτα ἐπίτισι παρανομίαις διελεχθεὶς ὑπὸ τοῦ θειοτάτου Πέτρου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας ὃς καὶ τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον ἀγεδήσατο, καθηρέθη μὲν οὐκ ἔστραξε δὲ τὴν τῆς καθαιρέσεως ψῆφον, τὴν τε Θηβαῖδα καὶ τὴν πελάζουσαν Αἴγυπτον θορύβου ἐνεπίμπλα, τυραννίδι κατὰ τῆς Ἀλεξάνδρου χρώμενος προεδρείας, ἔγραψαν πρὸς τὴν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίαν ἃ περὶ τῆς τούτου νεωτεροποιίας ἐνομοθέτησαν» (Θεοδωρ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Α')¹⁸.

Ἐκ τῶν μετασχόντων εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον Ἐπισκόπων, δέκα ἐγγέα προήρχοντο ἐξ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης. «Ἐν αὐτοῖς ἐξεῖχεν ὁ Πάπας Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, ἔχων ὡς Γραμματέα καὶ δογηθὸν τὸν νεαρὸν τότε Διάκονον Ἀθανάσιον, ἐπίσης διεκρίνετο διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ οἴου αὐτοῦ ὁ Θηβαῖδος Παφνούτιος»¹⁹.

Οἱ Κανόνες 4 καὶ 6 ταύτης ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὸν διαταράξαντα τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας Μελίτιον καὶ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ²⁰. Καὶ ὁ μὲν 4 ὁρίζει, ὅτι ἡ χειροτονία Ἐπισκόπου γίνεται ἀπικρατήτως ὑπὸ τριῶν Ἐπισκόπων, ὁ δὲ 6 περὶ τῆς τάξεως τῶν Μητροπολιτῶν. Ἐκ τοῦ περιεχομένου δὲ τούτου δηλοῦται, σαφῶς, ὅτι ποιεῖται λόγον περὶ τῆς διευθετήσεως τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας θεμάτων.

«Τὰ ἀρχαία ἔθη κρατεῖτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πεντάπολει, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν» ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ Ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις, τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις. Καθόλου δὲ πρόδηλον ἔκαστον ὅτι, εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἢ μεγάλη Σύνοδος ὤρισε μὴ δεῖν εἶναι Ἐπίσκοπον. Ἐὰν μέντοι τῇ κοινῇ πάντων ψῆφῳ, εὐλόγῳ οὕσῃ, καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικόν, δύο ἢ τρεῖς δι' οἰκίαν φιλονεικίαν ἀντιλέγῳσι, κρατεῖτω ἢ τῶν πλειόνων ψήφους»²¹.

Ἄτυχῶς ὁ 6ος Κανὼν τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου παρηρηγησέθη ὑπὸ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς στήριξιν τοῦ ἀνυπάρχοντος πρω-

ταίου τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης²². Οὕτω λόγου χάριν θεολόγοι ταύτης υπέλαβον, ὅτι συμφώνως πρὸς τὸν βον Κανόνα τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας δέον νὰ διοικῇ τὰς ἐπαρχίας Αἰγύπτου, Λιβύης καὶ Πενταπόλεως, καθ' ὅσον τρόπον ὁ τῆς Ῥώμης Ἐπίσκοπος εἶχε τὸ προνόμιον νὰ διοικῇ τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας ἢ ἀκόμη νὰ παραχωρῇ εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας τὸ καθήκον τοῦτο.

«Ὁ 6ος κανὼν ὑπῆρξεν ἀναμφιδόλως ἀντικείμενον ποικίλων σχολίων καὶ ἀντιφατικῶν ἐρμηνειῶν καὶ κρίσεων, ὡς ἐκ τῶν ἀνακυπτόντων ἐξ αὐτοῦ πολλῶν καὶ ποικίλων προσβλημάτων»²³. «Ὅταν ὁ κανὼν οὗτος ἀναφέρῃ τὰ «ἀρχαία ἔθη», ἐνοεῖ τὴν ἀρχαίαν δηλαδὴ τάξιν. Κατ' αὐτὴν «ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, οὗτινος σαφῶς διαγράφεται ἐν τῷ κανόνι ἡ δικαιοδοσιακὴ ἔκτασις, ἐπεκτεινομένη ἐφ' ὅλης τῆς Αἰγύπτου, τῆς Λιβύης καὶ τῆς Πενταπόλεως καὶ παραλληλισμένη πρὸς τὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης»²⁴. Ὡς πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ Ἀλεξανδρείας δικαιοδοσίαν αἱ γνώμαι τῶν ἱστορικῶν καὶ κανονολόγων διίστανται. Τινὲς ἐξ αὐτῶν δέχονται, ὅτι αἱ τέσσαρες πολιτικαὶ ἐπαρχίαι, Αἴγυπτος, Λιβύη, Πεντάπολις καὶ Θηβαῖς, ἐσχημάτιζον μίαν μόνον ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν, τῆς ὁποίας μοναδικὸς Μητροπολίτης ἦτο ὁ Ἀλεξανδρείας, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐκάστη τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν εἶχεν ἴδιον αὐτῆς Μητροπολίτην, ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας εἶχεν ἐκκλησιαστικὴν ὑπεροχὴν ἐφ' ὅλης τῆς πολιτικῆς Διοικήσεως, ὅτε οἱ Μητροπολίται αὐτῶν ἐτέλεον ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. Ὅτε ἄμως συνεκλήθη ἡ ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη εἰδικὸς τίτλος τοῦ ἀνωτέρου Μητροπολίτου, ὁ ὁποῖος βραδυτέρου ὀνομάσθη Πατριάρχης ἢ Ἐξαρχος». Ταῦτα ὑποστηρίζει ὁ Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος ἐν τῷ εἰρημένῳ αὐτοῦ βιβλίῳ²⁵.

Ἄλλ' οἱ Ἱεροὶ Κανόνες δέον ὅπως μελετῶνται οὐχὶ κατὰ τὰς γνώμας τῶν μεταγενεστέρων κανονολόγων, ἀλλὰ δάσει τῶν ἱστορικῶν καὶ ἐρμηνευτῶν τῆς συγχρόνου πρὸς αὐτοὺς περιόδου συγγραφέων. Ἐπεὶ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως τασσόμενος καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ εἰρημένου βιβλίου Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος, ὡς καὶ ὁ ἕτερος περὶ τῆς Πρώτης ἐν Νικαίᾳ γράφας Μητροπολίτης Κυζίκου Καλλίγκος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, παραπέμ-

18. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυζίκου, Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1930, σελ. 143, ὁποσημ. 2.

19. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας. Ἀλεξάνδρεια 1935, σελ. 178 ἔ.

20. ἐνθ. ἀν. σελ. 180.

21. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Ἐν Ἀθήναις 1949, σελ. 27-28.

22. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου. Τὸ Πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης. Ἀθήναι 1930, σελ. 24. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυζίκου. Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1930, σελ. 148-149. Β. Ι. Φειδᾶ. Προποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν. Ἀθήναι 1969, σελ. 51-55. Μητροπολίτου Σάρδεων Μάξιμου. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ. Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 55 ἔ.

23. ἐνθ. ἀν. σελ. 55.

24. ἐνθ. ἀν. σελ. 56 ἔ.

25. ἐνθ. ἀν. σελ. 57 ἔ.

που ἀμφότεροι εἰς τοὺς θυξαντινοὺς τῶν Ἱερῶν Κανόνων σχολιαστάς²⁶. Ἀλλὰ καὶ ὁ παρ' ἡμῶν μέγας ἱστορικός συγγραφεὺς Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, εἰδικῶς ἐνδιατρίψας εἰς τὰ θέματα ταῦτα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ὑποστηρίζει ὅτι διεστράφη τὸ νόημα τοῦ θου κανόνος τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀνυπάρχοντος πρωτείου τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης²⁷. Ὁ δὲ διακεκρυμμένος ἡμέτερος καθηγητὴς τῆς Θεολογίας καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰωάννης Κιρκιρίης ὑποστηρίζει, ὅτι «διὰ τοῦ θου κανόνος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὀρίζεται ἡ τάξις καὶ αὐτοτέλεια, ὡς καὶ τὸ δίκαιον τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν, ἀπαγορευομένης τῆς ἐπεμβάσεως εἰς ἄλλας αὐτοδιοικήτους καὶ αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας». Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα καὶ τοῦ 7ου κανόνος²⁸.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τῶν 4ου καὶ 5ου αὐτῆς κανόνων δὲν ἐπεκύρωσε μόνον τὰς ἰδιαιτέρας προνομίας τῶν Ἐξάρχων, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἐπαρχιακῶν Συνόδων καὶ τῶν Μητροπολιτῶν. Ὡς δὲ προελέχθη διὰ τοῦ 4ου αὐτῆς κανόνος ὀρίζεται, ὅπως «ὁ Ἐπίσκοπος καθίσταται καὶ ἐκλέγεται ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐπισκόπων καὶ μόνον εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν τοῦτο εἶναι δυσχερὲς ἢ «διὰ κατεπιγούσαν ἀνάγκην» ἢ «διὰ μῆκος ὁδοῦ», τότε τρεῖς τοῦλάχιστον ἐκ τῶν συνεπαρχιακῶν Ἐπισκόπων θὰ ἔδει ὅπως συνέλθωσι καὶ προῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν χειροτονίαν, ἔχοντας καὶ τοὺς ἀπόντας ἀμφήφους, διὰ γνωμῶν ἐγγράφων, τὸ κύρος δὲ τῶν γενομένων ἀναγνωρίζει μόνον εἰς τὸν Μητροπολιτὴν ἐκάστης ἐπαρχίας²⁹. Εἰς τὴν προκειμένην μάλιστα περίπτωσιν ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρεται εἰς τὸν 20ὸν κανόνα τῆς Ἀρελάτης Συνόδου (314), τῆς προηγηθείσης τῆς σὴν κλησίσεως τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἰς τὸν ὁποῖον ὀρίζοντο ἀκριβῶς, ὅσα ὑπ' αὐτῆς κατόπιν ἐθεσπίσθησαν³⁰. Διὰ δὲ τοῦ 5ου αὐτῆς κανόνος ὀρίζεται, ὅπως οἱ Ἐπίσκοποι ἐκάστης ἐπαρχίας συνέρχονται εἰς Σύνοδον δις τοῦ ἔτους, μίαν μὲν πρὸ τῆς Τεσσαρακοστῆς, ἵνα πάσης μικροφυχίας ἀναιρουμένης, τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ Θεῷ· δευτέρα δὲ, περὶ τὸν τοῦ μετοπώρου καιρὸν³¹, δηλαδὴ κατὰ τὸ φθινόπωρον.

26. ἔνθ. ἀν. σελ. 57. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυζίκου. Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1980, σελ. 143.

27. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Τὸ Πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης. Ἀθήνησι 1980, σελ. 24.

28. Ἰωάννου Κιρκιρίη. Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τόμος 1. Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 126.

29. Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξιμου, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 64.

30. ἔνθ. ἀν. σελ. 64.

31. Ἀμ. Ἀλιθιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Ἐν Ἀθήναις 1949, σελ. 27-28.

Ἐπίσης ἄξιος πολλῆς προσοχῆς εἶναι καὶ ὁ 7ος ταύτης κανὼν, διὰ τοῦ ὁποῖου ὀρίζεται ἡ ὀφειλομένη τιμὴ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων. «Ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε, καὶ παράδοσις ἀρχαία, ὥστε τὸν ἐν Αἰλία ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι, ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς τῇ μητροπόλει· σφραγισμένου τοῦ οικείου ἀξιώματος»³².

Ἐν τῷ κανόνι τοῦτω γίνεται εἰδικὸς λόγος περὶ τοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων. Οὗτος φέρεται ὡς Ἐπίσκοπος Αἰλίας, ἐπειδὴ ὁ αὐτοκρατορ Ἀδριανὸς ἔδωκεν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἱερουσαλήμ οἰκοδομηθεῖσαν πόλιν τὸ ὄνομα αὐτό³³. Κατὰ συνέπειαν θάσσει τῆς ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ληφθείσης διὰ προγενεστεροῦ ταύτης κανόνος τῆς διατηρήσεως τῶν ἀρχαίων ἐθῶν, ἀπέδωκεν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τὴν «ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς», ἄνευ ὅμως μειώσεως τοῦ ἀξιώματος τῆς Μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης (Σωκράτους, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, 2,24)³⁴.

Διὰ τῶν τεσσάρων λοιπῶν κανόνων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου 4ου, 5ου, 6ου καὶ 7ου καθορίζεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωσις καὶ τάξις, ἐνεκα τούτου δὲ ἐλήφθησαν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἐπομένων συγκληθεῖσιν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων κανόνων ἡ Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπελήφθη τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, εὐταξίας καὶ ἀναδείξεως ἀξίων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιμένων, ὡς καὶ κατὰ Θεὸν χρηστῆς τούτων ζωῆς, (1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18). Ἔτεροι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐθεσπίσθησαν πρὸς ἐδραίωσιν τῆς διασαλευθείσης κανονικῆς τάξεως ἐξ ἰκτιρίας τῶν αἰρετικῶν (8, 11, 12, 13, 14, 19). Ὁ 20ὸς, ὁ καὶ τελευταῖος, ἀπαγορεύει τὴν γονυκλισίαν κατὰ τὰς Κυριακὰς εἰς τὴν προσευχὴν, καθὼς καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς «ἐστῶτας ἔδοξε τῇ Ἁγίᾳ Συνόδῳ τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ».

Ἐκ τῶν εἴκοσι ταύτης κανόνων οἱ 8 καὶ 19 καθορίζουν τὸν τρόπον τῆς παραδοχῆς τῶν ἐπιστρέφόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αἰρετικῶν, ὁ μὲν 8ος τῶν Καθαρῶν ἢ Νοβατιανῶν, ὁ δὲ 19ος τῶν ἐπαδῶν τοῦ Παύλου τοῦ Σαμοτεύου. Ἐνεκα τούτου οὗτοι χαρακτηρίζονται, ὡς κανόνες δογματικοῦ περιεχομένου³⁵.

Πᾶσαι αἱ Κανονικαὶ Συλλογαὶ τῆς τε Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς, μνημονεύουν τοὺς εἴκοσι κανόνες τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ συνελθούσης Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Εἰς τινὰς ἐξ Ἀραβικῶν Συλλογῶν μεταφράσεις φέρονται καὶ πολλοὶ ἄλλοι κανόνες τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πάντες ὅμως οὗτοι ἀπορρίπτονται, ὡς ἀνυπό-

32. ἔνθ. ἀν. σελ. 28.

33. ἔνθ. ἀν. σελ. 63.

34. ἔνθ. ἀν. σελ. 63.

35. Ἰωάννου Κιρκιρίη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τόμος 1. Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 126.

ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑΣ, Ο ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Βαθειά χαραγμένη στην ψυχή μου παραμένει η εικόνα του Πατροκοσμά. Παιδί όταν ήμουν την πρωτοαντίκρισα στην Ἐκκλησία του ἁγίου Χριστοφόρου στο Ἄγγινο. Ὅταν ρώτησα τὴ μητέρα μου τί ἦταν ὁ Πατροκοσμάς, ἐκείνη ἐκφράζοντας τὴν πεποίθησή της τοῦ πιστοῦ λαοῦ, μοῦ ἔδωσε τὴν ἀπάντησή της: Παιδί μου ὁ Πατροκοσμάς ἦταν μέγας ἅγιος, σὺν τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις. Κι' αὐτό, δεκάδες χρόνια μπροστά ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ ἀνακηρύχθηκε ἅγιος ἀπ' τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Παιδί πάλι ὅταν ἤμουν, στὰ χρόνια τῆς σκληρῆς γερμανικῆς κατοχῆς ἔτυχε ν' ἀκούσω μιὰ συζήτηση στὴ γειτονιά τοῦ πατρογονικοῦ μου. Ἄντρες μεστωμένοι κουβέντιαζαν. Μιλοῦσαν γιὰ τὸν πόλεμο, γιὰ τὴν συμφορὰ. Καὶ μὴ λησμονᾶτε ὅτι θὰ γίνῃ αὐτό, εἶπε κάποιος τῆς παρέας. τὸ προφήτεψε ὁ Πατροκοσμάς. Κανείς δὲν ἔφερε ἀντίρρηση. Ὅλοι παραδέχονταν τὸν Πατροκοσμά προφήτη.

* * *

Ἰσαπόστολος καὶ προφήτης. Οἱ δύο ἰδιότητες πλέκονται μαζί. Τί εἶναι ὁ ἀπόστολος καὶ τί ὁ προφήτης;

Ἀπόστολος εἶναι ὁ ἀπεστάλμενος ἀπ' τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ γιὰ νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο. Εἶναι ὁ διαλεγμένος ἀπ' αὐτὸν τὸν Κύριον γιὰ νὰ εἶναι μάρτυρας του μπροστά σ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὅπως ὁ οὐράνιος Πατέρας ἀπέστειλε τὸν Σωτῆρα στὸν κόσμον ἔτσι κι' ὁ ἴδιος ὁ Σωτῆρας ἀπέστειλε τοὺς μαθητὲς Του στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ τοὺς ξαναφέρουν κοντὰ σ' αὐτόν.

σταται, διότι, οὐδείς τῶν Πατέρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἢ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων (Εὐσέβιος, Σωζόμενος, Θεοδώρητος, Ρουφίνος, Γελάσιος) ἐμνημόνευσαν περὶ αὐτῶν. Ἄλλ' οὔτε καὶ εἰς τὰς Κανονικὰς Συλλογὰς ἐγένετο τούτων μείζα³⁶.

(Συνεχίζεται)

ΤΙΤΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Μητροπολίτης

πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

36. Καλλινίκου, Μητροπολίτου Κυζίκου, Ἡ Πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει: 1930, σελ. 153-159.

Οἱ ἀπόστολοι παίρνουν ἀπ' τὸ Χριστὸ τὸ χάρισμα τῆς ἀποστολῆς, γιὰ νὰ εἶναι μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεώς του, γιὰ νὰ στέκουν μπροστά στοὺς ἀνθρώπους σὺν πρόβατα ἀνάμεσα σὲ λύκους, γιὰ νὰ κηρύξουν σ' ὅλη τὴν κτίσι τὴν ἀλήθεια Του. Αὐτὴ τους ἢ ἀποστολὴ εἶναι ἀδιάκοπη, χωρὶς σταματημὸ μὲ μόνο ἀκατάλυτο ἐφόδιο τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἀπόστολος εἶναι ὁ μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ, μάρτυρας στὸ λόγο, μάρτυρας στὸ βίον, μάρτυρας στὸ θάνατον.

Καὶ ὁ προφήτης τί εἶναι; Εἶναι ἄραγε ἐκεῖνος ποὺ προβλέπει τὰ μέλλοντα; Εἶναι ἐκεῖνος ποὺ προλέγει τὸ τί θὰ συμβῇ σ' ἐπερχόμενους χρόνους; Εἶναι αὐτὸς ποὺ προσδιορίζει τὰ γεγονότα πρὸ τοῦ νὰ συμβοῦν; Χωρὶς αὐτὰ νὰ ἀποκλείωνται, προφήτης δὲν εἶναι ἀπλῶς αὐτά. Τὰ παραπάνω εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελοῦν συνέπεια μιᾶς ἄλλης καταστάσεως ποὺ περικλείει ὁ ὅρος προφήτης.

Τί σημαίνει προφήτης; Ποιὸς εἶναι ὁ προφήτης; Προφήτης εἶναι ἐκεῖνος ποὺ βρίσκεται στὴ θέσι κάποιου ἄλλου καὶ μιλάει γιὰ κείνον. Καὶ γιὰ τὴν περίπτωσί μας. Ἄντι νὰ μιλήσῃ ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος μ' ἀνθρώπινη γλώσσα, μιλάει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἓνας ἄλλος, ἓνας ἄνθρωπος ποὺ ὁ Θεὸς τὸν ἐκλέγει γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ. Νὰ λοιπὸν ποιὸς εἶναι ὁ προφήτης; Ἐκεῖνος ποὺ μιλάει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἀντι γιὰ τὸν Θεό, στοὺς ἀνθρώπους, ἐξουσιοδοτημένος καὶ ἀπεσταλμένος ἀπ' τὸν Θεό. Καὶ ὁ Θεὸς μιλάει στοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὸ παρελθόν καὶ γιὰ τὸ παρὸν καὶ γιὰ τὸ μέλλον. Μ' ἄλλα λόγια προφήτης εἶναι ἐκεῖνος ποὺ φανερώνει, ἀναγγέλλει καὶ διερμηνεύει πιστὰ στοὺς συγχρόνους του τὴ θεϊκὴ βούλησι, τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ. Ὁ προφήτης ἐπικοινωνεῖ ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ λαό, ἐλέγχει τὸ παρελθόν καὶ τὴν πράξιν του, τὸν κατευθύνει στὴς δύσκολες ἱστορικὲς του περιπέτειες, τοῦ μιλάει γιὰ τὸ παρὸν, γιὰ τὴν κατάστασι τοῦ σήμερα, γιὰ τὰ προβλήματα τὰ σύγχρονα, δείχνει τὸ δρόμο, προσκαλεῖ σὲ μετάνοια. Ἀκόμα προλέγει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ αὔριο, προβλέπει τὰ μέλλοντα καὶ μὲ τὸ μάτι του εἰσδύει στὸ βάθος τῆς ἱστορίας. Καὶ ὅλα αὐτὰ χωρὶς φιλοσοφικὸ στοχασμὸ ἢ διαίσθησι ἀλλὰ μὲ μιὰ ἄμεση ἐνόρασι καὶ θεωρία τοῦ Θεοῦ.

Τὰ κύρια αὐτὰ στοιχεῖα τοῦ ἀποστόλου καὶ τοῦ προφήτη τὰ βρίσκουμε ἀτόφια στὸν Πατροκοσμά τὸν Αἰτωλό. Στὴ ζωὴ του, στὰ λόγια του, στὴν πράξιν του, συνυφαίνεται ὁ ἀπόστολος καὶ ὁ προφήτης. Θὰ μπορούσαμε νὰ τὸν ποῦμε: ἄπο-

1. Πρβλ. Ματθ. 10,16, Λουκ. 9,2 Ἰωάν. 17,18, Ρωμ. 1,5 κτλ.

στολικό προφήτη. Ὁ τίτλος ἐξ ἄλλου ποῦ τοῦ δόθηκε ἀπ' τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο «Γενικὸς ἀποστολικὸς Ἱεροκλήρυκας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας»² δικαιώθηκε πέρα γιὰ πέρα. Ἡ δράσι του καὶ τὸ ἔργο του μοιάζει μ' ἐκεῖνο τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων³ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὁ ζῆλος του καὶ τὰ λόγια του ἀντιφεγγίζουν τοὺς μεγάλους προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Α' ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Ὁ ἴδιος ὁ Πατροκοσμᾶς ἔχει τὴ συναίσθησι ὅτι εἶναι ἕνας καινούργιος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ. «Ἐπροσκαλέσθην ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς τὸ κήρυγμα καὶ διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ μέλλω νὰ χύσω τὸ αἷμα μου»⁴.

Νὰ τι λέγει καὶ στὴν πρώτη του διδαχὴ: «Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοί μου, ποῦ ἠξιώθην καὶ ἐστάθην εἰς αὐτὸν τὸν ἅγιον τόπον τὸν ἀποστολικὸν διὰ τὴν εὐσπλαχνίαν τοῦ Χριστοῦ μας...» «καὶ μὲ ἐδεχθήκατε ὡς Ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ μας»⁵... Ὅχι πῶς εἶμαι ἐγὼ ἄξιος νὰ εἶμαι δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μου μὲ καταδέχεται διὰ τὴν εὐσπλαχνίαν του»⁶. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Πατροκοσμᾶ εἶναι ὁ ἀπόηχος τῶν ἀποστολικῶν λόγων τῆς Καινῆς Διαθήκης. «Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος» καὶ «Παῦλος, ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ» καὶ «οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος»⁷.

Νοιώθει βαθειὰ μέσα του ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τὸν καλεῖ σ' αὐτὸ τὸ ἀποστολικὸ ἔργο. Στὴν πρώτη του πάλι διδαχὴ διδάσκει: «Διαβάζοντας τὸ ἅγιον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἠύρηκα μέσα πολλὰ καὶ διάφορα νοήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὅλα μαργαριτάρια, διαμάντια, θησαυρός, πλοῦτος, χαρὰ, εὐφροσύνη, ζωὴ αἰώνιος. Σιμὰ εἰς τὰ ἄλλα ἠύρηκα καὶ τοῦτον τὸν λόγον ὅπου λέγει ὁ Χριστὸς μας, πῶς δὲν πρέπει κανένας χριστιανός, ἄνδρας ἢ γυναῖκα, νὰ φροντίζει διὰ τοῦ λόγου του μόνον πῶς νὰ σωθῇ ἀλλὰ νὰ φροντίζει καὶ διὰ τοὺς ἀδελφούς του... Ἀκούον-

τας καὶ ἐγὼ ἀδελφοί μου ἐτοῦτον τὸν γλυκύτατον λόγον ὅπου λέγει ὁ Χριστὸς μας, νὰ φροντίζωμεν καὶ διὰ τοὺς ἀδελφούς μας... ἐσυμβουλευθῆκα τοὺς πνευματικούς μου πατέρας, ἀρχιερεῖς, πατριάρχας, τοὺς ἐφανέρωσα τὸν λογισμό μου, ἀνίσως καὶ εἶναι θεάρεστον τέτοιον ἔργον νὰ τὸ μεταχειρισθῶ, καὶ ὅλοι μὲ ἐπαρακίνησαν νὰ τὸ κάμω καὶ μὲ εἶπαν πῶς τέτοιον ἔργον καλὸν καὶ ἅγιον εἶναι... Διαβάζοντας πάλιν τὸ ἅγιον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἠύρα καὶ ἄλλον λόγον ὅπου λέγει ὁ Χριστὸς μας πῶς χάρισμα σὲ ἔδωκα καὶ ἐγὼ τὴν χάριν μου, χάρισμα νὰ τὴ δίνεις καὶ ἐσὺ εἰς τοὺς ἀδελφούς σου, χάρισμα νὰ διδάσκεις, χάρισμα νὰ συμβουλευῆς, χάρισμα νὰ ἐξομολογᾷς καὶ ἀνίσως καὶ ζητήσης νὰ πάρης τίποτε πληρωμὴν διὰ τὴν διδαχὴν σου ἢ πολλὰ ἢ ὀλίγα ἢ ἕνα ἄσπρο, ἐγὼ σὲ θανατώνω καὶ σὲ βάνω εἰς τὴν Κόλασιν...

Καὶ τώρα μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐσταυρωμένου καὶ Θεοῦ, δὲν ἔχω μήτε σακούλα, μήτε κασέλα, μήτε σπίτι, μήτε ἄλλο ράσο ἀπὸ αὐτὸ ὅπου φορῶ»⁸. Τὰ λόγια αὐτὰ καὶ ἡ πρᾶξι τοῦ Πατροκοσμᾶ δὲν μᾶς ὀδηγοῦν κατ' εὐθείαν στὴν Καινὴ Διαθήκη; Ὁ Χριστὸς νὰ τι παρήγγειλε στοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους του: «ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτίσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὀδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ράβδον, ἄξιός γάρ ἐστιν ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ»⁹.

Τὸ κήρυγμά του, βαθὺ ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀπλό μὲ ὅλες τὶς βασικὲς θέσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης, δυνατὸ καὶ ξεκάθαρο, μοιάζει πραγματικὰ ἀποστολικό. Μὲ γλώσσα ἀπλή ποῦ ταιριάζει ἀπόλυτα στοὺς συγχρόνους του, μὲ παραδείγματα ζωντανὰ παρμένα μέσα ἀπ' τὴ ζωὴ του τῆ σύγχρονη, μὲ θέρη καὶ φλόγα μοναδική, μὲ παρουσιαστικὸ καὶ ζωὴ ἀσκητικὴ, μὲ πειστικότητα ἀκαταμάχητη καὶ μὲ φρόνημα ἀγωνιστικὸ, μὲ ἀγάπη ἀπέραντη καὶ ταπεινωσύνη περισσὴ, μοιάζει σὰν ἕνας καινούργιος ἀπόστολος εἰδικὰ σταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, τὴν τόσο κρίσιμη γιὰ τοὺς χριστιανούς, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος. Τὴ μεγάλη του μόρφωσι καὶ τὰ φυσικὰ του χαρίσματα, ὅπως ἡ εὐχέρεια καὶ ἡ ἐλκυστικότητά του λόγου, ἡ σωματικὴ ἀντοχή, τὰ προσφέρει ἀληθινὰ καὶ ὀλόκληρα στὸ ἀποστολικὸ του ἔργο.

Θὰ μπορούσαμε νὰ συνοψίσουμε τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἀποστολικότητος τοῦ Πατροκοσμᾶ στὶς παρακάτω θέσεις:

Πρῶτο: Συνδυάζει τὸ ἀποστολικὸ χάρισμα μὲ τὴν ἀσκησι καὶ προπαρασκευὴ ὅπως ὁ ἀπόστολος

2. Βλ. Μιχαλόπουλου Φάνη, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλὸς ὁ Ἐθναπόστολος. Ἔκδοσις Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, Ἀθήναι 1969 σελ. 126.

3. Ἔ. ἀ. σελ. 192.

4. Ἔ. ἀ. σελ. 111.

5. Καντιώτη Αἰγυπτίνου ἀρχιμ. (νῦν Μητροπολίτου Φλωρίνης) Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Ὁρθόδοξος Ἱεραποστολικὸς Σύνδεσμος «Σταυρός», Ἀθήναι, 1966, σελ. 87.

6. Μενοῦνου Ἱ., Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ Διδαχὲς καὶ βιογραφία, διδακτορικὴ διατριβή, Ἐκδόσεις «ΤΗΝΟΣ» Ἀθήναι, σελ. 115 καὶ 116.

7. Κορινθ. Α', 1,1. Τιμοθ. Β' 1,1 καὶ Κορινθ. Α', 15,9.

8. Μενοῦνου Ἱ., ἔ. ἀ. σελ. 117-118.

9. Ματθ. 10,8-9.

Παῦλος. Μακροχρόνια ἡ ἄσκησί του στό ἅγιον Ὅρος καί ἡ σπουδή του στήν ἁγία Γραφή καί ἡ βαθειά μελέτη του στίς εὐαγγελικές, ἀποστολικές καί πατερικές ἀρχές¹⁰, σάν ἐκεῖνη τοῦ θεοῦ Παύλου ὅπως μᾶς τήν περιγράφει στήν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολή του¹¹.

Δεύτερο: Ταυτίζει τὰ λόγια του μέ τή ζωή του καί τή ζωή του μέ τὰ λόγια του. Κανένα ψεγάδι δέν παρουσιάζει ἡ ζωή του. Οἱ ἰδέες του, οἱ πεποιθήσεις του, οἱ σκοποὶ του, οἱ διδαχές του εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή του. Τό ἴδιο πού συνέβαινε καί μέ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Τρίτο: Ἡ διάθεσίς του εἶναι διάθεσις καί πρόθεσις ἐξ ὀλοκλήρου ἀποστολική, δηλαδή θυσία. «Ἄφησα τὴν ἐδική μου προκοπήν, τὸ ἐδικό μου καλὸν καί ἐβγήκα νὰ περιπατῶ ἀπὸ τόπον εἰς τόπον καί διδάσκω τοὺς ἀδελφούς μου» (Α' Διδαχή) καί «ὡς χάση ὁ Χριστός μου ἐμένα, ἕνα πρόβατον, καί ὡς κερδίσει τὰ ἄλλα. Ἴσως ἡ εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ καί ἡ εὐχὴ σας σώση καί ἐμένα» (Β' Διδαχή). Κι' ἀκόμα, «τὸν Χριστὸν παρακαλῶ νὰ μὲ ἀξιῶση νὰ χύσω καί τὸ αἷμα μου διὰ τὴν ἀγάπην του, καθὼς τὸ ἔχυσε καί ἐκεῖνος διὰ τὴν ἀγάπην μου» (Α' Διδαχή)¹². Ποιὸν λόγο πρῶτο καί ποιὸν δεῦτερο νὰ σημειώσουμε τοῦ Ἰσαπόστολου Παύλου ἀπόλυτα ταιριαχτὸ μ' ἐκεῖνον τοῦ Πατροκοσμᾶ; «Ἡὐχόμεν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα» καί «τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντας τινὰς σώσω» καί «ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλύσαι καί σὺν Χριστῷ εἶναι»¹³.

Τέταρτο: Ὅπως ὁ ἀπ. Παῦλος, ἀνάμεσα ἀπὸ μύριους δυὸ κινδύνους, μέ θυσίες, μέ στερήσεις, ἔτσι κι' αὐτὸς ὁ καινούργιος ἀπόστολος, πεζοπορεῖ, κι' ὡς εἶναι χειμῶνας, κι' ὡς βρέχη κι' ὡς σπέρνη ὁ οὐρανὸς ἀστροπελέκια καί καταγιγίδες κι' ὡς χιονίζη κι' ὡς καίη τὸ λιοπύρι, κι' ὡς τὸν ἐχθρεύονται ὁ ἀνώτερος κληρὸς κι' οἱ Κοτζαμπάσηδες, κι' ὡς τὸν

παραμονεύουν μέ μίσος θανάσιμο σὲ κάθε του βῆμα οἱ μεγάλοι του ἐχθροὶ οἱ Ἑβραῖοι, κι' ὡς τὸν παρακολουθοῦν μέ μάτι ὑποπτο οἱ Τοῦρκοι, κι' ὡς τὸν διώχουν ἀπ' τὶς πόλεις οἱ καλοπερασάκηδες κι' οἱ τσιφλικάδες καί τὸ πλούσιο ἀρχοντολόγι τῆς ἐποχῆς του. Αὐτὸς, λιτός, ἀσκητικός, ἀπέριττος, μέ μάτι σάν τοῦ ἀετοῦ, ἀνάμεσα στὴ θύελλα καί στὴν ἀστραπή, μέ καρδιά πού κοχλάζει ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸ Χριστὸ καί τοὺς ἀδελφούς του, δίχως ὕπνο, δίχως ξεκούρασι, χωρὶς ἀνασαμὸ καί ἀνάπαυλα, γιὰ εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια, μέ τὸ ραβδί τὸ ἀποστολικό, πορεύεται τὸ δρόμο του, πορεύεται πρὸς τὴ θυσία.

Πέμπτο: Τελικὰ ἔτσι γίνεται δεκτός, σάν ἀπόστολος. Ὁ λαός, ὁ εὐλογημένος αὐτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ, δηλ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, οἱ σύγχρονοὶ του, οἱ κατοπινοὶ του οἱ σημερινοὶ πού ἀπαρτίζουν τὴ ζωντανὴ κοινωνία τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τὴν Ἐκκλησία, ἔτσι τὸν εἶδαν κι' ἔτσι τὸν βλέπουν κι' ἔτσι τὸν ψέλνουν: Πατροκοσμᾶ τὸν Ἰσαπόστολο: «Τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς, τῆς κορυφῆς τῶν Ἀποστόλων, Παύλου τὸν ζηλωτὴν εὐφημήσωμεν, Κοσμᾶν τὸν Ἰσαπόστολον» καί «Χαίροις Ἀποστόλων ὁ μιμητής, καί τῆς Ἐκκλησίας, ὁ διδάσκαλος καί φωστὴρ, χαίροις εὐσεβείας, ὁ θεῖος φυτοκόμος, καί κοινωνὸς μαρτύρων Κοσμᾶ Ἰσαγγελε»¹⁴.

Ὁ βίος του πού γράφεται λίγα μόλις χρόνια μετὰ τὸ μαρτύριό του καί δημοσιεύεται γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1814 χαρακτηρίζεται ὡς «βίος τοῦ Ἱερομάρτυρος καί Ἰσαποστόλου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ». Κάπου στήν «Ἱερὰν Διήγησιν» τῆς Μονῆς Προυσοῦ (1812) ἀναφέρεται ἡ φράσις: «Ἡ πατρίς τοῦ Ἰσαποστόλου Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ νέου Ἱερομάρτυρος»¹⁵. Καί ὁ ἀνώνυμος λαϊκὸς ἁγιογράφος, ἁγιογραφεῖ τὴν εἰκόνα του γράφοντας: Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Ἰσαπόστολος.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Γ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

10. Πρβλ. Μιχαλοπούλου Φ., ἔ. ἄ. σελ. 37.

11. Γαλ. 1,15,20.

12. Μενοῦνου Ἰ., ἔ. ἄ. σελ. 117 καί 200.

13. Ρωμ. 9,3, Κορινθ. Α' 9,22, Φιλιπ. 1,23.

14. Καντιώτου Αὐγ., ἔ. ἄ. ἀκολουθία εἰς τὸν ἅγ. Κοσμᾶν τὸ Ἰσαπόστολον, σελ. 355,356.

15. Πρβλ. Κώνστα Σ. Κ., Ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐκδόσεις Ἐθνικῆς Ἐκατοντηκονταετηρίδος, Ἀθήναι 1973, σελ. 41-42.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια».

Ἡ δεκαπενθήμερος ἐφημερίς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια», ἡ ὁποία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον ἐσιτάθη ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀγῶνος καὶ προσέφερε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δημοσιογραφίας, συνεχίζει τὴν ἐκδοσὴν τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπὸ νέαν διεύθυνσιν καὶ ὑπὸ νέαν μορφήν ἐπιλογῆς καὶ κατατάξεως πλουσίας καὶ ποικιλίης ὕλης.

Φιλοδοξία τῆς ἐφημερίδος, ὡς σημειοῦται εἰς τὸ ὑπὸ τὴν νέαν μορφήν πρῶτον φύλλον τῆς, εἶναι νὰ ὑψωθῆ, ὡς καὶ ὁ Τιμίος Σταυρός, «ὡς σύμβολο ἀνατάσεως καρδιῶν, ὑψηλῆς θεωρήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων, ἀνόδου ποιτικῆς τῆς προσφερομένης δημοσιογραφικῆς διακονίας, ἐνότητος καὶ συνεργασίας ὄλων τῶν παραγόντων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χώρου, ὄλων τῶν δυναμένων «βασιάζειν κάλαμον γραμματιέως δξυγράφου». Οἱ δύσκολοι καιροὶ ἀποτρέπουν τοὺς μερισμοὺς καὶ ἐπιβάλλουν ἐνότητα καὶ ἀνακαινισμένες θέσεις, μέσα πάντα ἀπὸ τὴν καθαρὰς πηγῆς τῆς Ἁγίας μας Ὁρθοδοξίας, κοινῶ Κληρικολαϊκῶ μέτωπο ἐκκλησιαστικῆς δημοσιογραφίας».

Ἐνδόμηθα, ὅπως ἡ «Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια» γνωρίζη λαμπρὰν σταδιοδρομίαν, πραγματοποιοῦσα ὄλον ἐν καὶ περισσότερον τοὺς εὐγενεῖς καὶ ὑψηλοὺς αὐτοὺς στόχους τῆς. Ἐπὶ πλέον εἶναι ἀνάγκη νὰ τύχη τῆς ἰδιαίτερας στοργῆς ὀλοκλήρου τοῦ Χριστιανισμοῦ ποιμνίου. Πάντες πρέπει νὰ συνεργήσουν εἰς τὴν συνεχῆ ποιτικὴν ἀνοδὸν τῆς καὶ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς κυκλοφορίας τῆς. Ἡ ἐφημερίς τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ φθάσῃ καὶ νὰ εἶναι εὐπρόσδεκτος εἰς πάσας τὰς ἐνορίας καὶ εἰς πάσας τὰς χριστιανικὰς οἰκογενεάς.

Ἐπιμήθη ἐπαξίως.

Ὡς ἐσημειώθη εἰς τὴν στήλην τῶν «Χρονικῶν» τοῦ προηγουμένου φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ «Τιμίου Σταυροῦ» Βοσιῶνης ἀνεκκήρυσεν Ἐπίτιμον Διδάκτορα αὐτῆς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γαλλίας κ. Μελέτιον εἰς ἀγανώριον τῶν διακεκομμένων ὑπηρεσιῶν, αἵτινες ἀπὸ τοῦ 1946 παρέχονται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῇ καθ' ὅλον Ἑδρῶπῃ Ὁρθοδοξίαν.

Ὁ ἅγιος Γαλλίας, ὅστις τὴν 28ην Ἰουνίου ἐώρασε τὴν 30ην ἐπέτειον τῆς Ἀρχιερωσύνης του, ἐνεφύσησεν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Γαλλίας ἀνακαινιστικὸν πνεῦμα, δημιουργῶν νέας ἐνορίας, ἀνεγείρων ἰδρύματα διὰ γέροντας καὶ νέους, διευθύνων προσω-

πικῶς τὴν ποιμαντικὴν ἐργασίαν εἰς πολλοὺς τομεῖς, τὸ ἔργον τῶν κατασκευάσεων καὶ τῶν ἐπισκέψεων εἰς τὰς φυλακὰς, ἰδρύων ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ οἰκοτροφεία, ἐνισχύων τὸ Ἰνστιτοῦτον Ὁρθοδόξου Θεολογίας «Ἅγιος Σέργιος», προωθῶν τὴν προσέγγισιν τῶν Ὁρθοδόξων ἐν Γαλλίᾳ ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος καὶ ἀναλαμβάνων ἐπιτυχῶς οἰκουμενικὰς πρωτοβουλίας διὰ τὴν προσέγγισιν τῶν κερχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων Ἐκκλησιῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Μελέτιος ἐν προσφάτῳ συνεντεύξει του ἐτόνισε χαρακτηριστικῶς: «Ἡ Ὁρθοδοξία συντελεῖ αὐτὸ νὰ γυρῶσιν οἱ γὰ - σιγὰ σιγὰ τὴν Παράδοσιν τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ὅταν ἦταν ἀδιαίρετη ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἡ μόνη Ἐκκλησία, ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ γέφυρα μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων στὸν εὐρωπαϊκὸν χῶρον, δεδομένου ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία διαθέτει πνευματικοὺς θησαυροὺς, ποὺ ἔχουν τὴν ρίζην τοὺς βαθιὰ μέσα εἰς τὴν Παράδοσιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Μεγαλύτερη ἀπήχησι τὸ γεφύρωμα αὐτὸ ἔχει εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν εὐκρίνειαν τῶν ἐκεῖ ἡγετῶν τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν».

Τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα τῆς καθ' ὅλον Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χρίζει διὰ τὸ ὅτι ἐπιμήθη ἐπαξίως εἰς ἐκλεκτὸς Ὁρθόδοξος Ἱεράρχης καὶ εὐχεταί εἰς αὐτὸν ἔτη πολλὰ πρὸς συνέχισιν τῆς λαμπρᾶς ἀνακαινιστικῆς ἐργασίας του ἐν Ἀυτικῇ Ἑδρῶπῃ.

Ὁ ἅγιος Ἐυγένιος ὁ Αἰτωλός.

Κατόπιν αἰτήματος τοῦ Συνδέσμου Καρπενησίου «Ἐυγένιος ὁ Αἰτωλός» καὶ ἐνεργείας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Νικολάου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συγκατέλεξεν εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας τὸν κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ζήσαντα ἱερομόναχον Ἐυγένιον τὸν Αἰτωλόν.

Αἱ πρόσφατοι λαμπραὶ ἐορταί, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τῇ ἀνακηρύξει ταύτῃ ὀργανώθησαν ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Καρπενησίου ὡς καὶ τὰ σχετικὰ λαμπρὰ δημοσιεύματα, ἐν οἷς καὶ ἡ βιογραφία τοῦ Ἁγίου, καὶ ἡ Ἀσματικὴ Ἀκολουθία του, ὑπέμνησαν εἰς τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα ἀπ' ἐνὸς τὴν λαμπρὰν προσωπικότητα τοῦ Ὁσίου Ἐυγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ, ὅστις διεκρίθη διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου του καὶ ὑπέβρε «αὐτὸς δάσκαλος ἔθνους καὶ ὁδηγὸς πιστῶν» καὶ ἀπ' ἐτέρου τὸ γεγονός, ὅτι ὁ πίναξ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας θὰ συνεχίξῃ ἐμπλουτιζόμενος διὰ νέων ὀνομάτων.

Εἰς πᾶσαν γενεάν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀναδεικνύει νέους ἁγίους.

**Ἡ χριστιανικὴ πίστις
εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν.**

Δεδικαιολογημένως ἐξήρθη ὑπὸ τοῦ ξένου καὶ ἑλληνικοῦ Τύπου τὸ γεγονός, ὅτι —συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Βανκούβερ—, «ἡ πίστις εἶναι ἀκόμη πολὺ ἰσχυρὴ στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσι, κυρίως ἀνάμεσα στοὺς νέους, οἱ ὅποιοι κοροάσθησαν ἀπὸ τὰ κομμουνιστικὰ σλόγκαν καὶ τοὺς δογματισμοὺς καὶ στρέφονται τώρα πρὸς τὴν ὁμορφίαν καὶ τὴν πνευματικότητα τῶν παραδόσεων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Δὲν ὑπάρχουν ἐπίσημα στοιχεῖα, ἀλλὰ ὑπολογίζεται ὅτι οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας κωμαιοῦνται μεταξὺ 30 καὶ 50 ἑκατομμυρίων, ἐνῶ τὰ μέλη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ἀνέρχονται σὲ 18 ἑκατομμύρια» («Καθημερινή», 17. 8.1983).

Ἐὰν εἰς ταῦτα προσιεθῆ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἐν πολλαῖς «σοβιετικαῖς δημοκρατίαις» (λ.χ. ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ἐν τῇ Λευτενίᾳ) ἐν μέσω τῶν ἀρκενομένων εἰς τὰ ἱερὰ προσκνητήματα χιλιάδων προσκνητῶν ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ στρατιῶται ἢ ἀξιωματικοὶ τοῦ σοβιετικοῦ στρατοῦ, οἱ ὅποιοι, ἀκόμη καὶ ἐν σιολῇ, προσεύχονται μετ' εὐλαβείας, καθίσταται φανερόν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι καὶ «πῶλαι Ἄδου οὐ καισχύσουσιν» τῆς Ἐκκλησίας.

Θλιβερὰ παράφρωνια.

Γενικὴ ὑπῆρξεν ἡ κατακραυγὴ ἐναντίον τῆς ἐκπομπῆς τῆς ΕΡΤ 1 διὰ τὰ «Καμάκια», ἡ ὁποία δι' ἐντολῆς «ἀνωθεν» διεκόπη πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς. Ἀκόμη καὶ ὁ μὴ συντηρητικὸς Τύπος τὴν ἀπεδοκίμασε. Ἡ ἐφημερὶς «Τὰ Νέα» λ.χ. ἀνεφῆρθη εἰς τὴν ἐκπομπὴν μὲ ἐκτενὲς δημοσίευμα ἔχον τὸν ἐξῆς τίτλον: «Ἐκρηξι ὁργῆς προκάλεσε σ' ὅλη τὴ χώρα ἡ αἰσχρὴ ἐκπομπὴ γιὰ τὰ... καμάκια».

Ἐξ ἄλλου ἢ διακεκριμένη κριτικὸς Μαρία Παπαδοπούλου, ἡ ὁποία δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ πᾶν ἄλλο ἢ ὡς πουργιανή, ἔγραψεν, ὅτι ἡ ΕΡΤ 1 διὰ τῆς ἐκπομπῆς ταύτης «προσέφερε φιλόξενο βῆμα στὴν πλήρη πνευματικὴ καὶ σωματικὴ ἐξαχρείωση τοῦ ἀνθρώπου... Στὴν οὐσία εἶχαμε δημόσια προβολὴ τῆς πορνείας στὸ πανελλήνιο... Ἐνῶ ἐπὶ δύο αἰῶνες εἴμαστε μιὰ μεταπρατικὴ κοινωνία ἐμπορευμάτων, τώρα μᾶς προτείνουν νὰ γίνουμε μεταπράτες τῶν σωμάτων μας».

Ὅθεν ὑπῆρξε θλιβερὰ παράφρωνια τὸ ὅτι εὐρέθησαν τινες καὶ δὴ καὶ εἰς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, οἱ ὅποιοι εἰς μεταγενεστέρων ἐκπομπῆν τῆς Τηλεοράσεως ἐπήρσαν τὴν ἐξοργιστικὴν ἐκπομπὴν ὡς προσφέρονσαν... «πληροφόρησιν».

Ἀποστοματικὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ἀποτελοῦν ὅσα σχετικῶς ἔγραψεν ἡ Μαρία Παπαδοπούλου, ἡ ὁποία εὐσιπῶς εἰκόνησε τὰ ἐξῆς: «Ἡ ἑλληνικὴ τηλεόρασις λειτουργεῖ πρωτογενῶς. Δέχε-

ται τὰ ἐρεθίσματα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα ὡς ἔχουν. Καὶ ἀπὸ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἐπεξεργαστεῖ ἀναπλάθοντάς τα, δημιουργώντας στοχασμὸν, κουλτούρα, ψυχαγωγία ποὺ θὰ πεῖ ἀγωγὴ ψυχῆς, τὰ δίνει σὲ αὐτὴ «πρωτοῦτο» κατάστασι ἀνεπεξέργαστα, ὁπότε τὸ μήνυμα παραμένει στὸ πρωτογενὲς ἐπίπεδο, π.χ. τοῦ «ἐπὶ χοήμασι ἐκδιδόμενου ἀνδρός». Ἔτσι, ἐνῶ ἡ ιδιότητα τοῦ μέσου εἶναι νὰ ἐπεξεργάζεται τὸ μήνυμα γιὰ νὰ ἐνεργοποιεῖ πνευματικὰ τὸν τηλεθεατῆ, ἡ δική μας τηλεόρασις εἰς τὰ «Καμάκια» ἐξέπεμψεν «ἀκατέργαστο ὑλικὸ σὲ περίπου ζωώδη κατάστασι».

Θὰ ἠδύνατό τις νὰ προσθέσῃ ὅτι ἡ «πληροφόρησις» διὰ τῆς τηλεοράσεως, ἐφ' ὅσον οὕτως ἢ ἄλλως εἶναι ἐκλεκτικὴ, πρέπει νὰ προτιμᾷ τὸ «βέλτιον» καὶ τὸ «καρεῖστον» καὶ ὄχι τὸ «χειρότερον». Ὡς εὐστόχως ἐσημειώθη εἰς τὴν «ἐπὶ τῶν γεγονότων» στήλην θρησκευτικοῦ μας περιοδικοῦ, «τὸ θέμα δὲν εἶναι ἂν ὑπάρχουν ἢ δὲν ὑπάρχουν «καμάκια». Ὅπως δὲν εἶναι ἂν ὑπάρχουν βόθροι καὶ ὄχειοι. Τὸ θέμα εἶναι, ὅτι ἡ αντιρρητικὴ πλειοψηφία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ —καὶ ὄχι οἱ περιθωριακοὶ τύποι τοῦ ὑπόκοσμου— δὲν θέλει, ὅταν ἀνοίγῃ τὸ κουμπὶ τῆς τηλεοράσεως, ποὺ τὴν συντηρεῖ μὲ τὸν ἰδρωτὰ του, νὰ ἀνοίγῃ τὴν στρόφιγγα θυτιοφόρου ἐκκενώσεως βόθρου. Ἡ συσκευὴ τῆς τηλεοράσεως βρίσκειται μέσα σὲ οἰκίαις καὶ ὄχι σὲ «ὄγκους...». Ἀπλῶς γιὰ νὰ συνεννοούμεθα.

Καταγγελία ψυχιάτρων.

Εἴκοσιν ὀκτὼ ψυχίατροι τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν οἷς καὶ Πανεπιστημιακοὶ Καθηγηταὶ καὶ Λέκτορες, υπῆρσαν ἐκκλησίαν, ἀπευθυνομένην πρὸς τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως (Τύπον, Ραδιόφωνον, Τηλεόρασιον) καὶ ἔχουσαν τὸν τίτλον «Πάρτε νὰ κατασκευάζετε ἐγκληματίες».

Ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐκκλήσεως ταύτης, ἐπιὸς τῶν ἄλλων, λέγονται καὶ τὰ ἐξῆς: «Διαπιστώνοντας τὸν καθοριστικὸ ρόλο ποὺ παίζουν στὴν προώθησι τῆς ἐγκληματικότητος τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως μέσω τοῦ αὐτο-υποβιβασμοῦ τους σὲ «ἐγκληματολογικὰ δελτία», καταγγέλλουμε δημόσια τὴν καθημερινὴ οὐσιαστικὴ συμβολὴ τους στὴν καθολικοποίησι τοῦ φαινομένου τῆς βίας καὶ κάνουμε ἐκκλήσιν γιὰ ἓνα ριζικὸ ἀναπροσανατολισμὸν τους ὥστε νὰ πάρουν νὰ κατασκευάζουν ἐγκληματίες».

Τὰ μέσα ἐνημερώσεως «ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ καλύπτουν τὰ γενεσιουργὰ αἰτία» τοῦ παρουσιαζομένου ὑπ' αὐτῶν ἐγκλήματος «κι ἀπ' τὴν ἄλλη συμβάλλουν στὴ διαρκὴ ἀναπαραγωγὴν τοῦ προσφύροντος μιὰ «κάποια διέξοδο» στὴ διάχυτη κρίσι ταυτότητος μέσω τῆς δημιουργίας τῶν προ-καὶ «ἐπιτυπωσιακῶν» προτύπων».

Ἡ ἐκκλήσις τῶν ψυχιάτρων καταλήγει ὡς ἐξῆς: «Ζητᾶμε ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ἔκτασι τῆς ἐνοχῆς τους καὶ νὰ ἀρθοῦν σὲ ὑψος τῆς ἀποστολῆς τους, ὥστε νὰ πάρουν νὰ παράγουν ἐγκληματίες».

Ἡ διατύπωσις τῶν ἐπαίοντων ἐπιστημόνων εἶναι ἴσως εὐγλωττος, ὥστε δὲν χρῆζει σχολιασμοῦ.

Η ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΜΒΩΝΟΣ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ ΣΗΜΕΡΟΝ

Ἡ σπουδαία μετακαστάσιμος ἐντολή τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...» περιλαμβάνει ἐντὸς αὐτῆς ὅλον τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τοῦ κηρύγματος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐν Χριστῷ θεία ἀποκάλυψις, ὡς μυστήριον καὶ αὐτοπροσφορὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν φθάση εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ γὰρ τὴν ἀναγεννήση, ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκη τῆς ἐλευθέρως συγκαταθέσεως αὐτοῦ («ὅστις θέλει...»). Τούτου ἕνεκα λαμβάνει χώραν ἕνας ζωντανὸς διάλογος μεταξὺ τοῦ προσφέροντος Θεοῦ καὶ τοῦ δεχομένου ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀποκαλυφθῆ ἢ ἐλευθέρως δεκτικότητος τοῦ τελευταίου καὶ γὰρ ἀποκτήσῃ ἔγκυρότητα καὶ ἀξίαν ὁ σῶζων λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ λόγος εἶναι τὸ πρῶτον μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Παντοδύναμος καὶ Πάνσοφος Θεὸς προβαίνει εἰς τὴν ἀρχικὴν δημιουργικὴν ἐνέργειάν Του: «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός...». Ὁ λόγος εἶναι ἐν συνεχείᾳ τὸ μέσον τῆς ἐπικοινωνίας Αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τε τὴν ἀρχέγονον κατάστασιν καὶ τὴν πτώσιν αὐτοῦ. Ὁ λόγος γίνεται τὸ μέσον καὶ τὸ ὄργανον τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ εἰς ὀλόκληρον τὴν μεταπτωτικὴν ἐπὶ γῆς ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν περίοδον τῆς Π. Διαθήκης ὅπου διὰ στόματος τῶν προφητῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεσταλμένων, καθίσταται γνωστὸν τὸ περιεχόμενον τῆς θείας ἐπαγγελίας περὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διήκει δι' ὅλης τῆς Π. Διαθήκης.

Ἐν τέλει, δέ, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σαρκούται εἰς τὸ Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ μοναδικοῦ καὶ αὐθεντικοῦ θείου κηρύγματός Του καλεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν σωτηρίαν. Τὴν θεῖαν δ' αὐτὴν αὐθεντίαν καὶ τὸ ἀνεξάντλητον ταμεῖον τῆς σωζούσης θείας Χάριτος, κληρονομεῖ ἡ Ἐκκλησία ὡς δωρεοδόχος τοῦ Ἱερου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐξασκεῖ ἕκτοτε —ἀπὸ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς— τὸ τριπλοῦν Αὐτοῦ Ἀξίωμα πρὸς τὸν κόσμον.

Ὁ λόγος, ὅθεν, γίνεται καὶ εἰς τὴν ἐπὶ γῆς ἱστορικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τὸ μέσον μαθητεύσεως καὶ προσελκύσεως τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Χριστόν. Ὁ λόγος ὄχι μόνον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν μιᾶς ψυχρᾶς παραθέσεως ἐπιχειρημάτων καὶ σχημάτων τῆς ἀνθρωπίνης λογικῆς. Ἄλλ' ὁ λόγος ὁ ζωοποιῶν. Ὁ λόγος ὁ ὁποῖος βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον γὰρ «ἰδεῖν», γὰρ «ἀκούσῃ» καὶ γὰρ «ζῆσῃ» τὰς ὑπερβατικὰς θείας ἀληθείας καὶ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ὁ λόγος ὁ ὁποῖος δὲν ἐναρμονίζεται ἴσως πάντοτε πρὸς τὴν γραμμὴν τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀξιομάτων τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Ὁ λόγος ὁ ὁποῖος γίνεται συνήθως «μωρία καὶ σκάνδαλον».

Αὐτοῦ τοῦ λόγου καθίσταται θεράπων καὶ ὑπηρέτης ὁ ἱερός ἄμδων τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ αὐτοῦ τοῦ λόγου τὴν «σποράν» ἔχει ἀναλάβει καὶ πραγματοποιεῖ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δισχιλιετοῦς ἐπιγείου ἱστορίας αὐτῆς, σεμνονομένη πρὸς τοῦτο. Δὲν θὰ εἶναι δὲ ὑπερβολὴ ἔαν χαρακτηρίσωμεν τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα ὡς μίαν κατ' εὐθεῖαν ἐμφύτευσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πιστοῦ. Κατὰ τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα συμβαίνει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνέβαινε ἐπὶ τῶν προφητῶν τῆς Π. Διαθήκης: ἡ διάνοιξις τῆς καρδίας των καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ νοῦ των εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ θείου λόγου.

Ἐνα πραγματικῶς χριστιανικὸν κήρυγμα εἶναι ἕνας μυστικὸς διάλογος μεταξὺ κηρύττοντος καὶ ποιμνίου. Ἡ καλλίτερον, μία ἱερὰ τριλογία ἢ ὁποῖα πλέκεται ἐπὶ ἐνδὸς γοντοῦ τριγώνου: ἱεροκήρυξ - ἐκκλησίασιμα - Θεὸς ἐν Χριστῷ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμιλείας του ὁ ἱεροκήρυξ κινεῖται μεταξὺ ἐκκλησίασιματος καὶ ἄνω πρὸς τὸν Θεόν. Εἶναι δὲ πλάνη γὰρ νομίζωμεν ὅτι τὸ ἐκκλησίασιμα παραμένει ἕνας παθητικὸς παράγων - δέκτης τῶν κηρυττομένων. Τὸ ἐκκλησίασιμα εἶναι συνδημιουργὸς τοῦ οἰκοδομήματος «κήρυγμα» ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, διὸ καὶ ὁ ἱεροκήρυξ ὀφείλει πάντοτε γὰρ προσέχη ἐκ τῶν προτέρων ὥστε γὰρ ἐπιτυχάνῃ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀπαραίτητου σιωπηροῦ - ζῶντος διαλόγου πρὸς τὰς καρδίας τῶν ἀκούοντων.

Βεβαίως, οἱ καιροὶ ἀλλάζουν καὶ τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἀνθρώπων μεταβάλλονται. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως καὶ ὁ Λόγος τῆς παραμένου εἰς τὸν αἰῶνα ἀναλλοίωτος. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία τῆς ὑπέκεινται τῶν ἀνθρωπίνων σχετικότητων. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως, ἡ μέχρι τοῦδε πράξις τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν τομέα τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος ἔχει γὰρ μᾶς διδάξῃ πολλά ὡς πρὸς τὸν τρόπον καὶ τὴν μέθοδον προσφορᾶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ (παραδείγματα: Ὁ Κύριος, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ἀποστολικοὶ Πατέρες, οἱ Μεγάλοι Πατέρες τοῦ 4ου καὶ 5ου αἰῶνος, τὸ Βυζάντιον, οἱ Ἱεραπόστολοι, ἡ περίοδος τῆς δουλείας καὶ ἡ σημερινὴ ἐποχὴ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ διαστήματος). Καὶ ἐρχόμεθα γὰρ ἐρωτήσωμεν: Ὑφίσταται σήμερον πρόβλημα εἰς τὸ κηρυκτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας; Ὑφίσταται, ὅπως ὑποστηρίζουν μερικοὶ, κρίσις εἰς τὸν τομέα τῆς προσφορᾶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ; Βεβαίως, ἔαν θέλωμε γὰρ εἰς μεθὰ εἰλικρινεῖς καὶ συνεπεῖς πρὸς τὴν σημερινὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα, θὰ πρέπει γὰρ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὄντως ὑφίσταται μιὰ κάποια κρίσις εἰς τὴν κηρυκτικὴν δραστηριότητα τῆς ἐκκλησίας. Ὅχι βεβαίως κρίσις οὐσίας, ἀλλὰ κρίσις μεθοδολογίας. Τούτέστιν, καίτοι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ μοναδικὴ καὶ ἀναγκαιακάστατος ὁδὸς λυ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διαρκής Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς νέας 127ης Περιόδου (1.9.1983 ἕως 31.8.1984) συνεδρίασεν ἀπὸ 6ης ἕως 9ης Σεπτεμβρίου 1983. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συγκρότησιν τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων καὶ τὸν ὄρισμόν τῶν Μελῶν τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν Ἀποστολικῆς Διακονίας, ΟΔΕΠ καὶ ΤΑΚΕ, ἡσχολήθη καὶ μετὰ τὰ ἐπόμενα θέματα:

— Ὁρίσθη ὁ συνοδικὸς Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος ἀρμόδιος, ἵνα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Σ. Ἐπιτροπῆς Θ. Πατρείας καὶ Ποιμαντικῆς Ἔργου μελετήσῃ τὸν τρόπον βελτιώσεως τοῦ ποιμαντικῆς ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου τοῦτο νὰ ἀνταποκρίνεται πληρέστερον εἰς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις.

— Ἀπεφασίσθη νὰ ζητηθῆ ἀπὸ τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος ἡ ὑποβολὴ συγκεκριμένων προτάσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγκρινόμεναι ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ. θὰ κοινοποιηθῶν εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις, ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἀντιμετωπισθοῦν λυσιτελέστερον τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν νεο-

τητα προβλήματα. Εἰς τὸ πλαίσιον τῆς μελέτης ταύτης, ἐλήφθη ἀπόφασις ὅπως ἐκδοθῆ ἀπὸ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Δ.Ι.Σ. δελτίον μετὰ τίτλον «Πρὸς τοὺς νέους».

— Ὁρίσθη ἡμερομηνία ἐνάρξεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἢ Α΄ Κυριακῆ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, λόγῳ ἐνάρξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐνωρίτερον.

— Ἀπεφασίσθη νὰ μὴ ἐμφανίζωνται ἐφεξῆς Κληρικοί —παντὸς βαθμοῦ— ἀπὸ τῆς Τηλεοράσεως καὶ τοῦ Ραδιοφώνου ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας, προκειμένου νὰ ἐξασφαλισταὶ ἔγκυρος ἐπαροσώπησις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Δ.Ι.Σ. θὰ συνεδριάσῃ ἐκ νέου ἀπὸ 4 ἕως 7 καὶ τὴν 11 Ὀκτωβρίου, ἐνῶ τὴν 12 καὶ 13 τοῦ μηνὸς θὰ συνεδριάσῃ τὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Εἰς δὴλωσίν του πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεὶμ ὑπεγράμμισε τὰ ἐπόμενα:

τρώσεως καὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τούτοις, ὁ παιδαγωγικὸς τρόπος προσφοράς αὐτοῦ, τούτεστιν τὸ κήρυγμα, δὲν ἐγγυᾶται πάντοτε τὴν θετικὴν καρποφορίαν αὐτοῦ.

Ὅπως γνωρίζομεν, τὰ πλέον βασικά καὶ κύρια γνωρίσματα τῶν περισσοτέρων σημερινῶν κηρυγμάτων εἶναι ἡ μακρὰ χρονικὴ διάρκεια, ὁ στόμφορ, ἡ ἀλλεπάλληλος ἀπαριθμισις καὶ προβολὴ γραφικῶν χωρίων, ἡ χρῆσις ὑπερκαθαρευούσης γλώσσης, ἡ παρεμβολὴ πολλῶν καὶ περιπεπλεγμένων δευτερευουσῶν προτάσεων καὶ τὸ ἐπιτιμητικὸν ὕφος τὸ ὁποῖον μεταδίδει συγγῆθος τὸν ἱερὸν ἄμβωνα ἀπὸ τόπον πνευματικῆς διακονίας εἰς οἶονεῖ τόπον «πνευματικοῦ δικαστηρίου». Πάντες οἱ ἀνωτέρω παράγοντες συνιστοῦν ἀρνητικὰ διὰ τὸ κήρυγμα στοιχεῖα καὶ ὁδηγοῦν ἀναποφεύκτως εἰς τὸν ἀποπροσανατολισμὸν τοῦ πιστοῦ ἐκκλησιαζομένου, ὁ ὁποῖος ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιτύχῃ μίαν σιωπηρὰν ἐσωτερικὴν αυτοκριτικὴν καὶ ἕνα αὐτοέλεγχον ὡς πρώτην βαθμίδα μιᾶς ἐντονωτέρας πνευματικῆς ἀναγεννήσεως καὶ οἰκοδομῆς.

Ἄς μὴ λησμονώμεν ὅτι ὁ ἱερὸς ἄμβων εἶναι σήμερον ἕνα ἀπὸ τὰ ὀλίγα «μέτωπα» διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ προσπαθεῖ ὄχι μόνον νὰ οἰκοδομηθῇ ἐντὸς τοῦ Θεανθρώπινου Σώματος αὐτῆς ὕγιή μέλη, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἔχει καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ «ἀμύνεται» —ὄχι θεδαιῶς ἐπὶ ἴσοις ὅροις— καὶ νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὸν συνεχῆ κατ' αὐτῆς ἐπιθετικὸν μονόλογον τοῦ «κόσμου», μονόλογον, ὁ ὁποῖος καταναλίσσεται εἰς ἀνευθύνους καὶ ἐπιπολαιὰς κατ' Αὐτῆς κατηγορίας καὶ συκοφαντίας. Ἄς μὴ λησμονώμεν ὅτι διερχόμεθα μίαν ἐπο-

χὴν καθ' ἣν ἔχομεν ἀπέγαντι ἡμῶν μίαν πρωτοφανῆ ἔξαρσιν τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγωῦσμοῦ καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀλαζονείας. Μίαν ἐποχὴν καθ' ἣν, παρ' ὅλην τὴν τρομερὰν κρίσιν μεταξὺ ἔθνων καὶ ἀτόμων, τὸ «πρότυπον» τοῦ ὑλιστικοῦ ἀνθρώπου κερδίζει συνεχῶς ἔδαφος. Τούτου ἕνεκα θὰ πρέπει ὁ ἱερὸς ἄμβων ν' ἀποτελῆ τὸ δέβαιο καὶ ἀσφαλὲς ἐχέγγυον ἐνὸς πραγματικοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἐπαγευαγγελισμοῦ διὰ τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος παρὰ τὴν τυπικὴν καὶ θεωρητικὴν αὐτοῦ ταυτότητα, ζεῖ οὐσιαστικῶς εἰς μίαν πλήρη ἀσυνέπειαν μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως· μεταξὺ Χριστοῦ καὶ «κόσμου». Διὸ καὶ τὸ σημερινὸν πρόβλημα τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος εἶναι οὐχὶ τὸ τί θὰ προσφέρῃ ἀλλὰ τὸ ΠΩΣ θὰ τὸ προσφέρῃ. Ἡ Ἐκκλησία διαθέτει τσαυτήν καὶ ταυτήν ἱστορικὴν πείραν, ὅστε μίαν συνειδητὴν καὶ σωστὴν θεώρησιν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πλοῦτος, θ' ἀποδῇ πολὺτιμος ὁδηγὸς διὰ τὸν σημερινὸν ἱεροκήρυκα. Ἀνερχόμενος δὲ ὁ ἱεροκήρυξ εἰς τὸν ἄμβωνα, ἅς ἀναλογίζεταί: ἔτι ἡ «ἀνοδος» αὐτῆ, οὐδὲν ἄλλον συμβολίζει εἰ μὴ τὸ ὕψος τῆς εὐθύνης αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸν τρόπον προσφοράς τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς λογικὸν ποίμνιον τῶν πιστῶν ἀκροατῶν. Τότε καὶ μόνον τότε τὸ ἐπ' ἐκκλησιαστικῆς θεοῦ καὶ ἱερὸν κήρυγμα θ' ἀποτελῆ μίαν ἐν τόπῳ ἑλλαμψίν καὶ ἔκφρασιν τοῦ ἀνεσπέρου Φωτὸς τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς.

Πρωτοπρεσβύτερος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΔΡΙΤΣΑΣ

«Επειδή ἔνιοι ἐκ τε τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτῶν ἐπιδιώκουν διὰ παντοίων τρόπων τὴν σύγκρουσιν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας μεταφέροντες τὰ πι- στεύματά των εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο φορέων, ἅπασι διὰ παντὸς δηλοῦται ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐγράφη καὶ ἐτονίσθη, δὲν πολιτεύεται, πολλῶ δὲ μᾶλλον δὲν ἀντι- πολιτεύεται.

»Εἰς περιπτώσεις ἀντιθέτων ἀπόψεων αὕτη διατυπῶι τὰς θέσεις αὐτῆς ἐπισημῶς καὶ ὑπευθύνως κατὰ τρόπον σοβα- ρόν. Εἰς οὐδένα δὲ ἐπιτρέπεται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸν πα- τριωτισμὸν αὐτῆς».

Ἱερά Μητρόπολις Γρεβενῶν

Ἐπραγματοποιήθη τὸ Τρίτον Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως εἰς τὰ Γρεβενά, τὴν 15ην καὶ 16ην Σεπ- τεμβρίου. Πλὴν τῶν λατρευτικῶν ἐκαιριῶν, εἰς τὸ πρό- γραμμα τῶν ἐργασιῶν του περιελαμβάνοντο δύο εἰσηγήσεις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Σαργίου καὶ ἀνὰ μία τῶν ἀρχιμ. κ. Δ. Νεοφυτίδη, καὶ τῶν ἱερέων κ. Θ. Γάκη καὶ Α. Φιλοπούλου, ἐπὶ ποιμαντικῶν ζητημάτων. Εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἐργασιῶν, ἀνενεμήθησαν τιμητικὰ μετᾶλλα εἰς πολυτέκνους ἐφημερίους καὶ κληρικοὺς οἱ ὅποιοι ἀνέ- πτυξαν ἀξιόλογον ποιμαντικὸν ἔργον, ἐνῶ ἔγινε καὶ ἐνη- μέρωσις τῶν συνέδρων ἐπὶ διοικητικῶν θεμάτων.

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Μὲ στόχον τὴν δημιουργίαν Πνευματικοῦ Κέντρου εἰς τὴν Πρέβεζαν, ὃ τε Σεβ. Μητροπολίτης κ. Μελέτιος καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ ἀπαδήθησαν εἰς συντόνους ἐνεργείας. Διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ἔργου καλοῦνται οἱ βουλόμενοι νὰ ἐνισχύσουν οἰκονομικῶς τὴν προσπάθειαν.

Εἰς τὸ ἀνεγερθὸς Κέντρον θὰ στεγάζονται αἵθου- σαι ὁμιλιῶν καὶ προβολῶν, διδασκαλίας, βιβλιοθήκη καὶ ἀναγνωστήριον κ.λπ. Μ τὴν πραγμάτωσιν του θὰ διευρυ- θῇ ἡ προσφορὰ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ πολιτιστικὸν χώρον.

Ἱ. Μητρόπολις Πειραιῶς

Μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιτυχίαν ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν «Παναγία ἡ Χρυσοπηγὴ» (Καπανδρίτι) κατὰ τὸ Σαβ- βατοκύριακον 17 καὶ 18 Σεπτεμβρίου ἡ «Β' Συνάντησις Ἀπολογισμοῦ καὶ Προγραμματισμοῦ Νεανικοῦ Ἔργου» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Ἐλαβον μέρος 120 στελέχη τῆς Μητροπό- λεως, ἐπιστήμονες καὶ φοιτηταί. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Συναντήσεως συνεστήθησαν Ἐπιτροπαὶ αἱ ὅποια ἐμελέτη- σαν καὶ ὀργάνωσαν τὴν δραστηριότητα διὰ τὸ ἀρξάμενον πνευματικὸν ἔτος εἰς τοὺς ἑξῆς τομεῖς: Κατηχητικὴ κίνησις, Φοιτητικὴ ἐκκλησιαστικὴ Δράσις, Σχολικὴ ἐκκλησιαστικὴ Δράσις, Φροντιστήριον Στελεχῶν Κατηχητικοῦ Ἔργου, Νεανικὰ Κέντρα, Ἐκθέσεις καὶ πολιτιστικαὶ ἐκδηλώσεις, Κατασκηνώσεις.

Ὅλαι αἱ ὀμάδες ἐργασίας, ἀφοῦ ἔκαμαν σύντομον ἀπο- λογισμὸν καὶ κριτικὴν τοῦ μέχρι τοῦδε ἔργου, προχώρησαν

εἰς συγκεκριμένās ἀποφάσεις καὶ προτάσεις, μὲ στόχον τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νεανικῆς προσπαθείας εἰς τὸν χώρον τοῦ Πειραιῶς.

Τὰ ἐργασίας παρηκολούθησεν ὁ Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ τέλος ἐξέφρασε τὴν ἱκανο- ποιήσιν του διὰ τὴν οὐσιαστικὴν καὶ ἀποδοτικὴν ἐργασίαν τῶν συνέδρων, εὐχρηθεὶς αἱ προτάσεις καὶ ἀποφάσεις νὰ ὑλοποιηθοῦν πρὸς οἰκοδομὴν τῶν νέων μας.

ΤΟ Β' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Ἰπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας Κύπρου ὀργανώθη ἀπὸ 26ης μέχρι 28ης Σεπτεμβρίου ἐν τῷ Ἀμφιθεάτρῳ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύ- ματος Ἐρευνῶν τὸ Β' Πανελλήνιον Συνέδριον Φιλοσο- φίας. Κατὰ τὸ Συνέδριον, ἐκτὸς τῶν ἐπισημῶν προσφω- νήσεων, ἐγένοντο, συμφώνως πρὸς τὸ Πρόγραμμα, πολλαὶ ἀνακοινώσεις. Τοῦ Συνεδρίου μετέσχον καὶ πολλοὶ θεολό- γοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἔκαμαν ἀνακοινώσεις ἀφ' ἑνὸς ὁ Κα- θηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀ- θηνῶν καὶ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑ- ταιρείας κ. Εὐάγγ. Θεοδώρου μὲ θέμα «Ἐσφαλμένες ἀντι- λήψεις γιὰ τὴν ἔννοια καὶ ἀποστολὴ τῆς Φιλοσοφίας» καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ Λέκτωρ τῆς αὐτῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ Ὑφηγήτρια τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ΒΑΜ- ΒΕΡΓ τῆς Γερμανίας Κα Νικολίτσα Γεωργοπούλου - Νικω- λακάκου μὲ θέμα «Ἡ πολυμορφία τῆς σύγχρονης φιλοσο- φικῆς ἀπορίας». Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ἦτο ὁ Καθηγη- τῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθη- νῶν καὶ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας κ. Εὐάγγ. Μουτσόπουλος, Ἀντιπρόεδρος δὲ αὐτοῦ ὁ Κα- θηγητῆς κ. Εὐάγγ. Θεοδώρου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ρουμανίας πα- ρατηρεῖται ἔντονος ἐκδοτικὴ προσπάθεια. Τὸ Βιβλικὸν καὶ Ἱεραποστολικὸν Ἰνστιτοῦτον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ὅπερ εἶναι ὁ κύριος ἐκδοτικὸς οἶκος αὐ- τῆς, ἔχει ἐκδώσει πολλαὶ βιβλία, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν ἱκα- νοποίησιν τῶν πνευματικῶν καὶ λατρευτικῶν ἀναγκῶν τῶν πιστῶν. Ἡ ἐκδοτικὴ αὐτῆ προσπάθεια ἔχει ὡς ἐμπνευστὴν τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ρουμανίας κ. Ἰουστίνον, ὁ ὁποῖος εἶναι Διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πα- νεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ὑπῆρξε παλαιότερον Καθηγητῆς Πανεπιστημίου.

Ἡ σπουδαιότερα τῶν ἐκδόσεων τούτων εἶναι ἡ ἐκδοσις τῆς Βίβλου τῷ 1982 εἰς 100.000 ἀντίτυπα. Ἡ ἐκδοσις αὕτη χρησιμοποιεῖ ὡς κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὴν προη- γουμένην ἐκδοσιν τῆς Βίβλου τοῦ 1975, ὡς κείμενον δὲ τῆς Κ.Δ. τὸ κείμενον τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1977. Πρόκειται διὰ τὴν τρίτην κατὰ σειράν ἐκδοσιν τῆς Βίβλου κατὰ τὴν διά- κειαν τῆς Πατριαρχείας τοῦ Ἰουστίνου. Ἐκάστη τῶν ἐκ- δόσεων τούτων ἐγένετο εἰς 100.000 ἀντίτυπα. Ὡσαύτως ἐπανειλημμένως ἐξεδόθη καὶ κειρωρισμένος ἡ Κ.Δ. μετὰ τοῦ κειμένου τοῦ Ψαλτηριστοῦ. Ἡ ρουμανικὴ μετάφρασις τοῦ κει-

μένου της Κ.Δ. άνεθεωρήθη υπό ομάδαος Καθηγητών του Θεολογικού Πανεπιστημιακού Ίνστιτούτου του Βουκουρεστίου.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ο Πάπας Ιωάννης Παύλος Β΄ εντός του Σεπτεμβρίου 1983 έπισκεφθη επί τριήμερον την Αύστριαν και έσχεν έπαφάς μετά των εκκλησιαστικών και πολιτικών άσχών. Η Κυβέρνησις της Αύστρίας εξέδωκε σειράν άναμνηστικών γραμματισσών προς τιμήν του Πάπα.

— Ο καρδινάλιος JOSEPH HOEFFNER την 1ην Αύγουστου, κατόπιν προσκλήσεως του ούγγρου Πριμάτου, καρδινάλιου LASZLO LEKAI, ένεκαινίασε πλησίον της Βουδαπέστης τόν πρώτον έν Ούγγαρία Οίκον πνευματικών συνάξεων, όστις διευθύνεται υπό Ίησουϊτών.

Ο ούγγρος Πριμάτος έχαρακτήρισε τό γεγονός ώς «έν σπουδαίον μικρόν βήμα προς την κατεύθυνσιν της άποκαταστάσεως όμαλού θρησκευτικού βίου έν Ούγγαρία».

— Δέκα τρεις Ρωμαιοκαθολικοί, έν οίς 5 Ίησουϊται, κατεδικάσθησαν έν Σαίγκον υπό βιετναμικού λαϊκού δικαστηρίου και μέχρι φυλακίσεως 15 έτών. Οί καταδικασθέντες κατηγορήθησαν διά την ύπ' αυτών έκδοσιν θρησκευτικού Περιοδικού και δι' «έπαφάς μετ' άντιδραστικών οργανώσεων του έξωτερικού».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ο Δομηνικανός Θεολόγος π. Τιγγιάρ, ό όποίος ήτο μέλος της έπισήμου άντιπροσωπείας των παρατηρητών του Βατικανού έν Βανκούβερ, εις δηλώσεις του άνεφέρθη εις την δημιουργηθείσαν έντύπωσιν, καθ' ήν ό Γενικός Γραμματεύς του Π.Σ.Ε. Δρ Πόιττερ έν τη σχετική εισηγήσει του κατά την Έκτην Γενικήν Συνέλευσιν του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Έκκλησιών έν Καναδά κατέκρινε τόν τρόπον, καθ' όν κυρίως ή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία άσκει τό διοικητικών και διδασκικών της έργον. Ο τρόπος ούτος θεωρείται υπό του Δρος Πόιττερ σοβαρόν εμπόδιον εις την προσέγγισιν μεταξύ αυτής και των λοιπών Έκκλησιών, τώσον έντός, όσον και έκτός των πλαισίων του Π.Σ.Ε.

Αί δηλώσεις του πατρός Τιγγιάρ, αί όποίαι ένδιαφέρουν και τούς Όρθοδόξους έχουν ώς εξής:

1) «Θεωρώ άτυχή τη φράση του Γενικού Γραμματέα, με την όποία χαρακτηρίσε «αίρεση» την διδασκική άύθεντία της Έκκλησίας. Δέν νομίζω ότι έννοούσε άμεσα την Καθολική Έκκλησία, αλλά κάθε είδος και μορφή διδασκικής έξουσίας μέσα στην Έκκλησία. Ηθελε να κατακρίνει όλες εκείνες τις παραδοσιακές εκκλησίες, οι όποιες στη διδασκαλία και στην πράξη του έχουν τη διδασκική έξουσία και άύθεντία του Ιερατείου σε σχέση με τό λοιπό πλήρωμα της Έκκλησίας. Δέν συμφωνώ βέβαια με τη θεολογική αυτή θεώρηση του Δρα Πόιττερ, δέν νομίζω όμως ότι ήθελε να θίξει άμεσα την Καθολική Έκκλησία.

2) Σχετικά με την άποψη του Δρα Πόιττερ για τόν Ιερατικό λαό, νομίζω ότι ή άποψη του αυτή είναι άντίθετη με τό κείμενο που συνέταξε, στη Λίμα τό 1982, ή έπιτροπή «Πίστη και Τάξη» του Π.Σ.Ε. επάνω στο «Βάπτισμα, την Εύχαριστία και τό Ίερατικό Ύπούργημα». Τό κείμενο της Λίμας μπορεί να θεωρηθεί σαν μεγάλο επίτευγμα της θεολογικής έρευνας μέσα στην Έπιτροπή αυτή, σαν έπιστροφή δηλ. στην πίστη και πράξη της Έκκλησίας των πρώτων αιώνων, σαν έπιστροφή προς την πίστη της άποστολικής Έκκλησίας, μόνο κριτήριο και κανόνα όρθοδοξίας και όρθοπραξίας. Θα πρέπει ό Γενικός Γραμματέας να δηλώσει καθαρά άν θεωρεί ότι ή Ιερωσύνη που προέρχεται από τη χειροτονία είναι ουσιώδες στοιχείο της Έκκλησίας του Θεού ή άν είναι απλώς μια μορφή διακονίας που πηγάζει από την κοινή Ιερωσύνη που έχουν όλοι γενικά οι βαπτισμένοι σαν «Ιερατικός λαός». Εάν επιλέξει τη δεύτερη αυτή έκδοχή, τότε δέν συμφωνεί με τό κείμενο της Λίμας. Είναι πολύ περίεργη μια τέτοια θεολογική τοποθέτηση από μέρος του Γενικού Γραμματέα. Πρόκειται για ένα από τά σοβαρότερα σημεία για την προσέγγισιν των Έκκλησιών. Εάν ή θεώρηση του κειμένου της Λίμας, που διακρίνει σαφώς τη γενική Ιερωσύνη όλου του λαού του Θεού, που προέρχεται από τό βάπτισμα, από την «χειροτονημένη Ιερωσύνη», δέν γίνει άποδεκτή, τότε κινδυνεύει όλόκληρη ή οικουμενική εργασία, τουλάχιστο από πλευράς της Καθολικής και της Όρθόδοξης Έκκλησίας. Τό πρόβλημα της Ιερωσύνης και της θείας Εύχαριστίας είναι τό κλειδί για την ένότητα της Έκκλησίας. Για τόν λόγον αυτό οι θέσεις αυτές του Γενικού Γραμματέα δημιουργούν σοβαρά προβλήματα για τό μέλλον.

3) Τό τελευταίο σημείο που θέλω να έπισημάνω αναφέρεται στην ουσία της Έκκλησίας, όπως την έννοει ό Γενικός Γραμματέας, ό όποίος έκανε μια άνάλυση της Α΄ Έπιστολής του Πέτρου. Η άνά την οικουμένη Έκκλησία δέν προέρχεται από την π ρ ό σ θ ε σ η των «λίθων», από τούς όποιους καθένας θα ήταν μια από τις χριστιανικές Όμολογίες που υπάρχουν στον κόσμο, αλλά από την κοινω ν ί α όλων των κατά τόπους Έκκλησιών, που τελούν την αυτή Εύχαριστία υπό τόν Ιερό χειροτονημένο λειτουργό, ό όποίος είναι σε κοινωνία με τόν έπίσκοπο μέσα στην άποστολική παράδοση.

Όλοι οι λίθοι πρέπει να έχουν την ίδια σύνθεση: τό αυτό βάπτισμα, που προϋποθέτει την αυτή όμολογία του Συμβόλου της πίστης, της Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως, την αυτή άύθεντική Εύχαριστία. Μέσα σε κάθε «ζωντανό λίθο» πρέπει να υπάρχει όλόκληρη ή ουσία και ή φύση του Ναού, του Οίκου του Θεού. Δέν πρόκειται λοιπόν για προσθήκη, για άθροισμα λίθων. Είναι ό Χριστός ό «κρυφωγωνιαίος λίθος», ό όποίος διά του Άγίου Πνεύματος μεταβάλλει σε ζωντανούς λίθους όσους πιστεύουν σ' αυτόν. Από την εισήγησιν του Γενικού Γραμματέα, λείπει ή θεολογία του δεσμού μεταξύ του Άγίου Πνεύματος και της Νέας Πλάσεως, δίνεται δε ή έντύπωση ότι ή Έκκλησία δέν είναι μια «κοινωνία έν τη Εύχαριστία και διά της Εύχαριστίας», αλλά μια πρόσθεση δυνάμεων και ενεργειών για την ευαγγελική άποστολή μέσα στον κόσμο.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Asterios Gerostergios: Justinian the Great, the Emperor and the Saint. Ἐκδοση τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν Σπουδῶν, Belmont, Mass., Η.Π.Α., 1983, σελ. 312.

Ὁ σ. εἶναι λόγιος πρεσβύτερος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς. Σήμερα, προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του στὴν ἐνορία τοῦ Καίημπριτζ τῆς Μασσαχουσέττης (ναὸς τῶν Ἀγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης). Κατάγεται ἀπὸ τὴν Καλλιπεύκη τῆς Λάρισας. Σπούδασε τὴν ἱερὴ ἐπιστήμη στὴν Ἀθήνα καὶ κατόπιν εἰδικεύθηκε στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τὴν Ἀρχαία καὶ Μεσαιωνικὴ Ἱστορία, τὴν Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία καὶ τὴν Χριστιανικὴ Τέχνη στὸ Πανεπιστήμιο Albert Ludwig i. Br. τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, στὸ Harvard καὶ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βοστώνης, ὅπου καὶ ἀναγορεύθηκε διδάκτωρ.

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ παρουσιάζει ἐπιστημονικὴ ἐργασία του. Ἦταν ἤδη εὐφημα γνωστὸς γιὰ μιὰ μονογραφία του μὲ θέμα τὸ Μ. Φῶτιο.

Ἀνάλογης ἀξίας εἶναι καὶ ἡ παρούσα πραγματεία του γιὰ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, Ἰουστινιανὸ Ἀ'.

Ὁ π. Ἀστέριος Γεροστέργιος, μὲ γλαφυρὴ γραφίδα καὶ γερὴ τεκμηρίωση, φωτίζει καὶ δίνει στὰ σωστά τῆς μέτρα τὴ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ μεγαλοφυοῦς Βυζαντινοῦ μονάρχη. Ὅπως γράφει ὁ ὁμογενὴς καθηγητὴς κ. Κων. Καβαρνός, προλογίζοντας τὸ βιβλίο, ἀπὸ τὶς σελίδες του «ὁ Ἰουστινιανὸς ἀναδέχεται σὰν πιστότατο καὶ ἀφοσιωμένο μέλος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, βαθὺς θεολόγος, ὁ καλύτερος τοῦ καιροῦ του, ποὺ διαδραμάτισε σπουδαιότατο μέρος στὴ διατύπωση καὶ ἐνεργοποίηση τῶν ἱερῶν κανόνων, ὑπερασπιστὴς, προστάτης καὶ θεματοφύλακας τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων καὶ τῆς Ἱ. Παράδοσης, δυνατὸς ὑποστηρικτὴς τοῦ μοναχισμοῦ, μέγας φιλόνητος, κτίστης πολλῶν ναῶν, μοναστηριῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων (ὄρφανοτροφείων, πτωχοκομείων, ξενῶνων, νοσοκομείων) καὶ ἅγιος».

Πράγματι, πρόκειται γιὰ βιβλίο ἐκθαμβωτικὸ, ποὺ ἀξιοποιεῖ τὸ ἐκκυστικὸ θέμα του. Δὲν εἶναι μόνον ἀποκύημα βαθεῖας μελέτης, ἀλλὰ καὶ καρδιάς. Καρδιάς ὀρθόδοξης καὶ ἐλληνικῆς, ποὺ ζεσταίνει τὸν ἀναγνώστη, προκαλώντας του συγκίνηση.

Μιὰ μετάφραση στὰ ἑλληνικὰ θὰ ἦταν πολὺτιμη προσφορά στὸ ἐδῶ ἀναγνωστικὸ κοινό.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Κύριε Διευθυντά,

Εἰς τὸ φύλλον τῆς 15ης Ἰουλίου ἐ.ξ. τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ἐδημοσιεύθη μιὰ διδασκαλία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σουηδίας κ.κ. Παύλου διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Οἴκου μας γενομένην νέαν ἔκδοσιν τοῦ Πηδαλίου. Διὰ τὰς γενομένας παρατηρήσεις ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρασχῶμεν ὠρισμένας διευκρινήσεις.

Ἀναφερόμενος γενικῶς εἰς τὴν ἔκδοσιν μας αὐτὴν ὁ Σεβασμιώτατος παρατηρεῖ ὅτι ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ Πηδαλίου δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν «προσδοκίαν τῶν πολλῶν» καθότι δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένη τῶν τυπογραφικῶν παροραμάτων καὶ ἄλλων ἀβλεπτημάτων τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1864, δὲν ἔχει εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν τὸ δευτέρον σχόλιον εἰς τὸν 20ὸν Κανόνα τῆς Ἀ' Οἰκουμένηκῆς Συνόδου καὶ δὲν κάμνει τὰς παραπομπὰς κατὰ τρόπον ἐπιστημονικὸν καὶ ἐκσυγχρονισμένον.

Ἡ πραγματικότης ὁμῶς εἶναι ὅτι τὰς «διορθώσεις» καὶ «βελτιώσεις» εἰς διδλία τοιοῦτου εἶδους τὰς φοβεῖται —καὶ ὀρθῶς— ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἀναγνωστῶν, ἡ ὁποία ἐμπιστεύεται μόνον εἰς τὰς καθιερωμένας παλαιὰς ἐκδόσεις, ἔστω καὶ ἂν αὐταὶ ὑστεροῦν κρινόμεναι κατὰ τὴν σύγχρονον ἐκδοτικὴν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ὡς ἐγγύτησιν πιστότητος, ἀναφέρομεν εἰς τὸν τίτλον τῆς ἐκδόσεώς μας «Ἀκριθῆς ἀνατύπωσις τῆς γ' ἐκδόσεως τοῦ 1864», τῆς ἐκδόσεως δηλαδὴ τῆς καθιερωθείσης ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ κοινοῦ ὡς τῆς πλέον ἀρτίως ἐκδόσεως τοῦ Πηδαλίου. Διωρθώσαμεν ἐν τούτοις ἐντὸς τοῦ καμμένου τὰ τυπογραφικὰ λάθη, τὰ ὁποῖα ἡ παλαιὰ ἐκείνη ἔκδοσις εἶχεν εἰς ἰδιαιτέρον πῖνακα παροραμάτων. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παράθεσιν τῶν παραπομπῶν κατὰ τρόπον ἐπιστημονικὸν καὶ ἐκσυγχρονισμένον, ἃς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ προσωπικὴ αὐτῆ προτίμησις δὲν ἀποτελεῖ ἀντικειμενικὴν ἀξίωσιν καὶ ὅτι ἀντιθέτως τοιαῦτα ἐκδιδόμενα κείμενα, καὶ ἐπιμένως καὶ αἰ παραπομπῶν, εἶναι γενικῶς ἐπιθυμητὸν νὰ ἐκδίδωνται πιστῶς καὶ χωρὶς «διορθωτικὰς» ἢ «ἐκσυγχρονιστικὰς» ἐπεμβάσεις (ἀσκόπους μάλιστα ἐν προκειμένῳ).

Ὡς πρὸς τὴν Εἰσαγωγὴν παρατηρεῖται ἐν τῇ κριτικῇ ὅτι περιέχει ὠρισμένας ἀνακρίθειας.

Διὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτάς, τῶν ὁποίων τὴν ὀρθότητα ἀναγνωρίζομεν, εὐχαριστοῦμεν τὸν Σεβασμιώτατον καὶ εὐχόμεθα εἰς κάθε ἔκδοσιν μας νὰ ἔχωμεν παρομοίως παρατηρήσεις ὑπὸ εἰδημόνων. Ἦδη ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ μας ὅπως ἡ ἔκδοσις εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν τελειοτέρα, διωρθώθησαν τὰ σημεῖα αὐτὰ εἰς τὰ ὑπὸ κυκλοφορίαν σῶματα τοῦ βιβλίου μετὰ μνείας τῆς δούσης ἀφορμῆς εἰς τὴν διόρθωσιν κριτικῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου, προστεθήσαν μάλιστα ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ ἄλλα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἔχει φέρε: εἰς φῶς ἡ ἔρευνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37, παρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Τριῶν Ἱεραρχῶν - Πατραλῶνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων Ἱ. Ναῶν,

Ἐπειδὴ ὁμως ἡ κριτικὴ τοῦ Σιδασιμωτάτου ἐστράφη ἀποκλειστικῶς εἰς διαπίστωσιν λαθῶν τῆς Εἰσαγωγῆς, ἀπεφεύχθη δὲ εἰς αὐτὴν ἡ ἐκτίμησις οὐσιαστικῶν καὶ κεντρικῶν θεμάτων τῆς εἰσαγωγικῆς διαπραγματεύσεως, ὡς τῆς ιστορικῆς τοποθετήσεως τοῦ Πηγαίου κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου τοῦ Διαφωτισμοῦ, τῆς συσχετίσεως τῆς προσωπικότητος τοῦ Νικοδήμου μὲ τὰς συγχρόνους τοῦ ἀγιορειτικῆς προελεύσεως μορφῆς τοῦ Κοσμῆ Αἰτωλοῦ καὶ τοῦ Παΐσιου Βελιτσκόφσκι, τῆς θεωρήσεως τοῦ πνεύματος τοῦ Πηγαίου, ἐν ὄψει μάλιστα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς (συναφῆς καὶ ἡ παράθεσις ἐν Παραρτήματι τῆς ἐκδόσεως κειμένων περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐγνωσίας τῆς ἐπιβολῆς ἐπιτιμίων, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὄρκου, περὶ ὧν ἐπίσης δὲν γίνεται λόγος εἰς τὴν κριτικὴν) κ.ἂν, ὁ Οἶκός μας εἶναι πρόθυμος νὰ προσφέρῃ δωρεὰν ἐν ἀνάγκῃ τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς ὅσους ἐκ τῶν ἀναγκωστῶν σας μᾶς τηλεφωνήσουν ἢ μᾶς γράψουν ὅτι τὸ ἐπιθυμοῦν, ὥστε νὰ σχηματίσουν οἱ ἴδιοι ἀντικειμενικὴν γνώμην περὶ αὐτῆς.

Μετὰ τιμῆς

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Καστριτσίου 9 — Θεσσαλονίκη (τηλ. 031) 272.458)

1) Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, 2) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Νικολάου Ἀγίας Φωτεινῆς, 3) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Δημητρίου Ἄγρας, 4) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Δημητρίου Ἀετοχωρίου, 5) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Νικολάου Ἀνδρόου, 6) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Γιαννακοχωρίου, 7) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Δυτικοῦ, 8) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Ἀλεξίου Λειβαδίτης, 9) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου Λεπτοκαρυᾶς, 10) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Γεωργίου Λόκων, 11) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Θεοτόκου Πλαγιαρίου, 12) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Μάρκου Προδρόμου, 13) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Στεφάνου Σκόδρας καὶ 14) Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀγίου Κυρίου Τριφυλλίου.

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ἐδέσσει τῇ 12ῃ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 53 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς Διακονικῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Γεννήσεως Χριστοῦ Παιανίας - Ἀττικῆς.

Σπάτα, τῇ 12ῃ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱ. Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν Νόμων 1398)73, 817)78, 673)77, «Περὶ συστάσεως ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», προκηρύσσομεν ἐκλογὴν Διακόνου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως εἰς τὸν ἐνοριακὸν Ἱερὸν Ναὸν Εἰσοδείων τῆς Θεοτόκου Αἰγίου, καὶ καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 19ῃ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ν. Φιλαδελφείας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ν. Ἰωνία τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Καλεντινῆς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ἄρτῃ τῇ 21ῇ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Ἄρτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν Νόμον ὑπ' ἀριθ. 673)1977 ἀρθρον 1 παράγρ. α', τὰς διατάξεις τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 1938)73 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.» καὶ τὸ ἀρθρο 14 παράγρ. 5 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8)79 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν Διακόνου τῆς Ἐνορίας Ἁγίας Παρασκευῆς Πόλεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Κερκύρα τῇ 21ῇ Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν Ἱ. Ναῶν 1) Ἁγ. Ζώνης Ἀμελάντων, 2) Ἁγ. Ἀθανασίου Γαλατσάδων, 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γερακιοῦ, 4) Ἁγ. Παρασκευῆς Καστανιωτίσης, 5) Ἁγ. Ἀναργύρων Κλήματος Σκοπέλου, 6) Ἁγ. Νικολάου Νεοχωρίου Ἰστιαίας, 7) Ἁγ. Παρασκευῆς Πολιτικῶν, 8) Ἁγ. Δημητρίου Ροβιῶν, 9) Ἁγ. Ταξιαρχῶν Κοκκινομηλιάς καὶ 10) Ἁγ. Τριάδος Σίμια Ἁγ. Ταξιαρχῶν Κοκκινομηλιάς, 10) Ἁγ. Τριάδος Σίμια. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 22α Σεπτεμβρίου 1983

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αἰλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἐνορίας Σκεπαστῆς Μυλοποτάμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 15ῇ Σεπτεμβρίου 1983

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αἰλοποτάμου ΤΙΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κώου

Προκειμένου νὰ πληρωθῶσι δύο κενὰ Ἱερατικά θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν καὶ δύο Διακονικά καλοῦνται οἱ βουλομένοι καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἀποταθῶσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΑΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Τ.Α.Κ.Ε).

Άριθ. Πρωτ. 25571.

Π Ρ Ο Κ Η Ρ Υ Ξ Η

1. Τό Ταμείον Άσφαλίσεως Όρθοδόξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος (ΤΑΚΕ), καλεί όσους επιθυμούν και έχουν τό νόμιμα προσόντα, όπως αυτά όρίζονται εις τό άρθρα 6 έως και 13 του άριθ. 5)1978 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου (ΦΕΚ 48 Α'), να υποβάλουν αιτήσεις δια τήν πλήρωση, χωρίς διαγωνισμό, αλλά με έπιλογή, δύο (2) θέσεων του Κλάδου ΣΕ 2 Ταξινόμων, με εισαγωγικό βαθμό 12ο.

2. Οι υποψήφιοι πρέπει:

α) Να είναι Έλληνες πολίται και Χριστιανεί Όρθόδοξοι και να έχουν τό προσήκον δι' Εκκλησιαστικών υπάλληλων ήθος (άρθρ. 8 και 12 Κ.Ε.Υ.).

β) Να έχουν συμπληρώσει οι μόν άρρενες τό 21ο έτος της ηλικίας των και να μόν έχουν υπερβεί τό 40ό, οι δέ θήλεις τό 18ο έτος και να μόν έχουν υπερβεί τό 40ό (άρθρο 9 Κ.Ε.Υ.).

γ) Οι άρρενες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα άπ' αυτές και να μόν είναι άνυπότακτοι ή να μόν έχουν καταδικασθεί δια λιποταξία με τελεσίδικη άπόφαση (άρθρο 10 Κ.Ε.Υ.).

δ) Να μόν ύπάρχει κόλυμα άπό ποινική καταδίκη ή υποδικία ή απαγόρευση ή δικαστική αντίληψη (άρθρ. 11 Κ.Ε.Υ.).

ε) Να είναι υγιείς. Μπορούν να συμμετέχουν και άνάπηροι προστατευόμενοι τών Ν. 963)1979 και 1000)1979 με τις προϋποθέσεις που τάσσουν οι νόμοι αυτοί.

στ) Να έχουν άπολυτήριο Δημοτικού Σχολείου.

3. Αυτοί που θέλουν να διορισθούν σ' αυτές τις θέσεις, όφείλουν μέσα σε άποκλειστική προθεσμία είκοσι ημερών άπό τήν έσομένη της δημοσιεύσεως, δηλαδή μέχρι και τήν 21ην Όκτωβρίου 1983, να υποβάλουν ή να ταχυδρομήσουν, επί άποδείξει, στο ΤΑΚΕ (Σοφοκλέους 4, Άθήναι, Τ. 121), αίτηση - υπεύθυνη δήλωση, που θα περιλαμβάνει όλα

τά στοιχεία άπό τό όποία θα προκύπτει ότι ό υποψήφιος κατέχει τό προσόντα που όρίζονται άπό τήν παρούσα Προκήρυξη. Άκόμη, πρέπει να περιέχει άν οι υποψήφιοι υπηρετούν στο Δημοτικό Ταμέα, όπως αυτός έννοείται με τήν παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256)1982 και άν έφυγαν για ποιά αίτια.

Η αίτηση - υπεύθυνη δήλωση θα συνοδεύεται με τό έξής δικαιολογητικά:

— Πιστοποιητικό του οικείου Δημάρχου ή Προέδρου Κοινότητας περι της έγγραφής του υποψηφίου στο Μητρώο Άρρένων ή προκειμένου περι θηλέων στο Γενικό Μητρώο. Άπό τό πιστοποιητικό αυτό να φαίνεται, άκόμη, ή χρονολογία γεννήσεως του υποψηφίου, ως και ό τρόπος και χρόνος κήσεως της Έλληνικής Ιθαγένειας.

— Άπολυτήριο Δημοτικού Σχολείου.

— Βιογραφικό σημείωμα.

Περισσότερες πληροφορίες, καθώς και έντυπη αίτηση - υπεύθυνη δήλωση, παρέχονται άπό τό Τμήμα Προσωπικού του ΤΑΚΕ (Σοφοκλέους 4, 5ος όροφος, Τ.Τ. 121, τηλέφωνο 3218.674 - 5) κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες.

Άθήναι, 20 Σεπτεμβρίου 1983

Ό Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

† Ό Άθηνών ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρός

τόν Ιερομόναχον Φιλήμονα Μανωλιάν

(άγνώστου διαμονής)

Καλείσαι όπως έμφανισθής άυτοπροσώπως ένώπιον του Δευτεροβαθμίου Συνοδικού Δικαστηρίου τή 10η Νοεμβρίου 1983, ημέρα Πέμπτη και ώρα 9η π.μ., να δικασθής κατηγορούμενος επί άντικανονικών παραπτώμασι, περι ών κατεδι-

κάσθης ὑπὸ τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου εἰς
καθαίρεσιν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ζῆνα
ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἀρχιμ. ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Τὸ Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον

τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Πρὸς

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰλαρίωνα Γεράκινην,

τέως Ἐφημέριον τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε, ὅπως τῇ 24ῃ Νοεμβρίου ἡμέρᾳ Πέμπτῃ
καὶ ὥρᾳ 9ῃ π.μ. ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ
Δικαστηρίου τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ εἰς
τὰ Γραφεῖα Αὐτῆς (ὁδὸς Ἀγίας Φιλοθέης ἀριθ. 19), ἵνα
δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδιομένης σοι κατηγορίας.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι εἰς περιπτώσιν μὴ ἐμφανί-
σεώς σου θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Σεπτεμβρίου 1983

Ὁ Προεδρεύων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Ἀχελώου ΕΥΘΥΜΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Πρεσβ. Βασίλειος Βολουδάκης

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνει θερμὴν ἐκκλησίαν εἰς
τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὸν
ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου διὰ τῆς
ἀποστολῆς παντὸς εἶδους συγγράμματος ἀναφερομένου
εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ γενικώτερον εἰς τὸ ἀντικείμενον
μελέτης πασῶν τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

Ἰασίου 1 Ἀθῆναι (τ. τ. 140).

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἑσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανε-
πιστημίου Ἀθηνῶν, Τὸ πολιτιστικὸν ἰδεώδες.

Πίναξ ὑποψηφίων πρὸς ἐγγραφήν εἰς τὸν κατάλο-
γον τῶν πρὸς ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων.

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου,
Ὁ Ἰησοῦς, οἱ Μαθηταὶ του καὶ ἡ κίνησις τῶν Ζη-
λωτῶν.

Χρυσοστόμου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητρο-
πολίτου Περιστερίου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς
Χάλκης (ἀναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Περὶ τῶν
Ἱερῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Γ. Σταυροπούλου, Πα-
τροκοσμάς, ὁ ἀποστολικὸς προφήτης.

Παρατηρήσεων στήλη.

Πρωτοπρ. Δημητρίου Κ. Δρίτσα, Ἡ τριλογία
τοῦ ἱεροῦ Ἀμβωνος (τὸ πρόβλημα τοῦ κηρύγματος
σήμερα).

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν».

Παράρτημα.